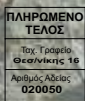

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ιδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 68ο • Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2026

ΤΟ ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση
του Παγχάλκιδικού Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»
Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ιδρύσεως 1903
Μαντών Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49, Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323.839, κιν. 6936/950.188, φαξ 2310/326.108
Ηλεκτρ. δ/νση: www.panchalkidikos.gr
E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com
E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026
ISSN: 2585-3619

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αυγολούπης Σταύρος, Ομότιμος Καθηγητής
Αστρονομίας του ΑΠΘ
Βενετσανάκη-Θασίτου Πηνέλη, τ. Εκπαιδευτικός
Ζαμπόκα-Κουτσιαντά, τ. Διευθύντρια Ν.Υ. του Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ
Καρτσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος
Πρόεδρος του Παγχάλκιδικού Συλλόγου
Κοτσάνης Ιωάννης, τ. Τραπεζίτης (συντονιστής)
Λαζαρίδης Χαράλαμπος, Ομότιμος Καθηγητής ΑΠΘ
Λυρτζής Αστέριος, τ. Διευθυντής Τ.Υ. 4ης Υγειονομικής
Περιφέρειας Μακεδονίας και Θράκης
Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.
Στρατής Απόστολος, Αξιωματικός Π.Ν. ε.α – Οικονομολόγος
Τσίκουλας Ιωάννης, Ομότιμος Καθηγητής Παιδιατρικής του ΑΠΘ
Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"
Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου

**Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών,
φίλων και φορέων, και αποστέλλεται δωρεάν.**

Σελιδοποίηση-Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία: SKG PRESS
Ν. Ραιδεστός – Θεσσαλονίκη 2310 466776

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572
A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 68^{ου} τεύχους
είναι ο κ. **Στυλιανός Βαλιάνος**

Εικόνα εξωφύλλου: Το Ιερό Προσκύνημα της Παναγίας, στην
Μεγάλη Παναγία Χαλκιδικής, που ανακαινίστηκε πρόσφατα από
το Υπουργείο Πολιτισμού, με πρωτοβουλία του Σεβασμιωτάτου
Μητροπολίτου Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ.κ.
Θεοκλήτου.

Εικόνα οπισθοφύλλου: Παραλία Καραγάτσια στην Αμμουλιανή

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: **Κοτσάνης Ιωάννης** (Αρναία)
Αντιπρόεδρος: **Ζαμπόκα-Κουτσιαντά Κοκόνη** (Αρναία)
Γεν. Γραμματέας: **Λυρτζής Αστέριος** (Ταξιάρχης)
Ταμίας: **Παπαδόπουλος Αβραάμ** (Βράσταμα)
Ειδ. Γραμματέας: **Πλιάκος Αστέριος** (Δουμπία)
Μέλος: **Αλεξάνδρου Βασίλειος** (Αρναία)
Μέλος: **Βενετσανάκη-Θασίτου Πηνέλη** (Παλαιοχώρι)
Μέλος: **Ράπτης Βασίλειος** (Λειβάδι)
Μέλος: **Τσιούκα-Μητσιά Αγγέλα** (Δουμπία)

ΕΞΕΛΕΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος: **Στρατής Απόστολος** (Κασσανδρεία)
Μέλος: **Δάφφα-Σούστα Αναστασία** (Νεοχώρι)
Μέλος: **Κωστοπούλου-Μάνιου Ανδρομάχη** (Άθυτος)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

■ Καραμπατάκη Μαρία, Η Παναγία... του Αυγούστου	1
■ Στρατής Χ. Απόστολος, Ο μακεδονικός τάφος της Κασσανδρείας περίπου 300 π.Χ.	3
■ Τάσιος Γρηγόριος, Χαλκιδική 2030	5
■ Αρχιμανδρίτης Συνέσιος, Φως Καππαδοκίας. Άγιοι Αρσένιος και Παΐσιος	7
■ Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος, Απεγνωσμένα παιδιά καταγγέλλουν: "Ο κόσμος που φτιάξατε δεν είναι για μας"	8
■ Κανατάς Δ. Γιάννης, Ο μπερδολόγος	11
■ Βαλασάκης Λ. Νίκος, Αφθόνη - Πυργαδίκια (Ομιλία)	15
■ Αυγολούπης Σταύρος, Η υπόθεση της σπάνιας γης (Ποίημα)	17
■ Καραστέργιος Θ. Αστέριος, "Του θιμελιού" και "Το φιλοδώρημα των μαστόρων"	18
■ Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία, Η απαγωγή	20
■ Μαυρουδής Πούλιος, Η ζωή μας στη σχολή της Αγίας Αναστασίας	22
■ Μακρογιάννης Τιμολέων, Ο καιρός στη Χαλκιδική και το Άγιο Όρος κατά το 2025	24
■ Μάντσιος Φ. Άγγελος, Χαλκιδικιώτες στο Γκαίρλιτς 1916-1919	35
■ Καραμύχος Γιάννης, Έφυγες (Ποίημα)	38
■ Γκρίλη-Βασιλειάδου Μαρία, Αυλαία μετά από 45 χρόνια για τον Σύλλογο Βρασταμινών Θεσσαλονίκης "Όσιος Ευθύμιος ο Νέος"	39
■ Τσίκουλας Ιωάννης, Η θεία η Κατιρίν'(ι) η πρακτική μαμή του παλιού Πολυγύρου	42
■ Καραμύχος Γιάννης, Σχολικό λεύκωμα (Ποίημα)	43
■ Τσαντάκης Δ. Γεώργιος, Μικρασιατική Καταστροφή	44
■ Στρατής Απόστολος (Επιμέλεια), Η μάχη των Ελών	47
■ Κυρίμης Στυλιανός (Επιμέλεια), Η Εμποροπανήγυρη του Αγίου Μάμαντος	49
■ Παντελίδου Μαίρη, "Ψυχή μου" (Ποίημα)	57
- Η δράση του Συλλόγου μας	50
- Δράσεις άλλων φορέων	52
- Νέα μέλη του Συλλόγου μας	57
- Πένθη	57
- Αριθμός μαθητών δημόσιων σχολείων Ν. Χαλκιδικής Λύκεια-Γυμνάσια-Δημοτικά (2017-2026)	58
- Οι χορηγοί του περιοδικού μας	60
- Η χορηγία	61

Φιλολογική επιμέλεια: **Σαροπούλου-Καϊάφα Μίνα**

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9.000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά), κάτι που πρέπει να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ... ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

«...να τη φυσήξει ο άνεμος της Παναγίας!»
Προσανατολισμοί, Οδυσσέα Ελύτη

Υπάρχουν μέσα στο καλοκαίρι κάποιες στιγμές που ο χρόνος αλλάζει βήμα. Ο Αύγουστος, ενώ μοιάζει να βρίσκεται στην πιο μεγάλη του ακμή, αρχίζει ξαφνικά να γέρνει προς το φθινόπωρο. Τα απογέυματα μακραίνουν, το φως γίνεται πιο μελένιο, οι νύχτες αποκτούν μια ανεπαισθητη δροσιά. Κι ανάμεσα στη θάλασσα και τον ουρανό, ανάμεσα στο πανηγύρι και τη σιωπή, έρχεται η μεγάλη γιορτή της Παναγίας. Ο Δεκαπενταύγουστος. Η γιορτή που ο λαός μας δε χρειάζεται να την ονομάσει ολόκληρη. Λέει απλώς «η Παναγία» και όλοι καταλαβαίνουν.

Πατί η Παναγία δεν είναι μόνον ένα πρόσωπο της πίστης. Είναι μια ολόκληρη γλώσσα της ελληνικής ψυχής. Είναι η μάνα, η προστάτιδα, η παρηγοριά, η ελπίδα. Είναι εκείνη στην οποία ο άνθρωπος προστρέχει, όταν οι λέξεις τελειώνουν. Εκείνη που θυμάται, όταν χαίρεται κι επικαλείται, όταν φοβάται. Εκείνη που οι γενιές παρέδωσαν η μία στην άλλη όχι μόνο μέσα από τις εικόνες και τις εκκλησίες, αλλά κυρίως μέσα από μια μικρή φράση που χωράει ολόκληρη την αγωνία και την εμπιστοσύνη του ανθρώπου: «Παναγία μου».

Πόσα -άραγε- δεν έχουν ειπωθεί μέσα σ' αυτές τις δύο λέξεις; Πόσες μάνες δεν τις ψιθύρισαν πάνω από το προσκεφάλο του παιδιού τους; Πόσοι άνθρωποι δεν τις είπαν πριν από ένα δύσκολο ταξίδι, πριν από μια πόρτα που έπρεπε να ανοίξει, πριν από μια απόφαση, πριν από μια αναχώρηση; Πόσες φορές δεν ήταν η Παναγία η τελευταία λέξη εκείνου που έφευγε και η πρώτη εκείνου που περίμενε;

Κι έτσι ο Αύγουστος, ο μήνας της Παναγίας, δεν είναι μόνον ένας μήνας γεμάτος πανηγύρια. Είναι ένας μήνας γεμάτος μνήμη. Από τις πρώτες ημέρες του η Εκκλησία αρχίζει να προετοιμάζει την ψυχή για τη μεγάλη εορτή. Οι Παρακλήσεις ακουγονται τα βράδια στους ναούς. Ο κόσμος ανάβει κεριά. Τα ονόματα των αγαπημένων προσώπων περνούν από τα χείλη των ιερών. Και κάθε προσευχή μοιάζει να έχει κάτι από προσωπική επιστολή: «Υπεραγία Θεοτόκε, σώσον ημάς».

Δεν είναι τυχαίο που η Παναγία είναι τόσο κοντά στον άνθρωπο. Δεν εμφανίζεται στην ιστορία της πίστης ως μια μορφή απόμακρη, απρόσιτη, επιβλητική. Είναι η Παρθένος που δέχεται μέσα της το ακατανόητο. Η νεαρή Μαριάμ που ακούει τον αρχαγγελικό χαιρετισμό. Η γυναίκα που ταξιδεύει, που γεννά, που κρατά στην αγκαλιά της το παιδί της. Η Μητέρα που στέκεται κάτω από τον Σταυρό και βλέπει τον Υιό της να πεθαίνει.

Και ίσως εκεί βρίσκεται το μεγάλο μυστήριο της παρουσίας της. Η Παναγία γνωρίζει τον ανθρώπινο πόνο. Γι' αυτό και ο άνθρωπος την εμπιστεύεται. Δεν την πλησιάζει μόνον ως Βασίλισσα του ουρανού, αλλά κι ως Μάνα. Μάνα που ξέρει τι σημαίνει να περιμένεις. Τι σημαίνει να φοβάσαι. Τι σημαίνει να χάνεις. Τι σημαίνει να αγαπάς τόσο βαθιά, ώστε η

χαρά κι ο πόνος να γίνονται ένα.

Κι ύστερα έρχεται η 15η Αυγούστου. Το πρωί βρίσκει τις εκκλησίες γεμάτες. Τα λευκά κεριά τρεμοπαίζουν. Τα θυμιάματα ανεβαίνουν αργά και χάνονται κάτω από τους θόλους. Οι ψαλμωδίες γεμίζουν τον χώρο και ο χρόνος μοιάζει για λίγο να σταματά. Η Εκκλησία δε μιλά για θάνατο όπως μιλά ο κόσμος. Μιλά για Κοίμηση. Και η λέξη αυτή είναι από μόνη της μια μεγάλη παρηγοριά. Κοίμηση σημαίνει πως ο θάνατος δεν είναι το τέλος. Πως η τελευταία λέξη δεν ανήκει στον τάφο. Πως η Μητέρα της Ζωής δεν εγκαταλείπει τον κόσμο, αλλά «μετέστη προς την ζωήν». Έτσι, ακόμη και μέσα στη λύπη της Κοιμήσεως, υπάρχει χαρά.

Η Παναγία δε χάνεται. Δεν απομακρύνεται. Δεν εγκαταλείπει τα παιδιά της. Και ο λαός το γνωρίζει. Γι' αυτό κι ο Δεκαπενταύγουστος είναι ταυτόχρονα δάκρυ και χαμόγελο. Είναι ένα λουλούδι ακουμπισμένο πάνω στο φέρετρο και την ίδια στιγμή ένα βλέμμα στραμμένο προς τον ουρανό. Είναι η βαθιά ανθρώπινη θλίψη που συναντά την πίστη στην Ανάσταση. Κι ίσως γι' αυτό καμία άλλη γιορτή δεν έχει τόσο έντονα τη γεύση του καλοκαιριού και της αιωνιότητας μαζί.

Το απογέυμα της 15ης Αυγούστου, όταν οι καμπάνες έχουν σωπάσει και ο κόσμος επιστρέφει σιγά σιγά στα σπίτια του, κάτι από τη γιορτή μένει στον αέρα. Μένει η μυρωδιά του λιβανιού. Μένει το κερί. Μένει η εικόνα. Μένει ο ήχος μιας ψαλμωδίας. Και μένει εκείνο το παράξενο αίσθημα ότι η Παναγία δε γιορτάζει μόνο μέσα στους ναούς.

Πορτάζει μέσα στις καρδιές. Στο σπίτι της ηλικιωμένης που έχει δίπλα στο κρεβάτι της μια μικρή εικόνα της Παναγίας. Στο παιδί που μαθαίνει να κάνει τον σταυρό του. Στον ξενιτεμένο που κοιτάζει μια εικόνα και θυμάται το σπίτι του. Στη μάνα που περιμένει ένα τηλεφώνημα. Στον άνθρωπο που δεν ξέρει τι να πρωτοζητήσει και τελικά λέει μόνο: «Βοήθησέ με».

Κι όμως, η γιορτή δεν τελειώνει στις 15 Αυγούστου. Εννιά ημέρες αργότερα, στις 23 Αυγούστου, η Εκκλησία εορτάζει την Απόδοση της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Είναι το κλείσιμο του εορταστικού κύκλου της μεγάλης θεομητορικής εορτής. Ο λαός, με τη βαθιά και τρυφερή του ευσέβεια, την ονόμασε «Εννιάμερα της Παναγίας». Και η λέξη «εννιάμερα» έχει μέσα της κάτι βαθιά ανθρώπινο. Σα να μην μπορεί ο άνθρωπος να αποχωριστεί αμέσως τη γιορτή. Σα να χρειάζεται εννέα ακόμη ημέρες, για να κρατήσει λίγο περισσότερο κοντά του Εκείνη που στις 15 Αυγούστου τίμησε.

Στις 23 ο Αύγουστος έχει ήδη αλλάξει. Το καλοκαίρι αρχίζει να απομακρύνεται. Τα παιδιά ετοιμάζονται να επιστρέψουν στα σχολεία, οι παραλίες αδειάζουν σιγά σιγά, οι βαλίτσες κλείνουν, οι δρόμοι αρχίζουν να ησυχάζουν. Και η Παναγία μοιάζει να μας αποχαιρετά όχι για να φύγει, αλλά για να μένει. Πατί αυτό είναι το παράδοξο της πίστης: η

γιορτή τελειώνει, αλλά η παρουσία μένει. Και ύστερα, σχεδόν σα μια γέφυρα ανάμεσα στο τέλος του καλοκαιριού και την αρχή του φθινοπώρου, έρχεται η 8η Σεπτεμβρίου, το Γενέσιον της Θεοτόκου.

Η Παναγία ξαναγεννιέται μέσα στο εορτολόγιο. Η Εκκλησία εορτάζει τη γέννηση της Μαρίας, της κόρης του Ιωακείμ και της Άννης, εκείνης που έμελλε να γίνει η Μητέρα του Χριστού. Η εορτή του Γενεσίου της Θεοτόκου έχει μια ιδιαίτερη θέση στον εκκλησιαστικό χρόνο, γιατί η γέννησή της προαναγγέλλει το μεγάλο μυστήριο που θα ακολουθήσει.

Κι εδώ βρίσκεται μια υπέροχη συμμετρία. Τον Αύγουστο θυμόμαστε την Κοίμηση. Τον Σεπτέμβριο γιορτάζουμε τη Γέννηση. Από τη Γέννηση στην Κοίμηση και από την Κοίμηση στη Ζωή. Ένας ολόκληρος κύκλος, όπως η ζωή του ανθρώπου. Σαν το καλοκαίρι που γεννιέται την άνοιξη, ακμάζει μέσα στον Αύγουστο κι ύστερα παραδίδει αργά τη θέση του στο φθινόπωρο.

Από τον Δεκαπενταύγουστο ως τα Εννιάμερα κι από τα Εννιάμερα ως το Γενέσιον της 8ης Σεπτεμβρίου, ο χρόνος κάνει έναν κύκλο. Η Παναγία γεννιέται. Η Παναγία μεγαλώνει. Η Παναγία γίνεται Μητέρα. Η Παναγία στέκει κάτω από τον Σταυρό. Η Παναγία κοιμάται και μεθίσταται στη ζωή. Κι εμείς, κοιτάζοντας αυτή την πορεία, μαθαίνουμε ίσως κάτι από το δικό μας ταξίδι. Πως τίποτε δεν τελειώνει εκεί όπου νομίζουμε. Πως κάθε απώλεια μπορεί να κρύβει μια υπόσχεση. Πως κάθε τέλος μπορεί να είναι ένας άλλος τρόπος αρχής. Γι' αυτό και όταν ο Αύγουστος φεύγει, δεν παίρνει μαζί του την Παναγία. Την αφήνει πίσω. Σαν ευλογία. Σαν ένα μικρό φως αναμμένο στο παράθυρο. Σαν έναν ψιθύρο που επιμένει να ακούγεται μέσα στη σιωπή: «Μη φοβάσαι».

Ίσως τότε, σε μια από εκείνες τις τελευταίες νύχτες του καλοκαιριού, όταν ο άνεμος περνά ανάμεσα στα δέντρα και η θάλασσα σκοτεινιάζει κάτω από το φεγγάρι, να καταλαβαίνουμε γιατί ο Οδυσσεύς Ελύτης μίλησε για τον «άνεμο της Παναγίας». Γιατί υπάρχουν άνεμοι που δεν τους αισθάνεσαι μόνο στο πρόσωπο. Τους αισθάνεσαι στην ψυχή. Και η Παναγία είναι, για αιώνες τώρα, ένας τέτοιος άνεμος. Αόρατος. Ήσυχος. Παρηγορητικός.

Ένας άνεμος που περνά από γενιά σε γενιά και δεν αφήνει πίσω του τίποτε άλλο παρά μια βαθιά, ανεξήγητη βεβαιότητα: πως όσο υπάρχει η μάνα, υπάρχει η ελπίδα. Και πως όσο υπάρχει η Παναγία, ο άνθρωπος δεν είναι ποτέ εντελώς μόνος. Στο λευκό ενός μικρού ναού πάνω στον λόφο. Στην καμπάνα που χτυπά και ταξιδεύει πάνω από τις στέγες. Στη μυρωδιά του βασιλικού. Στο κεριό που τρεμοπαίζει. Στη σιωπή ανάμεσα σε δύο χτύπους της καμπάνας.

Ίσως γι' αυτό ο Δεκαπενταύγουστος είναι διαφορετικός από κάθε άλλη γιορτή. Δεν είναι μόνο μια μεγάλη γιορτή της Εκκλησίας. Είναι μια γιορτή της μνήμης. Όπου κι αν βρίσκεσαι, κάτι σε επιστρέφει πίσω. Στο χωριό. Στο πατρικό σπίτι. Στην αυλή των παιδικών χρόνων. Στο χέρι της μάνας. Στη φωνή της γιαγιάς. Και τότε ο άνθρωπος θυμάται. Θυ-

μάται αυτούς που έφυγαν. Αυτούς που δεν πρόλαβε να αποχαιρετήσει. Αυτούς που ταξίδεψαν μακριά. Αυτούς που ακόμη περιμένει. Και μέσα σε αυτή τη μεγάλη ανθρώπινη μνήμη, η Παναγία στέκει όχι σαν απόμακρη μορφή, αλλά σα μια παρουσία οικεία. Σαν εκείνη που ξέρεi ήδη την ιστορία σου πριν ακόμη της τη διηγηθείς.

Γι' αυτό και οι άνθρωποι της Χαλκιδικής, όπως και ολόκληρης της Ελλάδας, δε λένε απλώς «Παναγία». Συχνά λένε «η Παναγία μας». Αυτό το «μας» είναι ολόκληρη ιστορία. Είναι η οικειότητα, η παράκληση, η εμπιστοσύνη. Είναι σα να της ανοίγουν την πόρτα του σπιτιού και της καρδιάς τους. Και ίσως η πιο μεγάλη αλήθεια βρίσκεται ακριβώς εκεί: στην ανάγκη του ανθρώπου να μην αισθάνεται μόνος.

Ο κόσμος αλλάζει. Τα χωριά αλλάζουν. Οι άνθρωποι φεύγουν. Οι παλιές αυλές μικραίνουν, τα σπίτια σιωπούν, οι δρόμοι γεμίζουν νέες φωνές. Κι όμως, υπάρχουν κάποια πράγματα που επιμένουν. Η καμπάνα επιμένει να καλεί. Το καντήλι επιμένει να φωτίζει. Η εικόνα επιμένει να κοιτάζει. Και η προσευχή, αυτή η πιο ταπεινή μορφή ελπίδας, επιμένει να ανεβαίνει. Ίσως γιατί ο άνθρωπος, όσο κι αν αλλάξει, εξακολουθεί να χρειάζεται ένα φως.

Και η Παναγία, στη συλλογική μας μνήμη, υπήρξε πάντοτε αυτό το φως. Ένα φως ήσυχο. Όχι εκτυφλωτικό. Ένα φως που δεν απαιτεί, δεν επιβάλλεται, δε φωνάζει. Απλώς μένει. Σαν το φως του φεγγαριού πάνω στη θάλασσα της Χαλκιδικής. Σαν εκείνο το ασημένιο μονοπάτι που ανοίγει μέσα στη νύχτα και οδηγεί κάπου που δεν ξέρεις, μα θέλεις να πιστεύεις πως υπάρχει. Και αν κάποτε, αργά τη νύχτα, βρεθείς μόνος σε κάποιο χωριό της Χαλκιδικής, την ώρα που οι περισσότεροι έχουν κλείσει τα φώτα τους, άκουσε. Μπορεί να μην ακούσεις τίποτε. Μπορεί όμως να ακούσεις τον άνεμο. Να περνά μέσα από τα πεύκα. Να αγγίζει τις καμπάνες. Να κατεβαίνει ως τη θάλασσα.

Και τότε, ίσως, καταλάβεις τον Ελύτη. Γιατί υπάρχουν στιγμές που η φύση μοιάζει να γίνεται ποίηση και η ποίηση προσευχή. Κι εκεί, ανάμεσα στη γη και το πέλαγος, ανάμεσα στο φως και τη μνήμη, η Παναγία μοιάζει να στέκει αθέατη πάνω από τον τόπο. Να ευλογεί τα σπίτια. Να σκεπάζει τους ανθρώπους. Να κρατά στην αγκαλιά της αυτούς που έφυγαν κι αυτούς που ακόμη περιμένουν. Και να φυσά, μαζί με τον καλοκαιρινό άνεμο, εκείνη την παλιά, αόρατη παρηγοριά που ο άνθρωπος κουβαλά από γενιά σε γενιά.

Γιατί τελικά ίσως αυτό να είναι η Παναγία: η μνήμη πως, ακόμη και μέσα στη μεγαλύτερη νύχτα, υπάρχει πάντα κάπου ένα φως αναμμένο. Κι όσο υπάρχει αυτό το φως, η Χαλκιδική θα συνεχίσει να ακούει τον άνεμο. Και μέσα στον άνεμο, μια προσευχή. Μια προσευχή για όσους έρχονται. Για όσους φεύγουν. Για όσους αγαπήσαμε. Για όσους περιμένουμε. Για όλους εκείνους που, κάποτε, σήκωσαν τα μάτια τους στον ουρανό και είπαν μόνο: «Παναγία μου...»

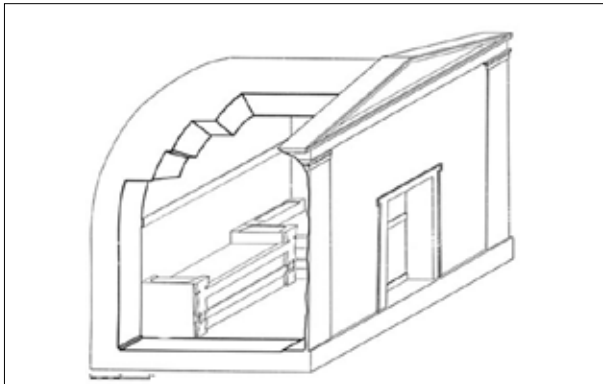
Μαρία Καραμπατάκη
Δρ. Φιλολογος

Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΤΑΦΟΣ ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ ΠΕΡΙΠΟΥ 300 Π.Χ.¹

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Χ. ΣΤΡΑΤΗΣ
Αξιωματικός Π.Ν. ε.α. – Οικονομολόγος

Τον Ιούνιο του 1984, στη θέση Πετριώτικα, περίπου 4 χλμ. νότια της σημερινής Νέας Ποτίδαιας, ανασκάφηκε από τον αρχαιολόγο **Κώστα Σισμανίδη**² ένας μικρός μονοθάλαμος μακεδονικός τάφος, εντυπωσιακός όσον αφορά τη ζωγραφική του. Από τα λίγα κτερίσματα που διασώθηκαν στο εσωτερικό του, ο τάφος χρονολογείται στα 300 π.Χ. και συνδέεται με την πόλη που ίδρυσε ο Κάσσανδρος στην περιοχή το 316 π.Χ. δίνοντας το όνομά του.

Τρισδιάστατη αναπαράσταση του τάφου, από τη ΓΣΤ Έφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων

Η πρόσοψη του τάφου, ύψους 4,25 μ. και πλάτους 3,80 μ., είναι απλή, δωρικού ρυθμού, με δύο παραστάδες στα άκρα και αέτωμα στην κορυφή. Την είσοδο εξωτερικά έφραζαν τρεις ογκόλιθοι, ενώ εσωτερικά υπήρχε δίφυλλη πώρινη πόρτα. Πρόκειται για μονοθάλαμη κατασκευή, στεγασμένη με ημικυλινδρική καμάρα και εσωτερικές διαστάσεις 2,75 x 3 x 3,30 μέτρα. Είναι κτισμένος με πωρόλιθους κατά το ισοδομικό σύστημα και όλες οι εσωτερικές επιφάνειες, όπως και η πρόσοψη, ήταν επιχρισμένες με λευκό κονίαμα. Το δάπεδο είναι στρωμένο με πώρινες πλάκες, ενώ στη γένεση της καμάρας υπάρχει μια έγχρωμη ζωγραφιστή ταινία, διακοσμημένη με βλαστούς, φύλλα και καρπούς αμπελιού και κισσού.

Αν και ο τάφος είχε συληθεί πρόσφατα, στο εσωτερικό του βρέθηκαν ένα χάλκινο επίχρυσο στεφάνι, δύο αλάβαστρα, ένα πήλινο ειδώλιο, αγγεία και δύο μαρμάρινες νεκρικές κλίνες, τοποθετημένες σε ορθή μεταξύ τους γωνία, και επάνω βρέθηκαν τα οστά δύο νεκρών. Οι κλίνες, σήμερα, εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.

Οι προσόψεις των κλινών είναι φτιαγμένες από λευκό χονδρόκοκκο μάρμαρο, ενώ το υπόλοιπο τμήμα τους, παραγεμισμένο με λίγες πέτρες και πατημένο χώμα, καλύφθηκε με πώρινες πλάκες, επιχρισμένες με λευκό κονίαμα, για να θυμίζουν μάρμαρο.

Οι κλίνες ξεχωρίζουν για τη ζωγραφική τους διακόσμηση,

Οι ζωγραφισμένες κλίνες στο Αρχαιολογικό μουσείο Θεσσαλονίκης

Λεπτομέρεια από τη ζωγραφική των κλινών

Οι μαρμάρινες κλίνες όπως βρέθηκαν εντός του τάφου

που παραπέμπει στα ξύλινα έπιπλα, ιδίως με τη χρήση στο βάθος αραιού καστανοκίτρινου χρώματος για την απόδοση των ποδιών και των οριζόντιων δοκών του σκελετού. Στα πόδια αποδίδονται με έντονο κόκκινο χρώμα διακοσμητικά μοτίβα, όπως έλικες, ανθέμια, φύλλα άκανθας και γοργόνηια, ενώ οι απογυμνωμένες κυκλικές κοιλότητες δέχονταν γυάλινους φακοειδείς οφθαλμούς, τους οποίους αφαίρεσαν οι αρχαιοκάπηλοι.

Στα μέτωπα των κλινών, η ζωγραφική διακόσμηση είναι συνεχής από τη μία κλίνη στην άλλη και χωρίζεται σε τρεις οριζό-

ντιες ζώνες.

Στην ανώτερη ζώνη, πλάτους 14 εκατοστών, εικονίζεται διονυσιακή σκηνή μέσα σε υπαίθριο ιερό, πιθανόν της θεάς Άρτεμις. Ανάμεσα σε πεσούς, κρήνες και κίονες αναπαύονται, μισοξαπλωμένες σε βράχους, έξι ημίγυμνες γυναικείες και ανδρικές μορφές, συνοδευόμενες από ζώα: Η Αφροδίτη δίπλα σε χήνα, μια μαινάδα με πάνθηρα, ένας Παπποσιληνός με κόκκινες μπότες και ρυτό στο χέρι, ένα νεαρό ελάφι μπροστά σε δένδρο, ο Διόνυσος κρατώντας θύρσο και δίπλα του, πάνω σε βάθρο, αρχαϊστικό άγαλμα, πιθανόν της θεάς Άρτεμις, η Αριάδνη με πάνθηρα και ένας φτερωτός Έρωτας. Οι μορφές αποδίδονται κυρίως με καστανόχρωμο περίγραμμα και διάφορες λεπτομέρειες με κόκκινο, ιώδες, γαλάζιο και κίτρινο χρώμα. Ανάμεσα στα διακοσμητικά μοτίβα διακρίνονται φυτικά κοσμήματα και στο κέντρο της αριστερής κλίνης ένα κίτρινο εξακτινο αστέρι, σε ορθογώνιο πλαίσιο.

Παραστάσεις της ανώτερης ζώνης

Στη μεσαία ζώνη αποδίδονται, πάνω σε κόκκινο βάθος, με εγχάρακτο περίγραμμα και πλούσια χρήση διαβαθμισμένων χρωμάτων και φωτοσκιάσεων, που προσδίδουν τρισδιάστατη εντύπωση και θυμίζουν ανάγλυφα έργα, πέντε ζεύγη γρυπών να κατασπαράζουν ελάφια σε βραχώδες τοπίο.

Στην τρίτη οριζόντια ζώνη, με σχεδιαστικό περίγραμμα και φειδωλή χρήση χρωμάτων, εικονίζονται αντικριστά ζεύγη ζώων

Λεπτομέρεια της μεσαίας ζωγραφικής ζώνης, όπου ζεύγος γρυπών επιτίθεται σε ελάφι, και της κατώτερης, όπου ζώα εναλλάσσονται με κρατήρες. (Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης)

(λιοντάρια, ταύροι, πάνθηρες κ.ά.) δίπλα σε φυτικά κοσμήματα και μεγάλους μεταλλικούς κρατήρες. Τέλος, στο κατώτερο μέρος των κλινών παριστάνονται δύο χαμηλά υποπόδια στο χρώμα του ξύλου και σε μαύρο βάθος.

Πρόκειται για εξαιρετικό δείγμα ζωγραφικής με την τεχνική της ξηρογραφίας. Ο ζωγράφος τους ήταν ένας αξιόλογος καλλιτέχνης που γνώριζε πολύ καλά την τεχνική του χρώματος, της προοπτικής, των συνιζήσεων και της φωτοσκίασης.

Η τεχνική που χρησιμοποίησε ο ζωγράφος είναι η ξηρογραφία: πάνω σε αραιό γαιώδες επίχρισμα κάλυψε ενιαία την επιφάνεια του μαρμάρου. Όπως προδίδει ο τρόπος κατασκευής τους, οι κλίνες μιμούνται ξύλινα πρότυπα, ενώ τα πόδια τους κοσμοούνται με γλυπτούς έλικες, που παραπέμπουν σε κιονόκρανα³.

Λεπτομέρειες από τη ζωγραφική των κλινών

Ο διάκοσμος των κλινών απηχεί τη μεγάλη ζωγραφική παράδοση της Μακεδονίας, η οποία αποκρυσταλλώνεται τον 4ο αιώνα π.Χ., όπως φανερώνουν τα εξαιρετικά δείγματά της στους μακεδονικούς τάφους. Ενδεχομένως ο ζωγράφος των κλινών της Ποτίδαιας να εργάστηκε με βάση μνημειακά πρότυπα, τα οποία κατόρθωσε να μεταφέρει, με τόλμη, στις μικρές επιφάνειες αυτών των λίθινων επίπλων. Οι αρετές του καλλιτέχνη αναγνωρίζονται στην οργάνωση της επιφάνειας σε ζώνες, στη συμμετρία με την οποία αποδίδει τα θέματα, στην ευχέρεια και ταχύτητα του σχεδίου, στη λιτότητα της παλέτας με τη χρήση περιγραμμάτων, στη χρήση διαγώνιων γραμμών και φωτοσκιάσεων, στην πλαστικότητα και εκφραστικότητα των σωμάτων, ανθρώπων και ζώων, με αποτέλεσμα την πρόσδοση στην παράσταση, με τις ποικίλες συνδηλώσεις, μιας αφηγηματικότητας, που ισορροπεί ανάμεσα στη ράθυμη γαλήνη και στην ορμητική ζωτικότητα.

1. Απόσπασμα από το βιβλίο μου: «Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΝΩΣΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ, ΡΩΜΑΪΚΑ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ», με υπότιτλο «Η πορεία της πόλης από το 316 π.Χ. μέχρι το 1307 μ.Χ.».

2. Κώστας Σισμανίδης: Ο Μακεδονικός τάφος της Ποτίδαιας.

3. Ι. Βοκοτοπούλου: Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Αθήνα, 1996, 100-101.

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ 2030

Από τη διαχείριση των προβλημάτων στη διοίκηση με σχέδιο

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΤΑΣΙΟΣ

Πρόεδρος Ξενοδόχων Χαλκιδικής

Εδώ και 23 χρόνια, μέσα από τη συμμετοχή μου στα κοινά και στους παραγωγικούς φορείς και, τα τελευταία 12 χρόνια, παράλληλα μέσα από την πολιτική μου διαδρομή, είχα τη δυνατότητα να γνωρίσω τη Χαλκιδική από άκρη σε άκρη. Να ακούσω τους ανθρώπους της, να ζήσω τις αλλαγές της, να δω την πρόοδο που έγινε, αλλά και προβλήματα που συζητάμε ξανά και ξανά χωρίς να έχουμε δώσει ακόμη οριστικές λύσεις.

Δεν μηδενίζω όσα έγιναν. Έργα προχώρησαν, επενδύσεις πραγματοποιήθηκαν, ο τόπος αναπτύχθηκε και άλλαξε. Ωστόσο, σε κρίσιμα ζητήματα **το αποτέλεσμα πολλών ετών παραμένει περιορισμένο σε σχέση με τις ανάγκες και τις πραγματικές δυνατότητες της Χαλκιδικής.**

Γι' αυτό πιστεύω ότι δεν υπάρχει πλέον άλλος χρόνος για αποσπασματικές λύσεις. Απαιτείται **πρόγραμμα, προτεραιοποίηση, στοχοθέτηση και χρονοδιάγραμμα.** Κυρίως, όμως, απαιτείται έναν σύγχρονο τρόπο διοίκησης που θα κρίνεται από το μετρήσιμο αποτέλεσμα.

Πρώτη προτεραιότητα είναι το **νερό.** Η κλιματική αλλαγή είναι ήδη παρούσα και αλλάζει τα δεδομένα. Ύδρευση, άρδευση και αποχέτευση πρέπει να αντιμετωπιστούν ενιαία, με νέα έργα, σύγχρονα δίκτυα, περιορισμό των απωλειών, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και έναν ισχυρό και αποτελεσματικό φορέα διαχείρισης. Το νερό δεν μπορεί να αποτελεί κάθε καλοκαίρι ένα πρόβλημα που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε εκ των υστέρων.

Το ζήτημα συνδέεται άμεσα με τον **πρωτογενή τομέα.** Η Χαλκιδική διαθέτει περισσότερα από τέσσερα εκατομμύρια ελαιόδεντρα και χιλιάδες οικογένειες εξαρτώνται από την ελαιοκαλλιέργεια. Με τους διαθέσιμους υδάτινους πόρους για άρδευση να πιέζονται, χρειαζόμαστε σύγχρονα αρδευτικά έργα και καλύτερη διαχείριση, αλλά και ουσιαστικό διάλογο με παραγωγούς και επιστημονική κοινότητα για εναλλακτικές καλλιέργειες και ένα περισσότερο ανθεκτικό παραγωγικό μοντέλο.

Δεύτερη μεγάλη προτεραιότητα είναι ο **χωρικός και πολεοδομικός σχεδιασμός.** Τα Τοπικά και Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια αποτελούν μια ιστορική ευκαιρία να αποκτήσουμε καθαρούς κανόνες για το πού χτίζουμε, πού επενδύουμε, τι προστατεύουμε και ποιες χρήσεις γης επιτρέπονται. Πολίτες και επιχειρήσεις χρειάζονται **ασφάλεια δικαίου και προβλεψιμότητα.** Δεν μπορούμε να σχεδιάσουμε το 2030 με εκκρεμότητες

δεκαετιών.

Το ίδιο αποφασιστικά είναι αναγκαίο να κινηθούμε στις **υποδομές.** Το οδικό δίκτυο χρειάζεται ασφαλέστερους άξονες και καλύτερες συνδέσεις, με σαφή ιεράρχηση και ωρίμανση των έργων. Παράλληλα, είναι απαραίτητο να προχωρήσουν οι αναγκαίες **λιμενικές υποδομές στα Νέα Μουδανιά, τον Νέο Μαρμαρά, την Ουρανούπολη, την Ιερισσό, την Αμμουλιανή και τη Νέα Σκιάνη.** Σε έναν νομό με τόσο εκτεταμένο παράκτιο μέτωπο, τα λιμάνια είναι παραγωγικές υποδομές που συνδέονται με τον τουρισμό, την αλιεία, τις θαλάσσιες μεταφορές και την ασφάλεια.

Στην αναπτυξιακή πραγματικότητα της Χαλκιδικής εντάσσεται και η **μεταλλευτική δραστηριότητα.** Η εξέλιξη της επένδυσης στις Σκουριές πρέπει να στηρίζεται σε δύο αδιαπραγμάτευτες αρχές: αυστηρή τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, με αξιοποίηση σύγχρονων μεθόδων εξόρυξης, και διατήρηση της **εντοπιότητας στις θέσεις εργασίας σε βάθος χρόνου.**

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, πρέπει να επενδύσουμε στις δεξιότητες των νέων ανθρώπων. Η **επανίδρυση και λειτουργία μιας σύγχρονης επαγγελματικής σχολής,** με ειδικότητες προσαρμοσμένες στις ανάγκες ενός μεταλλείου νέας γενιάς, μπορεί να συνδέσει την εκπαίδευση με την παραγωγή και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ώστε οι ποιοτικές θέσεις εργασίας του αύριο να καλύπτονται από ανθρώπους της Χαλκιδικής.

Στον **τουρισμό,** το επόμενο στοίχημα δεν είναι απλώς περισσότερες αφίξεις τον Ιούλιο και τον Αύγουστο. Είναι η ενίσχυση των άκρων της περιόδου. Στη συνάντησή μας στις 2 Σεπτεμβρίου με την Υπουργό Τουρισμού, κα Όλγα Κεφαλογιάννη, θέσαμε την ανάγκη συντονισμένης προβολής σε στοχευμένες αγορές της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης, παράλληλα με τη διατήρηση και ενίσχυση των αεροπορικών συνδέσεων.

Υπάρχει όμως ένα ζήτημα που **δεν μπορούμε πλέον να αφήνουμε στο περιθώριο: η παραξενοδοχία και η γκρίζα οικονομία στον τουρισμό.** Δεν αφορά μόνο τον ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων. Αφορά τη φορολογική δικαιοσύνη, την ασφάλεια του επισκέπτη, την ποιότητα του προορισμού και τον σεβασμό απέναντι σε όσους επιχειρούν και εργάζονται νόμιμα.

Έχουμε ήδη καταθέσει στην κυβέρνηση συγκεκριμένη πρόταση για ένα **σύγχρονο ελεγκτικό μοντέλο,** με αξιοποίηση ψηφιακών δεδομένων και διασταυρώσεων, το οποίο μπορεί να ξεκινήσει πιλοτικά από τη Χαλκιδική, με λιγότερη γραφειοκρατία για τους νό-

μικούς επαγγελματίες, και με στοχευμένους ελέγχους στην πραγματική παραβατικότητα. **Η γκρίζα οικονομία δεν μπορεί να συνεχίσει να υπονομεύει τη νόμιμη επιχειρηματικότητα, τα δημόσια έσοδα και τελικά την ίδια την τοπική κοινωνία.**

Παράλληλα, **το απόθεμα τουριστικού προϊόντος υπάρχει.** Σπήλαιο Πετραλώνων, Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου, Μετόχι Νέων Φλογητών, Αρχαία Όλυνθος, Αρχαία Στάγειρα, ιστορία, πολιτισμός, γαστρονομία και φυσικό περιβάλλον μπορούν να δώσουν πραγματικό περιεχόμενο στην άνοιξη και το φθινόπωρο.

Εδώ υπάρχει μια συγκεκριμένη **ατζέντα για τον πρώτο βαθμό Αυτοδιοίκησης:** οργανωμένες περιπατητικές και ποδηλατικές διαδρομές, με κοινές προδιαγραφές, σήμανση, ψηφιακή αποτύπωση και διασύνδεση με οικισμούς και σημεία ενδιαφέροντος. Παρεμβάσεις εφαρμόσιμες, που μπορούν να ξεκινήσουν και να δημιουργήσουν ένα ενιαίο δίκτυο εμπειριών σε ολόκληρη τη Χαλκιδική.

Υπάρχει, όμως, κάτι ακόμη που πρέπει να αλλάξει ριζικά: **ο τρόπος με τον οποίο μετράμε και διοικούμε την ανάπτυξη.**

Δεν μπορεί μια Χαλκιδική στην οποία οι επενδύσεις ξεπερνούν συνολικά τα **3 δισ. ευρώ – στη μεταλλευτική δραστηριότητα, σε νέες ξενοδοχειακές μονάδες, στη μεταποίηση και στην αγροτική παραγωγή – να εξακολουθεί να σχεδιάζει το μέλλον της χωρίς ένα σύγχρονο Παρατηρητήριο Αναπτυξιακών Δεικτών και Δραστηριοτήτων.**

Ένα Παρατηρητήριο που θα συγκεντρώνει και θα παρακολουθεί σε πραγματικό χρόνο δεδομένα για την οικονομική δραστηριότητα, την απασχόληση, τον τουρισμό, τον πρωτογενή τομέα, τους υδάτινους πόρους,

τις επενδύσεις, τις υποδομές και την πορεία των μεγάλων έργων.

Δεν χρειαζόμαστε άλλη μία γραφειοκρατική δομή. Χρειαζόμαστε το “ταμπλό ελέγχου” της Χαλκιδικής του 2030. Να γνωρίζουμε πού βρισκόμαστε, πού θέλουμε να φτάσουμε, ποιο έργο προχωρά, ποιο καθυστερεί και πού απαιτείται παρέμβαση.

Αναμφίβολα ένας νομός με επενδύσεις αυτής της κλίμακας δεν μπορεί να διοικείται με αποσπασματικά στοιχεία, εκτιμήσεις και εικόνα του χθες. **Χρειάζεται δεδομένα σε πραγματικό χρόνο, στόχους και μετρήσιμο αποτέλεσμα.**

Αυτή είναι για μένα η ουσία ενός σύγχρονου σχεδίου:

Σχεδιάζουμε. Προτεραιοποιούμε. Υλοποιούμε. Μετράμε. Αξιολογούμε. Λογοδοτούμε. Και όταν τα δεδομένα δείχνουν ότι κάτι δεν λειτουργεί, το διορθώνουμε. Αυτό σημαίνει σύγχρονη διοίκηση.

Μετά από 23 χρόνια στα κοινά, πιστεύω ότι η μεγαλύτερη ευθύνη μας σήμερα δεν είναι να περιγράψουμε για ακόμη μία φορά τα προβλήματα. Τα γνωρίζουμε. **Η ευθύνη είναι να περάσουμε από τη διαχείριση των προβλημάτων στη διοίκηση με σχέδιο και από τις καλές προθέσεις στο μετρήσιμο αποτέλεσμα.**

Η Χαλκιδική έχει ανθρώπους, φυσικό πλούτο, παραγωγή και επενδύσεις. Έχει όλες τις προϋποθέσεις να περάσει στην επόμενη φάση. Αυτό που χρειάζεται τώρα είναι **συνέχεια, συνέργειες, ταχύτητα και λογοδοσία στο αποτέλεσμα.**

Δεν υπάρχει άλλος χρόνος για αποσπασματικές λύσεις.

Η Χαλκιδική του 2030 πρέπει να σχεδιαστεί σήμερα. Και αυτή τη φορά, το σχέδιο πρέπει να γίνει πραγματικότητα.

Η ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

Πλήθος ποικίλων και σημαντικών εκδηλώσεων, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, εμφανίσεις χορευτικών, πραγματοποιήθηκαν στην πατρίδα μας, τη Χαλκιδική, και φέτος το καλοκαίρι, από τους δήμους, τους πολιτιστικούς συλλόγους και άλλους φορείς του Νομού. Στο σύνολό τους σχεδόν προβλήθηκαν διάσπαρτα από τα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, αλλά και άλλες δημοσιογραφικές πηγές και ανακοινώθηκαν λεπτομερώς, κυρίως από τους δήμους με πληθώρα δελτίων Τύπου. Τις πολλές και ενδιαφέρουσες αυτές εκ-

δηλώσεις της Χαλκιδικής μας πολύ θα θέλαμε να δημοσιεύσουμε στο παρόν τεύχος.

Ωστόσο, παρά τις προθέσεις, λόγω του ελαχίστου χώρου που διαθέτει το Περιοδικό μας αυτό είναι αδύνατο. Στο παρόν τεύχος συμπεριλάβαμε ορισμένες μόνον, στις οποίες παρευρέθηκαν μέλη του Δ.Σ. του Συλ-

λόγου, μετά από πρόσκληση του φορέα που οργάνωσε την εκδήλωση.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια στους Δήμους και όλους τους φορείς του Νομού μας που οργάνωσαν τις σημαντικές αυτές εκδηλώσεις οι οποίες ψυχαγωγούν τους συμπατριώτες μας και τους τουρίστες, αλλά κυρίως διότι παράγουν πολιτισμό.

ΦΩΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

Άγιοι Άρσένιος και Παΐσιος

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΣΥΝΕΣΙΟΣ

Καθηγούμενος Ιεροῦ Ἡσυχαστηρίου

«Όσιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης»,

Βατοπαίδι Ὁρμυλίας Χαλκιδικῆς

Κατά τό ἔτος 2024 συμπληρώθηκαν ἑκατόν ἔτη ἀπό τήν ὑποχρεωτική Ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν Ἑλλάδος-Τουρκίας, τήν ὁσιακή κοίμηση τοῦ ὁσίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου στήν Κέρκυρα (10.11.1924), τήν γέννηση τοῦ ὁσίου Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου στά Φάρασα τῆς Καππαδοκίας (25.07.1924), καθὼς καί τριάντα ἔτη ἀπό τήν ὁσιακή καί μαρτυρική ταυτόχρονα, λόγω τῆς ἀσθένειας τοῦ καρκίνου, κοίμηση τοῦ ἰδίου στό Ἱερό Ἡσυχαστήριον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στή Σουρωτή Θεσσαλονίκης (12.07.1994). Ζήσαμε στά πλαίσια τῆς θνητῆς μας φύσεως αὐτήν τήν μοναδική ἐπετειακή στιγμή γιά τό νεοσύστατο Ἡσυχαστήριό μας, πού ἰδρύθηκε μέ τήν προτροπή τοῦ ἁγίου Παΐσιου καί τήν εὐλογία τοῦ τότε Μητροπολίτου μας κυροῦ Συνεσίου στίς 9.11.1986, ἔτος κατά τό ὁποῖο ἔγινε καί ἡ ἀγιοκατάταξη τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου ἀπό τό σεπτό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

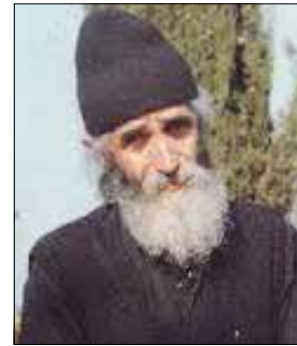
Ἅγιος Ἀρσένιος

Εὐδόκησεν ὁ πανάγαθος Θεός, παρ' ὅλην τήν ἀναξιοτήτά μας, νά συνδεθεῖ ἡ μοναχική μας πορεία εὐλογημένα καί ἀμετάκλητα μέ τούς δύο αὐτούς Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ σταθερή γνώμη τοῦ ἁγίου Παΐσιου γιά τήν ἵδρυση τῆς ἀνδρικής Μονῆς στόν χώρο τῆς νοτίου Χαλκιδικῆς ἀποτελεῖ γιά τήν συνοδεία μας τήν ἔκφραση τοῦ θείου θελήματος, στό ὁποῖο δέν ἔχουμε τό δικαίωμα νά κωφεύσουμε, ἀλλά καλούμεθα μέ τίς πενιχρές μας δυνάμεις νά ὑπηρετήσουμε. Ἀκούσαμε ἀπό τό στόμα τοῦ ἁγίου Παΐσιου, ὅτι ὅπου ἀνοίγει ἕνα μοναστήρι, ἡμερεῦει ὁ τόπος. Καί τόπος θεωρεῖται ἀσφαλῶς ὅχι ἡ φύση, πού περιβάλλει τό μοναστήρι, ἀλλά ὁ χώρος τῆς καρδιάς τῶν προσκυνητῶν καί τῶν ἐγγύς τῆς Μονῆς διαβιούντων ἀνθρώπων. Πρωτίστως δέ, τῶν ἐγκαταβιούντων ἐν αὐτῇ, οἱ ὁποῖοι καί πρέπει νά δίνουν καί τήν καλή μαρτυρία καί τήν Ὁρθόδοξο ὁμολογία μέσα στήν Ἐκκλησία καί τήν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων.

Τό Ἱερό Ἡσυχαστήριό μας, σεμνυνόμενο στόν ὅσιο Ἀρσένιο καί ἔχοντας δεῦτερο προστάτη τόν ὅσιο Παῖσιο, θεωρεῖ πνευματικό του χρέος πρὸς τούς ἀνωτέρω Ὅσιους νά δώσει ἰδιαίτερη ἔμφαση στόν ἐπετειακό ἐορτασμό τῆς μνήμης τους. Γιὰ τόν λόγο αὐτόν ἀπεφάσισε, διά τῆς ὑπ'

ἀριθμ. 2/25.03.2024 Πράξεως τῆς Ἀδελφότητος αὐτοῦ, τήν πραγματοποίηση ὀρισμένων εἰδικῶν ἐκδηλώσεων, ἀνάμεσα στίς ὁποῖες εἶναι καί ἡ παραγωγή ντοκυμαντέρ, γιά τήν ἐπετειακή μνήμη τῶν δύο Καππαδοκῶν Ἀγίων.

Εὐχαριστοῦμε τόν Σεβασμιώτατον Ποιμενάρχη μας, Μητροπολίτην Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημον γιά τήν ἐπευλόγηση τῆς παραγωγῆς αὐτῆς, καθὼς καί ὅλους, ὅσοι βοήθησαν ποικιλοτρόπως στήν ὁλοκλήρωση καί παρουσίαση τοῦ ἔργου.

Ἅγιος Παῖσιος

Εὐχόμεθα ἡ χάρις τῶν Καππαδοκῶν ἁγίων Ἀρσενίου καί Παΐσιου νά φέρει στίς καρδιές μας τό Φῶς τῆς Καππαδοκίας, πού δέν εἶναι βέβαια ἄλλο ἀπό τήν χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Χαρακτηριστικά εἶναι τά λόγια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου κατά τό κήρυγμά του στό τέλος μίας θείας Λειτουργίας (21.05.2004) στή Σινασό τῆς Καππαδοκίας:

«Δέν εἶναι ἡ ὁμορφιά τοῦ τοπίου, ἡ μοναδικότης τοῦ τοπίου, πού σαγηνεύει τόν ἄνθρωπον, τόν προσκυνητή. Δέν εἶναι ἡ φιλοξενία τῶν κατοίκων μόνον, δέν εἶναι ἡ ὠραιότης τῶν καλλιτεχνημάτων τῆς καππαδοκικῆς γῆς, ἀλλά εἶναι πρό πάντων ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία εἶναι διάχυτος παντοῦ, ἡ ὁποία κάμνει τόν προσκυνητή νά ἀναφωνεῖ ἐξ ὅλης καρδίας καλόν ἐστίν ἡμᾶς ὧδε εἶναι.

»Εἶναι ὠραῖο νά μείνουμε ἐδῶ. Καλόν εἶναι νά μείνουμε γιά πάντα στήν Καππαδοκία. Π' αὐτό ἐρχόμαστε καί ξαναερχόμαστε καί ξαναερχόμαστε, χωρίς νά κουραζόμαστε, εἰς τήν Καππαδοκίαν ὡς προσκυνηταί, γιά νά νιώσουμε αὐτήν τήν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού εἶναι διάχυτος παντοῦ καί ἡ ὁποία μᾶς συνήγαγε καί ἐφέτος, γιά νά συμμετάσχουμε πνευματικῶς εἰς τήν ἐν χρόνῳ καί ὑπέρ χρόνον συνάντησιν τοῦ παρελθόντος καί τοῦ μέλλοντος».

Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιά τήν τιμή καί τήν ἐν Κυρίῳ ἀγάπη σας, καθὼς προτίθεσθε νά φιλοξενήσετε τό ἀνωτέρω κείμενο στό ἔγκριτο περιοδικό σας. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ διά τῶν Καππαδοκῶν ἁγίων Ἀρσενίου καί Παΐσιου νά σᾶς συνοδεύει. Παρακαλοῦμε, εὐχεσθε καί ὑπέρ ἡμῶν!

Υ.Γ.: Τό ντοκιμαντέρ ὑπάρχει καί στήν διεύθυνση <https://idisme.vhx.tv/products>

ΑΠΕΓΝΩΣΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΥΝ: «Ο ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΥ ΦΤΙΑΞΑΤΕ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΜΑΣ»

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ν. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Ομότιμος Καθηγητής

Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*

Εισαγωγή

Την Τρίτη 12 Μαΐου 2026 δύο 17χρονης φίλες, χέρι - χέρι έκαναν «βουτιά θανάτου» από την ταράτσα πολυκατοικίας στην Ηλιούπολη (Αττική). Με ένα σπαρακτικό σημείωμα που στοιχειώνει την κοινωνία μας, η μια κοπέλα ξεκάθαρα εξηγούσε πώς οδηγήθηκε στην απόφασή της: **«Μαμά και μπαμπά, δεν θέλω πια να ζω. Αυτός ο κόσμος, δεν είναι πια για μένα»**. Κραυγή απελπισίας μιας κοπέλας στο άνθος της νιότης. Σημάδι απόγνωσης μιας νεολαίας, που δηλώνει ξεκάθαρα, εκκωφαντικά: ο «κόσμος» που φτιάξατε είναι ένας κόσμος, όπου **δεν μπορούμε να ζήσουμε**.

Η τραγωδία της Ηλιούπολης είναι γροθιά στο στομάχι κάθε υγεία σκεπτόμενου πολίτη και μια απτή απόδειξη ότι ως κοινωνία δεν πορευόμαστε σωστά. Και ενώ η πρώτη μας αντίδραση είναι το σοκ και η επιβαλλόμενη σιωπή, σε δεύτερο χρόνο η Πολιτεία και όλοι εμείς που υπηρετούμε τον χώρο της εκπαίδευσης, οφείλουμε να θέσουμε *«τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων»*, για να ψηλαφήσουμε τα γενεσιουργά αίτια αυτού του τραγικού φαινομένου. Σε τρίτη φάση, οφείλουμε ταπεινά να καταθέσουμε τις σκέψεις, τους προβληματισμούς και τις προτάσεις μας για την γρηγορότερη έξοδο από αυτή την επώδυνη κοινωνική κρίση. Αυτή την ανάγκη φιλοδοξεί να υπηρετήσει και η επικοινωνία αυτή, μέσα από τις φιλόξενες σελίδες του ΠΛ.

Ζωτικές ανάγκες ενός νέου

Οποιοσδήποτε άνθρωπος, πολύ περισσότερο ένας νέος, πέρα από τις βιοτικές του ανάγκες (βλ. *στέγη, φαγητό, ρουχισμός, ασφάλεια, περίθαλψη, εκπαίδευση, εργασία*) χρειάζεται ένα περιβάλλον που του εξασφαλίζει αγάπη, σεβασμό, κατανόηση, ενθάρρυνση, προοπτική, ελπίδα. Ένα περιβάλλον, που του επιτρέπει να χαιρέται τη ζωή, να κάνει όνειρα και να αγωνίζεται για να τα κατακτήσει. Αυτό το περιβάλλον οφείλει να του το προσφέρει κατ' αρχάς η οικογένειά του, στη συνέχεια το Σχολείο και η Κοινωνία, μέσα στην οποία βασικότατο παιδαγωγικό ρόλο οφείλει να παίζει και η Εκκλησία. Προφανώς τα δυο κορίτσια δεν βρήκαν ένα τέτοιο περιβάλλον προοπτικής και ελπίδας, που θα τα επέτρεπε να ζήσουν αρμονικά και να δημιουργήσουν.

Το άμεσο περιβάλλον κάθε ανθρώπου είναι η οικογένειά του. Η Οικογένεια είναι η αρχαία «Εστία», ο ιερός θεσμός, το βασικό κύτταρο πάνω στο οποίο στηρίζεται και αναπτύσσεται ολόκληρη η Κοινωνία. Όταν καταρρέει η Οικογένεια, καταρρέει η Κοινωνία και η

Πολιτεία. Σύμφωνα με τους σοφούς προγόνους μας, αν θέλεις να πλήξεις μια πόλη, ένα κράτος, κτύπα την «Εστία» του, την Οικογένεια ως θεσμό (*«ἂφ' ἐστίας ἄρχεται κακουργεῖν τὴν πόλιν»*¹). Με αφετηρία αυτή την αλήθεια, στο σύνταγμά μας η Οικογένεια αναφέρεται ως **«θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους»**.

Όταν η Οικογένεια λειτουργεί σωστά, είναι μια κοινότητα αγάπης, στοργής, αλληλοκατανόησης, αλληλοστήριξης, όπου καλλιεργείται το ήθος, η ενσυναίσθηση, η ευγενής άμιλλα, η πνευματική ολοκλήρωση, η ηθική καταξίωση, η προοπτική και η ελπίδα. Αναφορικά με την αλληλοστήριξη, δεν είναι τυχαίο ότι σε περιόδους οικονομικής κρίσης (βλ. 2009 - 2018), η Ελληνική οικογένεια άντεξε κοινωνικά και οικονομικά, καλύτερα από κάθε άλλη χώρα, στηρίζοντας παντοτρόπως τα αδύναμα μέλη της. Δυστυχώς αυτή η συνοχή, αυτή η κοινωνική αντοχή απειλείται σοβαρά από τη χαλάρωση των αξιών και την έμπρακτη πλέον αμφισβήτηση του θεσμού της Οικογένειας.

Η Οικογένεια τελεί υπό διωγμόν(ς)

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 21 του Συντάγματος, η Πολιτεία έχει την ευθύνη προστασίας της Οικογένειας, του Γάμου, της Μητρότητας και της παιδικής ηλικίας. Ιδού τί αναφέρεται επί λέξει: **«Η οίκογένεια, ως θεμέλιο τῆς συντήρησης καὶ προαγωγῆς τοῦ ἔθνους, καθὼς καὶ ὁ γάμος, ἡ μητρότητα καὶ ἡ παιδικὴ ἡλικία τελοῦν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ κράτους»**.

Δυστυχώς, η Πολιτεία μας όχι μόνον δεν φρόντισε (ὅπως συνταγματικά ὀφείλει) για την προστασία της Οικογένειας, αλλά νομοθέτησε σύμφωνα συμβίωσης και γάμους ομοφύλων, που υπονομεύουν και πλήττουν τους ιερούς θεσμούς του Γάμου και της Οικογένειας, ενώ εισάγουν σοβαρές απειλές για τη μητρότητα και την παιδική ηλικία. Πλήττοντας όμως τις παραδοσιακές κοινωνικές δομές που συγκροτούν και συνέχουν μια υγιή κοινωνία, πλήττεις την ίδια την Κοινωνία, άρα πλήττεις το Έθνος.

Μέσα στο από κοινοτικό σκοτάδι, που αφήνει η αποδόμηση ιερών θεσμών, αρχών και αξιών, κάποιοι προσπαθούν να εγκαταστήσουν κάτι *«σύγχρονο, εξελιγμένο, προοδευτικό»*, λες και οι πανανθρώπινες αξίες μπορούν να μεταλλαχθούν σε κάτι καλύτερο ή σε κάτι που δεν υπήρχε μέχρι σήμερα. Και γεννάται εύλογα το ερώτημα: Μήπως δεν μας ενδιαφέρει πλέον η παραδοσιακή, υγιής οικογένεια και πειραματιζόμαστε κοινωνι-

κά με...κάτι άλλο;

Μήπως και η μητρότητα τελεί υπό διωγμόν;

Θύματα μονομερούς δικαιωτισμού είναι δυστυχώς και τα αγέννητα μωρά. Η μεν έγκυος γυναίκα έχει **δικαίωμα στο σώμα της** και μπορεί να επιλέξει να διακόψει την εγκυμοσύνη της γιατί χαλάει τα προσωπικά της σχέδια όσον αφορά την εμφάνισή της, την ερωτική ζωή της, την «ελευθερία» της, τη σταδιοδρομία της, γενικά τις επιθυμίες και τις προτεραιότητές της. Μέσα στα σπλάχνα της όμως έχει συλληφθεί μια καινούργια ζωή, ένα δώρο Θεού, ένας νέος άνθρωπος, ο οποίος έχει **δικαίωμα να ζήσει** και η αξία της ζωής του είναι **τουλάχιστον** ίση με αυτήν της μητέρας του. Αδυνατεί όμως να διεκδικήσει το δικαίωμά του στη ζωή και να αμυνθεί απέναντι στα φονικά εργαλεία του γυναικολόγου.

Είναι αδιανόητο και παράδοξο ότι **για το δικαίωμα ζωής του αγέννητου μωρού δεν μιλάει κανένας, ούτε...η ίδια η μητέρα του!** Και επειδή οι εκτρώσεις (χωρίς σοβαρούς λόγους υγείας) οδηγούν συχνά σε υπογονιμότητα ή και σε αδυναμία κύησης, πολλές γυναίκες με ιστορικό εκτρώσεων στερούνται τελικά την μέγιστη χαρά και την θεόδοτη ευλογία της τεκνογονίας, που είναι απαρχή δημιουργίας μιας ευλογημένης οικογένειας.

Το μαρτύριο της σημερινής νεολαίας

Καθώς η Οικογένεια έχει χάσει εν πολλοίς τον ρόλο και τον προσανατολισμό της, οι επιπτώσεις στη ζωή των παιδιών είναι δυσβάστακτες. Σημαντικό ποσοστό της σημερινής νεολαίας βιώνει καθημερινά ένα αληθινό μαρτύριο. Παιδιά προβληματικών οικογενειών ζουν καταστάσεις οικογενειακής βίας, παραμέλησης ή εγκατάλειψης, ενώ πολλά πέφτουν θύματα ψυχικής, σωματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης από το στενό οικογενειακό τους περιβάλλον. Σε μια τρυφερή ηλικία, όπου αναζητούν την ταυτότητά τους και κτίζουν την προσωπικότητά τους, αντί της αναμενόμενης στοργής και αγάπης σε ένα ειρηνικό περιβάλλον, τα παιδιά αυτά βιώνουν σκληρές ενδοοικογενειακής σκληρότητας και βίας. Η ψυχούλα τους γεμίζει θυμό και οργή για όλα αυτά, που άδικα υφίστανται και για όλα όσα στερούνται, ενώ τα δικαιούνται.

Και καθώς ο ανήλικος δεν έχει αναπτύξει την ικανότητα να ελέγξει τον παρορμητισμό του και δεν έχει ενήλικους μηχανισμούς προστασίας, η εκδήλωση βίας συχνά φαίνεται να είναι η μόνη διέξοδός του. Ασφυκτι-

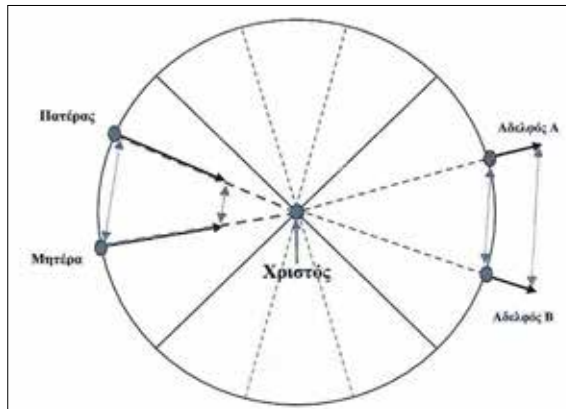
ώντας μέσα στο σκοτεινό δωμάτιο της ψυχής του, νιώθει την ανάγκη να εκτονωθεί στο περιβάλλον του και σε άτομα «του χεριού του», για να μετατραπεί από θύμα σε θύτη (βλ. σχετικό άρθρο²). Και όταν απροστάτευτος και βοήθητος αδυνατεί να διαχειριστεί το ψυχικό του άλγος και τα προσωπικά του αδιέξοδα, τότε οδηγείται στην αυτο-περιθωριοποίηση, στην απόγνωση, στον αυτο-τραυματισμό, ακόμα και στην αυτοκτονία.

Πώς θα σώσουμε την Οικογένεια και τα παιδιά μας;

Όπως ένα φυτό δεν μπορεί να ευδοκιμήσει σε ένα άγονο, ακαλλιέργητο χωράφι, έτσι και ένα παιδί δεν μπορεί να αναπτυχθεί ομαλά μέσα σε μια διαλυμένη οικογένεια. Άρα η προστασία του παιδιού περνάει μέσα από την προστασία του θεσμού της Οικογένειας. Σημαντικότατο ρόλο στην κατεύθυνση αυτή μπορεί και

πρέπει να παίξει η Εκκλησία, παιδαγωγώντας τους υποψήφιους γονείς στο μεγάλο μυστήριο του Γάμου και στην ύψιστη αποστολή της τεκνογονίας για δημιουργία μιας ευλογημένης, σωστά θεμελιωμένης οικογένειας.

Ως γνωστόν, κάθε μηχανήμα, κάθε συσκευή συνοδεύεται από σαφείς οδηγίες χρήσης. Αν δεν τις ακολουθήσουμε το μηχανήμα θα καταστραφεί. Αντίστοιχα, τα ιερά κείμενα δίνουν σαφείς οδηγίες για το πώς πρέπει να ζούμε για να συμβιώνουμε ειρηνικά με τον εαυτό μας και με τους άλλους, για

Εικόνα 1. Ο «τροχός του Αββά Δωροθέου».
Όταν ο πατέρας και η μητέρα πλησιάζουν τον Χριστό, πλησιάζουν και μεταξύ τους.
Όταν τα αδέρφια απομακρύνονται από τον Χριστό, απομακρύνονται και μεταξύ τους.

να μην πεθάνουμε ψυχικά και πνευματικά, πριν πεθάνουμε σωματικά. Για αυτή την πνευματική Παιδεία μας μιλάει επιτακτικά ο ψαλμωδός: «**δράξασθε Παιδείας, μήποτε όργισθῇ Κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας**» (Ψαλμός 2, 12). Ένα καράβι χωρίς μπούσουλα, χάνει τον προσανατολισμό του και κινδυνεύει να τσακιστεί στα βράχια. Όταν τη νεολαία την αφήνουμε πνευματικά «**ανεμβολίαστη**», ανερμάτιστη, χωρίς αρχές και αξίες, απροστάτευτη από μύριους κινδύνους που την περιτριγυρίζουν καθημερινά, είναι αναμενόμενο να νοσήσει ψυχικά και πνευματικά, να βρεθεί στην «**οδό της απωλείας**».

Η λύση βρίσκεται στον «τροχό του Αββά Δωροθέου»

Στα Ασκητικά Έργα του, ο Αββάς Δωρόθεος (Γάζα, 6ος αιώνας μ.Χ.) προσπάθησε να εξηγήσει πώς η αγάπη προς τον Χριστό ενώνει τους ανθρώπους. Σε μια νοητή προσομοίωση, η κοινωνία παρουσιάζεται σαν ένας τροχός, όπου στην περιφέρεια βρίσκονται οι άν-

θρωποι και στο κέντρο ο Χριστός (Εικόνα 1). Οι ακτίνες είναι οι τρόποι, οι δρόμοι ζωής των ανθρώπων σε σχέση με τον Χριστό. Όταν οι άνθρωποι ζουν ενάρετα, κινούνται προς το κέντρο του τροχού και πλησιάζουν τον Χριστό. Συγκλίνουντας όμως προς το κέντρο, συγκλίνουν και μεταξύ τους. Το αντίθετο συμβαίνει όταν δεν ζουν ενάρετα, οπότε κινούνται έξω από την περιφέρεια. Τότε απομακρυνόμενοι από το κέντρο, τον Χριστό, απομακρύνονται και μεταξύ τους. Αυτός είναι ο «τροχός του Αββά Δωροθέου», ο οποίος εξηγεί με καταπληκτική απλότητα και σαφήνεια ποιο είναι το κλειδί της αρμονικής συμπίεσης μιας οποιασδήποτε ομάδας ανθρώπων και γιατί οδηγούμαστε στην διάλυση της Οικογένειας, με συνέπεια τον εκτροχιασμό και τον εκτραχηλισμό της Κοινωνίας.

Δυστυχώς Εκκλησία και Οικογένεια βάλλονται πανταχόθεν, γιατί συνιστούν σοβαρά εμπόδια στον κεντρικό στόχο της παγκοσμιοποίησης, που είναι η θρησκευτική, η ιστορική, η πολιτισμική και τελικά η κοινωνική ισοπέδωση, για μετατροπή του ανθρώπου από σκεπτόμενη προσωπικότητα σε άβουλο άτομο, σε αριθμό. Η ζωή όμως χωρίς Χριστό, δεν έχει νόημα, δεν έχει σκοπό, δεν έχει ελπίδα. Χωρίς Χριστό, όλα επιτρέπονται και όλα καταλήγουν στο «φάγωμεν, πίωμεν, αύριον γαρ αποθνήσκομεν»³.

Ο ρόλος του Σχολείου

Ένα σωστό σχολείο είναι μια **μεγάλη αγκαλιά**, που θα δεχτεί με αγάπη κάθε μαθητή και θα τον βοηθήσει να αξιοποιήσει τα όποια τάλαντά του. Θα του προσφέρει τα απαραίτητα εφόδια για να εξελιχθεί σε ολοκληρωμένη προσωπικότητα, υπεύθυνο πολίτη και αυτόνομο, **πραγματικά ελεύθερο** ενήλικα. Ένα σωστό σχολείο καλλιεργεί τις ηθικές αξίες, την κριτική σκέψη και τη συναισθηματική νοημοσύνη, βοηθώντας τους μαθητές να αναγνωρίζουν, να εκφράζουν και να διαχειρίζονται με αυτοπεποίθηση τα συναισθήματά τους.

Ένας σωστός εκπαιδευτικός αναδεικνύει τις κλίσεις και τα τάλαντα κάθε μαθητή ξεχωριστά και αναγνωρίζει τις ιδιαίτερες ανάγκες του για να μπορεί να του προσφέρει συναισθηματική και ψυχολογική στήριξη. Όλες αυτές οι λειτουργίες είναι προαπαιτούμενα για την ομαλή ένταξη και την ευημερία του νέου μέσα στην Κοινωνία. Χωρίς αυτές, ο νέος πάσχει ενώ η Κοινωνία παύει να λειτουργεί ως κοινωνία προσώπων και εμφα-

νίζει σοβαρά προβλήματα και εκτροπές, σαν αυτές που ζούμε καθημερινά. Δυστυχώς, το μέσο Ελληνικό Σχολείο δεν φαίνεται να καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες αυτές, όταν ο νέος ζει μακριά από την Εκκλησία, μέσα σε μια προβληματική οικογένεια.

Επίλογος

Μέσα σε ένα κλίμα γενικευμένης κοινωνικής χαλάρωσης οδηγηθήκαμε σε έμπρακτη αμφισβήτηση καθιερωμένων αξιών, παραδοσιακών προτύπων και θεσμών, με πρώτον αυτόν της Οικογένειας. Χωρίς την απαιτούμενη κοινωνική συναίνεση, η Πολιτεία θεσμοθέτησε νέες κοινωνικές δομές, που υποσκάπτουν την ανθρωπινή αξιοπρέπεια, αποδομούν τους θεσμούς του Γάμου και της Οικογένειας, ενώ παράλληλα απειλούν τη μητρότητα και την παιδική ηλικία. Τα συνακόλουθα πλήγματα στην Ελληνική Οικογένεια σε συνδυασμό με τις

Εικόνα 2. Γιώργος Σεφέρης, 1900–1971

(Νόμπελ Λογοτεχνίας, 1963)

καταιγιστικές αρνητικές επιδράσεις των κοινωνικών δικτύων, συνέβαλαν αποφασιστικά στον αποπροσανατολισμό της νεολαίας μας και στην εμφάνιση πρωτόγνωρων φαινομένων νεανικής βίας, με αποκορύφωμα τις **αυτοκτονίες νέων παιδιών** στο άνθος της ηλικίας τους.

Με δεδομένη την επιδεινούμενη κρίση των σύγχρονων κοινωνιών, η πορεία της χώρας μας στα κοινωνικά χνάρια της Δύσης, μας επιφυλάσσει δύσκολες μέρες. Έντονα προβληματισμένος από τον αποπροσανατολισμό των Ελλήνων, ένας παθιασμένος φιλέλληνας κληρικός, ο επίσκοπος Άσσου Τιμόθεος, διερωτάται στη μακρινή Κολομβία: «**Εγώ, ένας Ινδιάνος, κοιτάζω προς τους Έλληνες. Οι Έλληνες προς τα πού κοιτάζουν?**». Απ' ότι φαίνε-

ται κοιτάζουμε προς τη Δύση. Αντί να είμαστε πρότυπο για τη Δύση, κάναμε τη Δύση πρότυπο και εμείς γίναμε ουραγοί της!...

Ζούμε σε έναν ευλογημένο τόπο, που δυστυχώς διολισθαίνει πνευματικά και ηθικά προς το χειρότερο. Με αίσθημα αποξένωσης από την Ελλάδα που γνωρίσαμε, εμείς οι παλιότεροι νοσταλγούμε πλέον την ίδια τη χώρα μας. Με τα λόγια του Σεφέρη: «**Όσο προχωρεί ο καιρός και τα γεγονότα, ζω ολοένα με το εντονότερο συναίσθημα πως δεν είμαστε στην Ελλάδα, πως αυτό το κατασκευάσμα, που τόσο σπουδαίοι και ποικίλοι απεικονίζουν καθημερινά, δεν είναι ο τόπος μας, αλλά ένας εφιάλτης με ελάχιστα φωτεινά διαλείμματα, γεμάτα με μια πολύ βαριά νοσταλγία. Να νοσταλγείς τον τόπο σου ζώντας στον τόπο σου, τίποτε δεν είναι ποιο μικρό!**»⁴.

3. Αποστόλου Παύλου, Προς Κορινθίους Α' Επιστολή (15: 32)

4. Σεφέρης, Γ. Μέρης Γ'. Αίγινα Αύγουστος 1936.

* Δ/ση επικοινωνίας:
Lazaride@agro.auth.gr

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

1. Πλατωνικός διάλογος Εὐθύφρων (3α)
2. Λαζαρίδη, Χ. Ν. 2024. Σκέψεις και προβληματισμοί πάνω στο τραγικό φαινόμενο της νεανικής βίας. ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, Τεύχος 59ο, Σελ. 5-9.

Ο ΜΠΕΡΔΟΛΟΓΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΝΑΤΑΣ,

τ. Εκπαιδευτικός - Ερευνητής - Συγγραφέας

Κατά τη διάρκεια του μακροχρόνιου Μακεδονικού Αγώνα (1878-1912) καταφθάνουν στην Τουρκοκρατούμενη Μακεδονία ένοπλα αντάρτικα σώματα από την ελεύθερη Ελλάδα, ακόμα και από την τουρκοκρατούμενη Κρήτη, με σκοπό την προστασία των κατοίκων της περιοχής από τους Βούλγαρους κομιτατζήδες. Οι τελευταίοι, διέτρεχαν την ύπαιθρο, καταπίεζαν τον πληθυσμό, πυρπολούσαν και λεηλατούσαν χωριά, δολοφονούσαν δασκάλους και ιερείς, επιδιώκοντας την καταπτόση των Ελλήνων, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία μιας ανεξάρτητης σλαβικής Μακεδονίας.

Τα πρώτα Ελληνικά αντάρτικα σώματα ήταν "...στην πραγματικότητα κλεφταρματολικές συμμορίες, που συνέχιζαν τη μακραίωνη κλεφταρματολική παράδοση του τόπου και που περιστασιακά εντάσσονταν στον εθνικό αγώνα ή συνδύαζαν τη ληστεία με τις εθνικές επιδιώξεις... Τελικά πολλοί ληστές κατέληξαν αντάρτες και έπαιξαν το ρόλο του προστάτη των ελληνόφωνων κατοίκων, ακόμη και του εθνικού απελευθερωτή...", γράφει ο Ι. Κολιόπουλος.

Πρώτοι φτάνουν στη Μακεδονία οι λεγόμενοι νεοαρματολοί, ή πρόδρομοι του Μακεδονικού Αγώνα, οι οποίοι πρώτοι διείδαν τον κίνδυνο από τον βουλγάρο επεκτατισμό και αργότερα, το έτος 1896 οι σταλμένοι από την "Εθνική Εταιρία" Αθανάσιος Μπρούφας, Γεώργιος Δημόπουλος (καπετάν Γιωργάκης), Δημήτριος Καναβός, Ιωάννης Τσιάμης, Βασίλειος Γιαταγάνας και πολλοί άλλοι.

Ακολούθησαν οι γνωστοί Μακεδονομάχοι, προεξάρχοντας του Παύλου Μελά, και ανάμεσά τους αρκετοί Χαλκιδικιώτες οπλαρχηγοί, όπως οι καπετάν Γιώργης Γιαγλής (Ιερισσός), Αθανάσιος Μινόπουλος (Βαρβάρα), Ηρακλής Πατίκας (Βασιλικά), Γεώργιος Γαλανόπουλος και οι θεωρούμενοι ληστές από τις Τουρκικές αρχές και εξ ανάγκης από τον ελληνικό τύπο, όπως οι: Μήτσος Ποβάνης (Παλιόχωρα), Γιωργάκης Βασιλάκης (Πολύγυρος), Δημήτριος Καλαμπούκας (Κασσάνδρα) Δημητράκης Γαλάνης (Συκιά), Νικόλαος Μαυραντζάς, (Λειβάδι), κλπ., οι οποίοι εκτός από τους Βούλγαρους πράκτορες, είχαν να αντιμετωπίσουν και τις τούρκικες συμμορίες που κακοποιούσαν και καταλήστευαν την ύπαιθρο. Στους τελευταίους παρείσε-

φρησε και ο πολύς... Μπερδολόγος, κατά κόσμον Γεώργιος Στρατηγάκης από την Κρήτη.

Ο ιστορούμενος λοιπόν Μπερδολόγος, σύμφωνα με τον τύπο της εποχής, γεννήθηκε στα Σφακιά της Κρήτης, ήταν ψηλός με ελκυστική φυσιογνωμία, ατρόμητος, ιππότης με τις γυναίκες, αλλά αδίστακτος τιμωρός των εχθρών της πατρίδας και... όχι μόνον! Φορούσε πάντα το κρητικό καλπάκι ως σκέπασμα της κεφαλής και έφερε πάντα μαζί του σφραγίδα με το λογότυπο ΕΛΛΗΝΟ-ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ - ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΕΡΔΟΛΟΓΟΣ - ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΣ! Σύμφωνα πάντα με τον τύπο

της εποχής συνεργάστηκε με πολλούς Μακεδονομάχους στη Χαλκιδική, διατηρούσε σχέσεις με γνωστούς παράγοντες της περιοχής και προσέφερε υπηρεσίες στον Μακεδονικό Αγώνα, "...διακρινόμενος για την γενναιότητά του και την απόλυτον περιφρόνησιν προς την ζωήν. Κατά τη διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνα τραυματίστηκε κατ' επανάληψιν...", σύμφωνα με την αθηναϊκή εφημερίδα "Εμπρός" (6/4/1915).

Για τη δράση του στη Χαλκιδική την περίοδο του Μακεδονικού Αγώνα, σύμφωνα με την εφημερίδα "Εθνος" (9/8/1925), ο Μπερδολόγος "...διαμένων ως ληστής εις το Ίσβορον διηύθυνε δύο συμμορίας, μία εις τα όρη δια τας ληστείας και άλλην εντός της πόλεως δια κλοπας και διαρρήξεις. Κέντρον της δευτέρας συμμορίας ήτο έν μπακάλικο εις το Ίσβορον. Ο καταστηματάρχης, μετέ-

Ο Μπερδολόγος,
κατά κόσμον Γεώργιος Στρατηγάκης

χων εις την συμμορίαν ήτο υποχρεωμένος να αποστέλλη καθημερινώς εις τον Μπερδολόγον τρεις χιλιάδας δραχμών από τα προϊόντα των επιχειρήσεων της σπείρας ανεξαρτήτως των επιτυχιών ή αποτυχιών της. Διώκεται τότε του Μπερδολόγου εις το Ίσβορον ήτο ο νυν αντισυνταγματάρχης της Χωροφυλακής κ. Γιαννουκάκος και ο φονευθείς εις την Χαλκιδικήν ενωμοτάρχης Πατριαρχέας. Ο Μπερδολόγος δια να απαλλαγή τούτων, είχαν αποφασίσει να τους φονεύσει, προς τούτο δε είχε κάμει επανειλημμένα αποπειράς κατ' αυτών. Το τοιούτον είχαν ερεθίσει περισσότερο τους δύο αστυνομικούς οι οποίοι έθεσαν ζήτημα τιμής την εξόντωσίν του. Επειδή όμως ήτο δύσκολον να ανακαλύψουν το κρησφύγετον του ληστήρχου, μετημφιέσθησαν μίαν ημέραν εις ληστές και εξήλθον εις αναζήτησίν του.

Μετά πολλούς κόπους κατόρθωσαν τέλος να τον συλλάβουν. Δεν παρήλθεν όμως πολύς χρόνος και ο Μπερδολόγος κατόρθωσε να δραπετεύσει εκ των φυλακών του Επταπυργίου Θεσσαλονίκης όπου κρατείτο...”!

Μετά την εντυπωσιακή δραπετεύσή του από το Γεντί Κουλέ, – μία από τις πολλές που θα ακολουθήσουν, – ο Μπερδολόγος, τον Δεκέμβριο του 1909 κατορθώνει να διαφύγει στην ελεύθερη Ελλάδα. Στον Πειραιά, όπου καταφεύγει, μαζί με οπαδό του, ονόματι Νέστορα, θα γίνει ήρωας πρωτοφανούς επεισοδίου, “...παρά τον Άγιον Δημήτριον αμαρτωλών οίκων... εξ αφορμής μιας ωραίας αμαρτωλής...” (Εμπρός 11/12/1909) Από τη σύρραξη που ακολούθησε, πέντε (5) οδηγούνται βαριά τραυματισμένοι στο Ζάνειο Νοσοκομείο, ο δε Μπερτολόγος, με μια σφαίρα στο μηρό, στο κρατητήριο της αστυνομίας και από κει στις φυλακές Παλαιού Στρατώνος.

Τις τρέλες του Μπερδολόγου πλήρωσαν κατά καιρούς αρκετοί συνεργάτες του στον Μακεδονικό αγώνα ή απλοί γνώριμοί του, όπως η δασκάλα Νεοχωρίου Παμφυλία Νικολάου, η οποία “...εξειδίωχθη επί τω λόγω ότι δεν κατήγγειλεν εις τας αρχάς τον άγνωστον αυτή ληστήν Βερδολόγον, μεθ’ ού δήθεν ευρίσκετο εις συνεννόησιν...” (Εμπρός 13-11-1910).

Τα επόμενα χρόνια ο Μπερδολόγος θα διάγει βίον ληστρικών και θα βρίσκεται συνήθως μεταξύ φυλακών και παρανομίας. Τον Ιούλιο του 1911, και μάλιστα την επομένη της καταδίκης του εις θάνατον, θα δραπετεύσει για ακόμα μία φορά από το Γεντί-Κουλέ μαζί με πέντε (5) συντρόφους του και θα καταφύγει στα γνωστά του λημέρια της Χαλκιδικής.

Έκτοτε, Χωροφυλακή και στρατιωτικά αποσπάσματα της τουρκικής αρχής θα τεθούν στο κατόπι του και θα τον καταδιώκουν απηνώς μετερχόμενοι όλα τα μέσα. Στη Λιαρίγκοβη (Αρναία) θα βασανίσουν ανηλεώς και θα πληγώσουν δια των ακτηρίδων των όπλων “...γυαίαν, μητέραν οπαδού τινός του Μπερδολόγου, ονόματι Ποβανούδη... δια να ομολογήση...”, “...έδειραν ανηλεώς και κακοποίησαν τον Μουχτάρην Γεώργιον Κοκαλιάρην..., τον ξενοδόχον Χαϊδευτόν...”

Στη Λόκοβη (Ταξιάρχη) εδάρησαν μέχρι που έχασαν τις αισθήσεις των οι πρόκριτοι Ιωάννης Γερογιαννόπουλος μουχτάρης και Δημήτριος Φιλίππου Αρβανίτης, ο δασοφύλαξ Αστέριος Παννάκης και ο αδελφός αυτού Αργύριος. “... ο τελευταίος ούτος ήχθη εις Λιαρίγκοβην υπό του στρατού, όπου επί πέντε συνεχείς μέρες φρικτώς εβασανίζετο υπ’ αυτού του αποσπασματάρχη Αγκιάχ μουλιαζίμη, τρεις τετράκις καθ’ εκάστην...” (Σκριπ 24/7/1911).

Κι ενώ όλες οι αρχές αναζητούσαν τον Μπερδολόγο στα βουνά και τους κάμπους της Χαλκιδικής, αυτός θα ξαφνιάσει το πανελλήνιο και θα παραδοθεί μόνος του, υπό τις ακόλουθες συνθήκες: Η εφημερίδα “Πατρίς” θα δημοσιεύσει άρθρο, σύμφωνα με το οποίο ο

Μπερδολόγος, μαζί με τον καπετάν Φουρτούνα, δραπετεύσε με σκοπό να δολοφονήσει τον πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο κατά τη νύχτα του Αγίου Νικολάου του 1911. Εξαιτίας της φήμης αυτής ελήφθησαν όλα τα προβλεπόμενα έκτακτα μέτρα περιφρούρησης της οικίας του πρωθυπουργού, καθώς είχε διαδοθεί πως τη νύχτα αυτή του Αγ. Νικολάου, οι “οπαδοί” του Μπερδολόγου θα τη μετέτρεπαν σε νύχτα του... Αγίου Βαρθολομαίου!

Ο Μπερδολόγος έφερε βαρέως την κατηγορία αυτή που διαδόθηκε και παρακινούμενος και από άλλους Κρήτες οπλαρχηγούς της Αθήνας, αποφάσισε να αποστείλει επιστολή προς τον πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο και τον εισαγγελέα Αθηνών Κων/νο Βρυάκο, στην οποία δήλωνε την πρόθεσή του να παραδοθεί:

“Κύριε πρόεδρε,

Επειδή διεδόθη ότι εγώ εδραπέτευσα εκ των φυλακών δια να σας... δολοφονήσω, πράγμα όπερ θίγει καιρίως την φιλοτιμίαν μου, καθόσον δεν εγεννήθην δια να γίνω δολοφόνος και μάλιστα συμπατριώτου μου, αλλά διά να αποθάνω υπέρ πατρίδος, δια τούτο αναγκάζομαι να σας αποστείλω την παρούσαν, δι ής σας δηλώ επί τω λόγω της τιμής μου, ότι το Σάββατον θέλω παραδοθή μόνος μου εις τας Αρχάς, προτιμών να χάσω και πάλιν την προσωπικήν ελευθερίαν μου, παρά να στιγματισθώ ως δολοφόνος.

Ευπειθέστατος

Γεώργιος Μπερδολόγος

Οπλαρχηγός”

Πράγματι, ο Κ. Βρυάκος έσπευσε στο, επί της Λεωφόρου Αθηνάς στον Πειραιά, καφενείο του κ. Α. Τραϊφόρου, όπου ο Μπερτολόγος καθόταν μαζί με άλλους συμπατριώτες του. Μετά από τις σχετικές διατυπώσεις, ο εισαγγελέας τον παρέλαβε στο αμάξι του, τον οδήγησε εις την εισαγγελία και το απόγευμα στις φυλακές του Παλαιού Στρατώνος.

Το καλοκαίρι του 1912 ο Μπερδολόγος βρίσκεται έγκλειστος στις φυλακές Παλαιού Στρατώνα. Την ίδια χρονιά αποφυλακίζεται, έχοντας κερδίσει την εκτίμηση του κόσμου και των αρχών με την αυθόρμητη παράδοσή του, χάριν του Ελευθερίου Βενιζέλου και εντάσσεται ως λοχαγός στο 1ο Ανεξάρτητο Σύνταγμα Κρητών, στο οποίο Διοικητής ήταν ο ταγματάρχης Γεώργιος Κολοκοτρώνης, εγγονός του ήρωα της επανάστασης του 1821, Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Μαζί τους και ο γνωστός στους Χαλκιδικιώτες, Κρης ανθυπολοχαγός Ιωάννης Σωτ. Αλεξάκης.

Ο Κολοκοτρώνης, φτάνοντας την 2α Νοεμβρίου 1912 στον Πολύγυρο, (απ’ όπου τις προηγούμενες μέρες είχαν αποχωρήσει οι Τούρκοι), ως Στρατιωτικός Διοικητής Χαλκιδικής, υπογράφει και ανακοινώνει την ιστορική Προκήρυξη της Απελευθέρωσης πάντων των χωρίων & κωμοπόλεων της Χαλκιδικής, μετά από πεντακόσια περίπου χρόνια σκλαβιάς! Το τάγμα

παρέμεινε στη Χαλκιδική έως τις 28 Μαρτίου 1913 και αναχώρησε. Ο Μπερδολόγος όμως δεν τους ακολούθησε και παρέμεινε στη Χαλκιδική, όπου συνέχισε το διπλό έργο του: Από τη μια να καταδιώκει τους Βούλγαρους κοιματζήδες και τις Τούρκικες συμμορίες, και από την άλλη να κατακλύβει και να εκβιάζει τους Έλληνες προύχοντες. Η δράση του αυτή είχε ως αποτέλεσμα να καταστεί ο φόβος και ο τρόμος της Β. Χαλκιδικής, οι κάτοικοι να αγανακτούν με τις τρέλες του και να θέλουν να απαλλαγούν από δαύτον.

Τον Μάιο του 1914 στο Νεοχώρι Χαλκιδικής έρχεται εις γάμον κοινωνίαν με την Αθηνά Παυλάτου, αδελφή του Γεώργιου Παυλάτου, “οπαδού” και συντρόφου του Μπερδολόγου κατά τον Μακεδονικό Αγώνα. Ο γάμος όμως αυτός δεν θα μακροημερεύσει. Τον Αύγουστο του ίδιου έτους συλλαμβάνεται πάλι, καταδικάζεται σε ολιγοήμερη φυλάκιση και κλείνεται στις γνώριμες φυλακές του Επταπυργίου. Κατά το διάστημα της φυλάκισής του, η σύζυγός του ζητά διαζύγιο και ο Μπερδολόγος δραπετεύει εκ νέου, μαζί με 5 συντρόφους του, προκειμένου να ζητήσει εξηγήσεις!....

Τον Μάρτιο του 1915 θα συλληφθεί στο Σταυρονικητιανό μετόχι κοντά στη Νιγρίτα, μαζί με 8 οπαδούς του, μεταξύ των οποίων και ο γυναικάδελφός του Γεώργιος Παυλάτος, και θα εγκλειστεί και πάλι στο Γεντή Κουλέ. Ο Μπερδολόγος μέσα από τις φυλακές θα διατυμπανίζει ότι είναι “...απεσταλμένος υπό των ανωτέρων αρχών Αθηνών να εκκαθαρίσει το έδαφος από τους Τούρκους και από τους Βουλγαροφώνους...”, ακόμη δε “...ότι θα δραπετεύσει και πάλιν όπως εδραπέτευσε και πέρυσι. Είπε δε να ειδοποιήσουν τους εναπομείναντας συντρόφους του να τον περιμένουν δια να... συνεχίσει το διπλωματικόν του έργον...” (Φως 1/4/1915)

Και όντως, πριν αλέκτωρ λαλήσει... τρεις, ο Μπερδολόγος θα αποδράσει εκ νέου, κατά τη διάρκεια της επιβίβασής του στο πλοίο, το οποίο θα τον μετέφερε από τον Πειραιά στην Ακροναυπλία!

Κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, σύμφωνα με τον “Ελεύθερο Τύπο” (10/8/1925), “...εχρησιμοποιήθη υπό των Γάλλων... επωφελώς δια τον συμμαχικόν αγώνα από του 1917 μέχρι το τέλος αυτού. Φέρων τον βαθμόν του λοχίου, επιτέλεσε αμέμπτως την ανατεθειμένη αυτώ υπηρεσίαν, ών επικεφαλής γαλλικής διμοιρίας. Αγνοών την Γαλλικήν γλώσσαν συνεννοείτο μετά των υπ’ αυτόν ανδρών τη βοήθεια διερμηνέως. Ο προϊστάμενος αυτού Γάλλος διοικητής εξήρε, εν τη σχετική εκθέσει του, τας παρασχεθείσας υπέρ του συμμαχικού αγώνος υπηρεσίας του Μπερδολόγου, διακριθέντος δια το ατρόμητον αυτού...”!

Το έτος 1920 έτυχε αμνηστίας! Κατά τη διάρκεια όμως της Μικρασιατικής κατοχής (1921), παρασυρθείς από τα πολιτικά πάθη της εποχής, θα μεταβεί στην Κωνσταντινούπολη με σκοπό να δολοφονήσει τον στρατηγό Παμίκου Ζυμβρακάκη και κατ’ άλλους τον

λοχαγό Γεώργιο Κονδύλη. Επειδή όμως αντιμετώπισε εμπόδια να τον συναντήσει, ανέθεσε την εκτέλεσή του στον υπολοχαγό Τζίτζικα. Στην άρνηση του τελευταίου, ο Μπερδολόγος έβγαλε το περιστροφό του και τον πυροβόλησε στο κεφάλι, αφήνοντάς τον άπνουν εντός ζαχαροπλαστείου σε κεντρικότατο σημείο της Κωνσταντινούπολης!!!

Σύμφωνα με την “Ελληνική” (9/8/1925) κατά το 1923 από την Κωνσταντινούπολη βρέθηκε στη Μήλο, όπου άφησε κι εκεί το στίγμα του και καταδιωχθείς αναγκάστηκε να μισθώσει ιστιοφόρο και να μεταβεί στα Δωδεκάνησα. Από κει κατέφυγε στην Αίγυπτο, όπου καταπιάστηκε με διάφορες εργασίες στο λιμάνι της Αλεξανδρείας....

Και φτάνουμε στον Αύγουστο του 1925, ο Μπερδολόγος είναι εξαφανισμένος από χρόνια, όταν ξαφνικά με το ατμόπλοιο “Ισμήνη” καταφθάνει στον Πειραιά, προερχόμενος από την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, ο αρχιληστής Καβουσιανός, ο κατηγορούμενος για 20 φόνους κ.λπ. Προς μεγάλη έκπληξη των αρχών, κατά την παράδοσή του στο τμήμα ασφαλείας γίνεται αντιληπτό ότι δεν επρόκειτο περί του Καβουσιανού αλλά περί του... αλήστου μνήμης οπλαρχηγού και επικηρυγμένου ληστή Γεωργίου Στρατηγάκη, του γνωστού και ως... Μπερδολόγου! Μετά την φοβερή αποκάλυψη, ο Μπερδολόγος μεταφέρεται σιδηροδρόμιος στις φυλακές Συγγρού.

Λίγες μέρες αργότερα παραλαμβάνεται από τη Δημοκρατική Φρουρά προκειμένου να μεταφερθεί στις φυλακές Αίγινας. Κατά τη μεταφορά του κι ενώ η κουστωδιά “...διήρχετο παρά την σιδηροδρομικήν γραμμήν Μοσχάτου, περί την 1μ.μ. ο ληστής καίτοι έφερε τας χειροπέδας, έκαμε ένα μεγάλο άλμα αποτόμως και ετράπη εις φυγήν...” (Πολιτεία 9/8/1925)!!! Δεν θα καταφέρει όμως να πάει μακριά και η απόπειρα αυτή θα είναι η τελευταία του. Οι στρατιώτες που τον συνοδεύουν είναι υποψιασμένοι, πυροβολούν επανειλημμένα και πέφτει νεκρός στη μέση του δρόμου. “...Το πτώμα μετήχθη εις Αθήνας και παρεδόθη εις το Νεκροτομείον. Το Φρουραρχείον επελήφθη των ανακρίσεων...”! (Ελ. Τύπος 9/8/1925)

Αυτό το άδοξο (;) τέλος είχε ο Μπερδολόγος, κατά κόσμον Γεώργιος Στρατηγάκης, ο οποίος, κατά τον τύπο της εποχής, από τη μια “...είχε προσφέρει εις τον Μακεδονικόν Αγώνα διακρινόμενος δια την γεναιότητά του και την απόλυτον περιφρόνησιν προς την ζωήν...”, κι από την άλλη – παθών ψυχικήν διαστροφήν – φέρεται να είχε διαπράξει περισσότερους από 100 φόνους, “αποπειράνθη να δολοφονήσει τον Βενιζέλο...”, τον διευθυντή του “Ελ. Τύπου” Ανδρέα Καβακάκη,... ήταν αναμειγμένος στη δολοφονική, κατά του ναυάρχου Κουντουριώτη, απόπειρα... και στη Μ. Ασία κατά του στρατηγού Παμίκου Ζυμβρακάκη, κατ’ άλλους του Κονδύλη...” και τις είδε ποίου άλλου!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΦΙΔΗΣ ΝΕΟΣ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Ο Γιάννης Κουφίδης είναι ο νέος Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής από τις 7 Ιουλίου 2026 με απόφαση της Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας Αθηνάς Αηδονά. Είχε οριστεί Τομεάρχης Παραγωγικών Φορέων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας από τον προηγούμενο Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας και νυν Ευρωπαϊό Επίτροπο Μεταφορών Απόστολο Τζιτζικώστα μετά την εκλογή του τον Οκτώβριο του 2023, ως Περιφερειακός Σύμβουλος Χαλκιδικής.

κοντά στα κέντρα λήψης αποφάσεων και αφετέρου, να συμβάλλει με υπευθυνότητα, συνέπεια, εργατικότητα στην αντιμετώπιση και επίλυση σημαντικών θεμάτων του τόπου και της επιχειρηματικότητας. Το χαρακτηριστικό σύνθημά του άλλωστε είναι «Για την Χαλκιδική που μας αξίζει».

Ενδεικτικές της πολυσχιδούς προσωπικότητάς του είναι και οι δηλώσεις του: «Η Χαλκιδική είναι ο τόπος μου.

Ο ευλογημένος τόπος όλων μας. Η συμμετοχή μου στα κοινά, μου δίνει την ευκαιρία να συμβάλλω στην βελτίωση των υποδομών για τον τόπο, την ποιότητα ζωής των κατοίκων και κυρίως στην δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών για το μέλλον και τα παιδιά μας. Όπως έχω αποδείξει μέχρι σήμερα από όλες τις θέσεις ευθύνης που ανέλαβα, συνεχίζω να εργάζομαι με στρατηγική, σχέδιο, όραμα και κυρίως διεκδικώντας ρεαλιστικές και βιώσιμες λύσεις για αναβάθμιση του τόπου και ανάπτυξη για όλους».

Ο Γιάννης Κουφίδης κατάγεται από τα Νέα Σίλατα Χαλκιδικής. Είναι παντρεμένος και πατέρας δύο αγοριών.

Σ.Σ. Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού εύχεται κάθε επιτυχία στα καθήκοντα του νέου Αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής

ΝΕΟΣ ΠΥΡΟΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΟΝ ΤΑΞΙΑΡΧΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ

Έναν σημαντικό σύμμαχο στην πρόληψη και την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών απέκτησε η Χαλκιδική, καθώς στον Ταξιάρχη τέθηκε σε λειτουργία νέος αυτόματος απομακρυσμένος πυρομετεωρολογικός σταθμός της Πυρομετεωρολογικής Ομάδας FLAME του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών (ΕΑΑ).

Ο σταθμός, που έχει εγκατασταθεί στον ξενώνα «Ροδαμός», εντάσσεται στο πανελλαδικό δίκτυο PYROMET και παρακολουθεί σχεδόν σε πραγματικό χρόνο τις πυρομετεωρολογικές συνθήκες της περιοχής. Τα στοιχεία που συλλέγονται συμβάλλουν στην εκτίμηση του κινδύνου εκδήλωσης και εξάπλωσης δασικών πυρκαγιών, ενισχύοντας την επιχειρησιακή ετοιμότητα των αρμόδιων υπηρεσιών.

Με αφορμή την έναρξη λειτουργίας του σταθμού πραγματοποιήθηκε συνάντηση εκπροσώπων φορέων, κατά την οποία παρουσιάστηκαν οι δυνατότητες του συστήματος και οι τρόποι αξιοποίησης των δεδομένων του. Στη συνάντηση συμμετείχαν ο Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής Γιάννης Κουφίδης, ο Γενικός Γραμματέας του Δήμου Πολυγύρου Θόδωρος Τσίγκας, στελέχη της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας, του Πανεπιστημιακού Δασαρχείου Ταξιάρχη και της ΛΕΦΕΔ. Από την Πυρομετεωρολογική Ομάδα FLAME συμμετείχαν ο επικεφαλής της ομάδας, πυρομετεωρολόγος και κύριος ερευνητής του ΕΑΑ

Θοδωρής Γιανναρός, καθώς και η ερευνήτρια Δάφνη Παρλιάρη.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του Δήμου Πολυγύρου, το δίκτυο PYROMET διαθέτει πλέον 14 σταθμούς εγκατεστημένους σε περιοχές αυξημένου πυρομετεωρολογικού ενδιαφέροντος σε όλη τη χώρα. Οι σταθμοί καταγράφουν κρίσιμες μετεωρολογικές παραμέτρους και υπολογίζουν δείκτες που σχετίζονται με τη συμπεριφορά της φωτιάς, όπως η υγρασία των νεκρών δασικών καυσίμων και η ευφλεκτότητα της βλάστησης.

Η Ομάδα FLAME αξιοποιεί τα δεδομένα των σταθμών σε συνδυασμό με επιτόπιες παρατηρήσεις και αριθμητικά μοντέλα πρόγνωσης καιρού, με στόχο την καθημερινή παρακολούθηση των συνθηκών που ευνοούν την εκδήλωση και την εξάπλωση των δασικών πυρκαγιών. Παράλληλα, παράγει προγνωστικούς χάρτες και αναλύσεις, μελετά προηγούμενα περιστατικά πυρκαγιών και υλοποιεί δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης για φορείς, εθελοντικές ομάδες και πολίτες.

Τα δεδομένα του πυρομετεωρολογικού σταθμού στον Ταξιάρχη, καθώς και οι σχετικοί δείκτες πυρομετεωρολογικού κινδύνου, είναι διαθέσιμα ελεύθερα και σε πραγματικό χρόνο μέσω του δικτύου PYROMET.

ΠΗΓΗ: ΕΡΓΟΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΑΦΘΟΝΗ - ΠΥΡΓΑΔΙΚΙΑ ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΓΙΑ ΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΠΥΡΓΑΔΙΚΙΩΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ: 7/8/2026

Ομιλία του εκπαιδευτικού – μαθηματικού Νίκου Α. Βαλασάκη

Αγαπητοί προσκεκλημένοι.

Η μνήμη είναι η μεγαλύτερη δύναμη ενός λαού. Όταν ξεχνάς κάτι τότε αυτό πεθαίνει. Διαφορετικά ζει αιώνια.

Αυτός είναι και ο κύριος σκοπός και στόχος αυτής της εκδήλωσης. Να κρατήσουμε τις μνήμες των προγόνων μας ζωντανές. Να επιβεβαιώσουμε απόψε ότι τα 100 χρόνια είναι λίγα- πολύ λίγα για να μπορέσουν να σβήσουν αυτές τις μνήμες.

Μνήμες απ' αυτά που έζησαν και μας διηγήθηκαν οι γονείς μας και οι παππούδες μας.

Εμείς έχουμε χρέος όχι μόνο να τις κρατήσουμε, αλλά να τις μεταφέρουμε και στα παιδιά μας και στα εγγόνια μας.

Να τους βοηθήσουμε να καταλάβουν ότι το να γνωρίζεις τις ρίζες σου δεν είναι κάτι που μας κρατά πίσω στο παρελθόν ή κάτι που συντηρούμε τις πληγές του παρελθόντος. Είναι αυτό που μας δίνει δύναμη να προχωράμε μπροστά. Εξ άλλου το λένε πολλοί:

«Λαός χωρίς μνήμη είναι δέντρο χωρίς ρίζες. Και ένα δέντρο χωρίς ρίζες δεν μπορεί να ζήσει».

Ας ταξιδέψουμε λοιπόν για λίγο πίσω στο χρόνο.

Να μιλήσουμε για την Αφθόνη. Εκεί που αρχίζει η ιστορία των προγόνων μας. Στην καρδιά της Προποντίδας, εκεί που τα νερά της θάλασσας του Μαρμαρά ενώνονται με τον Βόσπορο και τα Δαρδανέλια. Εκεί βρίσκεται το νησί του Μαρμαρά και πάνω σε αυτό η Αφθόνη. Το όνομα Αφθόνη δεν είναι τυχαίο. Προέρχεται από την λέξη Αφθονία και πραγματικά ήταν ένας τόπος ευλογημένος. Η γη ήταν εύφορη, τα αμπέλια απλωνόταν στις πλαγιές, οι ελιές ρίζωναν παντού, οι κήποι μοσχοβολούσαν.

Η θάλασσα έβραζε από ψάρια και οι ψαράδες ήταν ευτυχισμένοι. Τόνοι ψάρια έφταναν κάθε μέρα στο λιμάνι της Αφθόνης. Ψάρια σε τόσο μεγάλες ποσότητες που περίσσευαν, γι' αυτό τα πάστωναν και τα πουλούσαν σ' άλλα μέρη. Οι Αφθονιάτες ήταν άνθρωποι της θάλασσας. Περιζήτητοι ναυτικοί και άριστοι καπεταναίοι. Ζούσαν για την θάλασσα, ζούσαν από την θάλασσα. Ήταν η μεγάλη τους αγάπη αν και τους πίκρανε πολλές φορές.

Που να ήξεραν ότι κάποια μέρα το πέλαγος που αγάπησαν τόσο πολύ, θα γινόταν ο δρόμος του ξεριζωμού και της προσφυγιάς.

Η ζωή στην Αφθόνη κυλούσε με ρυθμούς που θα τους χαρακτήριζε κανείς παραμυθένιους. Δυστυχώς το 1915 λόγω του Α' Παγκοσμίου πολέμου, η γαλήνη της Αφθόνης άρχισε να διαταράσσεται. Οι Αφθονιάτες αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τον τόπο τους και

οδηγούνται με τη βία σε ερημική περιοχή της Απολλωνιάδας στην περιοχή της Προύσας. Εκεί στην εξορία έμειναν τρία χρόνια. Δύσκολα χρόνια, σε πρόχειρα καταλύματα, με πείνα, αρρώστιες, θανάτους. Τριακόσιοι Αφθονιάτες δεν άντεξαν τις κακουχίες και χάθηκαν. Όσοι τα κατάφεραν, επέστρεψαν στην Αφθόνη το 1918 και βρήκαν το χωριό τους λεηλατημένο. Επισκέυασαν τα σπίτια τους, άνοιξαν το σχολείο τους,

ξεναχτύπησαν οι καμπάνες των εκκλησιών τους.

Πίστεψαν ότι ο εφιάλτης είχε τελειώσει. Δεν γνώριζαν όμως ότι αυτό ήταν μόνο η αρχή.

Λίγα χρόνια αργότερα το 1922 η ιστορία τους συνεχίζεται με ένα καινούργιο δράμα. Την μικρασιατική καταστροφή, με τα γνωστά γεγονότα της πυρπόλησης της Σμύρνης και τις σφαγές που ακολούθησαν.

Έχουν γραφεί και ειπωθεί πολλά, πάρα πολλά, για την Μικρασιατική καταστροφή. Την μεγαλύτερη ανθρωπιστική κρίση που γνώρισε ποτέ, όχι μόνο η Ελλάδα αλλά και η Ευρώπη.

Άπειρες οι περιγραφές για την αγριότητα και τα εγκλήματα των Τούρκων. Πολλοί συγγραφείς με τα βιβλία τους προσπάθησαν να περιγράψουν τις βαρβαρότητες και τις θηριωδίες τους, αλλά αμφιβάλλω αν το κατάφεραν. Είναι δύσκολο αν όχι αδύνατο να αποτυπωθεί στο χαρτί το μέγεθος όλων των δεινών που έζησαν οι πρόσφυγες.

Ο Τζώρτζ Horton το 1922 ήταν ο πρόξενος της Αμερικής στην Σμύρνη και έζησε από κοντά όλα τα δραματικά γεγονότα στην πόλη, δηλαδή είδε με τα ίδια του τα μάτια την φωτιά και τις σφαγές που ακολούθησαν.

Όταν έφυγε από την Σμύρνη σημείωσε χαρακτη-

Αφθόνη

ριστικά: «ένα από τα δυνατότερα συναισθήματα που πήρα μαζί μου, ήταν το συναίσθημα της ντροπής διότι ανήκα στο ανθρώπινο γένος».

Έτσι οι Αφθονιάτες το φθινόπωρο του 1922 μαζεύουν βιαστικά τα πράγματα τους, ότι μπορούσαν και όσα τους επέτρεπαν να πάρουν και μπαίνουν στο καράβι ΠΟΛΑΝ που τους μεταφέρει στην Θεσσαλονίκη. Τους πηγαίνουν στην αλάνα της Τούμπας, όπου έμειναν για τρία χρόνια έως το 1925, σε πρόχειρες κατασκευές. Και αυτά δύσκολα χρόνια με πείνα, φτώχεια, κακουχίες, αρρώστιες και κοινωνικό ρατσισμό. Οι ντόπιοι δεν τους δέχθηκαν με τον καλύτερο τρόπο. Τους θεωρούσαν ξένο σώμα στον τόπο τους και χρειάστηκαν χρόνια για να τους αντιμετωπίσουν σαν ισότιμα μέλη της κοινωνίας τους.

Το 1926 μεταφέρονται εδώ στα Πυργαδίκια. Ένας έρημος τόπος, χωρίς σπίτια, χωρίς υποδομές, χωρίς νερό, χωρίς δρόμους, χωρίς λιμάνι.

Έπρεπε ν' αρχίσουν από το μηδέν. Τα πρώτα χρόνια ήταν δύσκολα. Ο αέρας της Χαλκιδικής ήταν διαφορετικός, το χώμα άγνωστο, τα χωράφια ήθελαν κόπο και χρόνο για να δώσουν καρπούς, η θάλασσα διαφορετική. Αυτοί όμως είχαν συνηθίσει να ζουν με προβλήματα και δυσκολίες. Δεν τα παράτησαν ποτέ. Πίστευαν από την αρχή ότι θα τα καταφέρουν. Δούλευαν από το πρωί μέχρι το βράδυ και τα κατάφεραν.

Έκαναν δρόμους, υποδομές, οικογένειες, παιδιά, εγγόνια και καθώς έκτιζαν τα σπίτια τους και το χωριό τους έκτιζαν μαζί και την κοινωνία τους. Μια κοινωνία όπου ο γείτονας ήταν αδελφός. Κανείς δεν ήταν μόνος του. Τα προβλήματα τους, τις χαρές και τις λύπες τις μοιραζόνταν. Ο ένας βοηθούσε τον άλλο. Μια κοινωνία όμοια με αυτή της Αφθόνης. Με τα ήθη και έθιμα τους, τις συνήθειες τους, τα τραγούδια τους, τους χορούς τους, τα πανηγύρια τους. Ότι θυμίζει Αφθόνη το έφεραν μαζί τους εδώ στα Πυργαδίκια.

Ένα από τα πρώτα μελήματα τους ήταν να κτίσουν την εκκλησία και το σχολείο. Την εκκλησία για τις εικόνες και τα ιερά κειμήλια που έφεραν από την Αφθόνη και κυρίως την εικόνα της Παναγίας Καστρέλλας για την οποία η πίστη τους ήταν μεγάλη και το σχολείο γιατί θεωρούσαν απαραίτητη την μόρφωση των παιδιών τους. Ενώ προσπαθούσαν να βάλουν την ζωή τους σε μία σειρά και όλα έδειχναν ότι κάθε νέα μέρα ήταν καλύτερη από την προηγούμενη, νέο κτύπημα ήρθε να ταράξει την ζωή τους. Τον Απρίλιο του 1947 λόγω του εμφυλίου πολέμου στην Ελλάδα οι Αφθονιά-

τες αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το χωριό τους και να μετακομίσουν σε γειτονικά χωριά για να είναι πιο ασφαλείς. Εκεί έμειναν δύο περίπου χρόνια. Δύο χρόνια δύσκολα, γεμάτα προβλήματα και στερήσεις, μακριά από τα σπίτια τους και τις περιουσίες τους. Επιστρέφουν στο χωριό το 1949 και το βρίσκουν σε άθλια κατάσταση. Πί' άλλη μια φορά στην ζωή τους προσπαθούν να κλείσουν τις πληγές τους. Τις νέες πληγές που ανοίγουν πάνω στις παλιές που ακόμα αιμορραγούν. Επισκευάζουν τα σπίτια τους και συνεχίζουν την προσπάθειά τους να ολοκληρώσουν τις απαραίτητες υποδομές του χωριού. Αρχίζει πάλι η ζωή τους να μπαίνει σε μια σειρά. Έτσι τα πολλά προβλήματα συνεχώς γίνονται λιγότερα. Η επιμονή και η υπομονή έφεραν αποτελέσματα. Το χωριό εξελίχθηκε σε ένα σύγχρονο τόπο διαμονής με όλες τις υποδομές και τις ανέσεις.

Σήμερα δε θυμίζει καθόλου τα βάσανα των ανθρώπων που το δημιούργησαν.

Είχα την τύχη να συνομιλήσω με πολλούς παππούδες Αφθονιάτες – Πυργαδικιώτες που έζησαν όλες τις δυσκολίες στην Αφθόνη αλλά και τα πρώτα δύσκολα χρόνια στα Πυργαδίκια.

Με τις διηγήσεις τους προσπαθούσαν να μου μεταφέρουν με κάθε λεπτομέρεια τις προσωπικές και οι-

κογενειακές ιστορίες. Κάθε μία από αυτές είχε το δικό της ενδιαφέρον και κάθε νέα διήγηση που άκουγα πολλαπλασίαζε το δικό μου ενδιαφέρον.

Όλοι τους το έκαναν με μεγάλη προθυμία. Θα έλεγα και επιθυμία. Μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση ότι οι περισσότερες διηγήσεις είχαν την ίδια κατάληξη:

-Γιατί να συμβούν όλα αυτά σε εμάς; -Γιατί μας ανάγκασαν να εγκαταλείψουμε την πατρίδα μας, τις περιουσίες μας, τα σπίτια μας, τις εκκλησίες μας και ν' αρχίσουμε την ζωή μας από το μηδέν σ' ένα ξένο και άγνωστο τόπο. -Γιατί να χαθεί άδικα τόσος κόσμος. Έκαναν αυτές τις ερωτήσεις ενώ ήξεραν ότι απάντησή δεν θα έπαιρναν ποτέ.

Θυμάμαι τον μπάρμπα Νόστη. Ένα πανέξυπνο άνθρωπο, με δυνατή μνήμη που έζησε όλα τα γεγονότα από το 1915 και μετά. Μου άρεσε πολύ να μιλάω μαζί του, είχε ένα δικό του τρόπο να διηγείται. Αργή ομιλία, χαμηλόφωνη σχεδόν ψιθυριστή. Είχε τον τρόπο να δίνει ενδιαφέρον στις διηγήσεις του. Σκεφτόταν πολύ για το κάθε τι που θα έλεγε, πως θα το έλεγε, πότε θα το έλεγε. Οι κουβέντες του έκρυβαν μια σοφία, αυτή που βρίσκεις μόνο στους απλούς ανθρώπους. Το μεγάλο ανεκπλήρωτο όνειρό του ήταν να σπουδάσει στην Μεγάλη του Γένους Σχολή. Οι συνθήκες όμως – έμεινε

ορφανός - δεν το επέτρεψαν.

Μία μέρα μετά από μια λεπτομερή, πολύωρη και ενδιαφέρουσα διήγηση που μου έκανε για τις εμπειρίες του από τον πρώτο διωγμό του 1915, κάνει μια παύση και μετά μου λέει:

-Νίκο ξέρεις τι φοβάμαι.

Ξαφνιάστηκα και τον ρωτάω: - Μετά από τόσα που πέρασες μπάρμπα Νόστη τι σε φοβίζει τώρα;

-Φοβάμαι μήπως αυτά τα μαρτύρια που ζήσαμε, αυτό τον Γολγοθά που περάσαμε μετά από χρόνια ξεχαστούν και αυτό θα είναι άδικο, πολύ άδικο. Κρίμα δεν είναι;

Δεν πρόλαβα να απαντήσω και συνεχίζει ψιθυρίζοντας. -Αν κάποιος τα έγραφε αυτά σ'ένα βιβλίο....

Με κοιτάει στα μάτια λες και περίμενε απάντηση.

-Θα προσπαθήσω μπάρμπα Νόστη. Θα προσπαθήσω. Είπα χαμηλόφωνα, χωρίς να το σκεφτώ πολύ. Έδωσα μια υπόσχεση χωρίς να γνωρίζω αν μπορώ να την πραγματοποιήσω.

Δεν είπε τίποτα αλλά η έκφραση του προσώπου του έδειχνε ένα μεγάλο ευχαριστώ.

Αυτό ήταν ένα πολύ δυνατό ερέθισμα για μένα, να προσπαθήσω. Αρχισα να καταγράφω τις ιστορίες

που άκουγα, κάποιοι παππούδες μάλιστα τις έγραφαν σε χαρτί και μου τις έδιναν. Και έτσι μετά από αρκετά χρόνια η έκδοση του βιβλίου που φέρει το όνομα «ΑΦΘΟΝΗ - Ένα χωριό μια ιστορία», έγινε πραγματικότητα.

Σ'αυτό υπάρχουν πολλές διηγήσεις Αφθονιατών και φυσικά του μπάρμπα Νόστη.

Το βιβλίο και η αποψινή γιορτή μνήμης είναι οι πιο τρανταχτές αποδείξεις ότι μετά από 100 χρόνια, οι μνήμες μας δεν ξεθώριασαν αλλά παραμένουν ζωντανές και αναλλοίωτες και θα είναι ζωντανές για πολλές εκατοντάδες χρόνων ακόμα. Η χαρά μου αυτή πολλαπλασιάζεται γιατί και ο μπάρμπα Νόστης και όσοι παππούδες με βοήθησαν με τις διηγήσεις τους, καθώς και όλοι οι πρόγονοί μας που βρίσκονται εκεί ψηλά και μας βλέπουν, θα νοιώθουν μια ικανοποίηση απόψε που τους τιμούμε με τέτοιες εκδηλώσεις. Αυτό το γεγονός από μόνο του κάνει την αποψινή εκδήλωση να είναι 100% επιτυχημένη. Είναι το καλύτερο μνημόσυνο για αυτούς.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όσους βοήθησαν να πραγματοποιηθεί αυτή η εκδήλωση που είναι τιμή για το χωριό μας και την ιστορία του.

ΠΟΙΗΜΑ

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΠΑΝΙΑΣ ΓΗΣ *

ΑΥΤΟΛΟΥΠΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας
του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ.

Απίθανος συνδυασμός πλήθους παραγόντων υποστηρίζουν τη ζωή στην όμορφη τη Γη μας. Όλοι αυτοί οι παράγοντες σπανίζουν μες στο Σύμπαν και έτσι κάνουν τη Γη περίπτωση σπανία.

Αυτοί που υποστηρίζουν αυτή τη Θεωρία, μας δίνουν και κατάλληλους γι' άλλους πλανήτες όρους, που πρέπει να υπάρχουνε ζωή αυτοί για να 'χουν, καθώς ανακαλύπτουμε πολλούς στη γειτονιά μας.

Η Γη στο Γαλαξία μας έχει σωστή τη θέση. Με τη σωστή απόσταση απ' το Γαλαξιακό μας Κέντρο, την ακτινοβολία την πολλή μπορεί και αποφεύγει, έχοντας όμως και βαριά, στοιχεία σουπερνόβα.

Έχει σωστή απόσταση και απ' τον αστέρα Ήλιο, που είναι αυτός υπεύθυνος για το ρευστό νερό της. Σε ζώνη κατοικήσιμη βρίσκεται η Γη μας, που είναι συνθήκη βασική και άνθισε η ζωή μας.

Μα και ο Δίας ο τρανός με τη μεγάλη μάζα είν' αδελφός προστάτης της, απ' τους κακούς κομήτες. Άγγελος φύλακας της Γης στέκει και το Φεγγάρι, τον άξονά της που κρατά στη σταθερή τη θέση.

Αυτό το γέννησε η Γη με σύγκρουση μεγάλη κι έτσι συγχρόνως κέρδισε πυρήνα πιο μεγάλο. Αυτός την κάνει δυνατή εμάς να προστατεύει απ' τις εκρήξεις τις πολλές στον Ήλιο που συμβαίνουν.

Η Γη μας είναι ζωντανή με ηφαίστεια μεγάλα, και οι πλάκες οι τεκτονικές μηχανισμό προσφέρουν, που αυτός ρυθμίζει τους βαθμούς της ζέστης και του κρύου και τη ζωή την βοηθά στη βιοποικιλότητά της.

Μα και το μέγεθος της Γης έχει σωστό το μέτρο να συγκρατεί ατμόσφαιρα, να συντηρεί το όζον. Μα ούτε και η βαρύτητα είναι πολύ μεγάλη, που να συνθλίβει τη ζωή στην επιφάνειά της.

* Το ποίημα αυτό έλαβε Βραβείο Δημιουργικής Φαντασίας και Πρωτοτυπίας στον 13ο Παγκόσμιο Ποιητικό Διαγωνισμό από την Αμφικτυονία Ελληνισμού το 2025.

"ΤΟΥ ΘΙΜΕΛΙΟΥ" ΚΑΙ "ΤΟ ΦΙΛΟΔΩΡΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΣΤΟΡΩΝ"

ΑΣΤΕΡΙΟΣ Θ. ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΣ

τ. Δήμαρχος Αρναίας

(Δύο σημαντικά και ξεχωριστά έθιμα, της "περασμένης γενιάς" του τόπου μας, που τείνουν, να ξεχαστούν).

Είχα την τύχη να τα βιώσω αλλά και ως δεκαπεντάχρονο τότε (δεκαετία 1960) "μαστορόπουλο", να συμμετάσχω στα δρώμενα.

Δεν κρύβω πώς με εντυπωσίασε πολύ και με επηρέασε, το πρώτο αυτό έθιμο, «του Θεμέλιου». Γι' αυτό στην δημαρχιακή μου θητεία, κατά την αναστήλωση του "Παλιού Σχολείου", στην φάση της επικεράμωσης της στέγης, το 1987, επέμενα και το αναβίωσαμε! Πρωτομάστορας τότε και "τελάλης", ο αείμνηστος, Γιάννης Ν. Καραστέργιος με μαστορόπουλα τα παιδιά του Νίκο και Κώστα.

Επίσης το 2006 στην αναστήλωση του Ναού του Αγίου Στεφάνου, με Πρωτομάστορα τότε τον συμπατριώτη και φίλο Πολιτικό Μηχανικό Θεόδωρο Τσαμούρη, είχαμε την ευλογία να αναβιώσουμε το έθιμο και να είμαι μάλιστα, εγώ ο τελάλης του!

Αξέχαστες στιγμές και μνήμες και γι' αυτό θα προσπαθήσω να τα περιγράψω, όσο μπορώ καλύτερα, για να μην σβήσουν και χαθούν.

Στα χωριά μας και σ' όλη ύπαιθρο χώρα η ανέγερση ενός σπιτιού δεν ήταν μια απλή τεχνική πράξη, αλλά ένα σημαντικό γεγονός για την οικογένεια του νοικοκύρη, το χωριό και ολόκληρη την Κοινότητα. Ήταν μια ιεροτελεστία, που ξεκινούσε από τα θεμέλια με τον "Αγιασμό" που έκανε ο παππας και ράντιζε μ' αυτόν τα θεμέλια, τον νοικοκύρη και την οικογένειά του, τον Πρωτομάστορα και "το μπουλούκι του" και όλους τους παρευρισκόμενους, συγγενείς, φίλους και συγχωριανούς. Σημαντικό θεωρούσαν το γεγονός να φυλάξουν σε ερμητικά κλεισμένα μπουκαλάκια τον Αγιασμό που περίσσευε, για να τα "κτίσει" ο Πρωτομάστορας, στις γωνίες της λιθοδομής του σπιτιού, για να είναι γερά και "αγιασμένα" τα θεμέλια του και να "μη μπορούν να πλησιάσουν κακά πνεύματα σ' αυτό"!

Όλοι όσοι είχαν ανταποκριθεί στο κάλεσμα και παρευρίσκονταν, έπρεπε να "ασημώσουν" τους μαστό-

ρους, ρίχνοντας χρήματα, στα θεμέλια -συνήθως κέρματα- για να είναι το σπίτι, "γινό κι σιδηρένιου".

Ακολουθούσε η "θυσία", η σφαγή του κόκορα, που με το αίμα του, ο πρωτομάστορας, έβαφε τον θεμέλιο λίθο, για να "Σπιργιώσ(ι) του σπít" και ν' αναι γεροί όλη στην οικογένεια και να μη "ξιματώσ(ι)", από κει και πέρα, κανένα μέλος της!

Ακολουθούσε το φίλεμα ("η φλιά ") ή αλλιώς ο "κριτσμάς" των μαστόρων και των παρευρισκομένων με την ανάλογη "ρακο-κρασοκατανυξη" και γλέντι τρικούμπερτο με ευχές, γέλια και χαρές μέχρι το αλλο πρωί.

Αυτό ήταν το "θιμέλιο", η πρώτη φάση της κατασκευής ενός σπιτιού.

Όταν ολοκληρώνονταν η λιθοδομή, οι τσατμαδότοιχοι και τα πατώματα και η κατασκευή έφτανε στη τελική της φάση που ήταν η στέγη. Εκείνη ήταν η κορυφαία στιγμή για όλους! Το σπίτι αποκτούσε πλέον «ψυχή»!!

"Το Φιλοδώρημα των Μαστόρων" ή τα "Μαντλώματα" - όπως το έλεγαν - αποτελούσαν την κορύφωση αυτής της ιεροτελεστίας, που είχε ως εξής:

Αφού "έμπαιναν" τα βασικά ξύλα της στέγης, "παπάδες", "μαχίες", τσιμπίδια: και άρχιζε το πέτωμα της με τα "πέταβρα", ο πρωτομάστορας στερέωνε έναν αυτοσχέδιο σταυρό με σανίδια στο ψηλότερο της σημείο, στον "κορφιάτη". Στήν άλλη πλευρά στερέωνε μία Ελληνική σημαία με το κοντάρι της. Στον ξύλινο σταυρό κρεμούσε ένα στεφάνι με αγριολούλουδα, που συνήθως, έφερνε η άγαμη κόρη του νοικοκύρη και έδενε ένα λεπτό σχοινί από τον σταυρό στη σημαία. Πάνω σ' αυτό θα κρεμούσαν σε λίγο, τα "φιλοδωρήματα".

Από εδώ και πέρα, ξεκινούσε το κυρίως δρώμενο:

Ο νοικοκύρης πρώτα, έδινε το δικό του δώρο και ακολουθούσαν οι συγγενείς και οι φίλοι. Τα δώρα ήταν (μαντήλια, "πκάμσα" (πουκάμισα), "πισκίρια" (προυσόπια), πετσέτες, σκφούνια (μάλλινες πλεκτές κάλτσες, ρακί, κρασί κ.α). Ο πρωτομάστορας ανεβασμένος, στο ψηλότερο σημείο της στέγης, έδειχνε και "ανέμιζε" το δώρο του καθενός και με την στεντόρια

Έτος 2006. Αναβίωση του εθίμου "Φιλοδώρημα των Μαστόρων" στην ανακατασκευή της στέγης στον Ι.Ν. του Αγίου Στεφάνου Αρναίας. Ο τ. Δήμαρχος Αστ. Καραστέργιος ως τελάλης, διαλαλεί τα προσφερόμενα δώρα

φωνή του διαλαλούσε: Καλώς μας ήρθε το φιλοδώρημα εις τους μαστόρους, από τον κύριο [Όνομα Δωρητή].

Να ζήσει, να είναι πολύχρονος!

Να ζήσει η γυναίκα του και τα παιδιά του!

Όσα λουλούδια στα βουνά, γεννήματα στους κάμπους, τόσα καλά να του δίνει ο Θεός! Ευχαριστούμε, για το δώρο»

(Και με χιουμοριστική διάθεση, η άλλη παραλλαγή στον στίχο:

...όσα λουλούδια στα βουνά κι "νταβανοί" στα "βούζια", τόσα καλά να του δειν' ο Θεός...)

Τότε οι τεχνίτες, οι βοηθοί και τα μαστορόπουλα, συμμετέχοντας στο δρώμενο, κτυπούσαν ρυθμικά με τα σκεπάρνια τους, πάνω στα ξύλα, δημιουργώντας ένα πραγματικό πανδαιμόνιο, που σκοπό είχε να ξορκίσει, να φοβίσει και "να διώξει τα κακά πνεύματα" και να κρατήσει και να σφραγίσει μέσα στο σπίτι, τις ευχές, την ευλογία και την χαρά της οικογένειας, των μαστόρων και των παρευρισκομένων.

Πρόδηλος ήταν ο συμβολισμός και οι ευχές εξατομικευμένες. Αν ο δωρεοδόχος ήταν νέος, εύχονταν "καλό τυχερό". Αν ήταν νιόγαμπρος, εύχονταν γονιμότητα "κι πουλά πιδούδια". Αν ήταν αγρότης, εύχονταν "καλή σουδιά κι καλό μαζούλ'(ι). Αν ήταν ταξιδευτής, εύχονταν ασφαλή γυρισμό - "μη του καλό να γυρίσ' στου σπιτίτ'".

Οι ευχές του Πρωτομάστορα θεωρούνταν «πιάσιμο» - είχαν τη δύναμη να «στεριώσουν» την τύχη του σπιτιού!

Οι ευχές αυτές δεν ήταν τυποποιημένες. Προσαρμόζονταν στον άνθρωπο, στην τύχη του, στα βάσανα και τις χαρές του, σαν μια προσευχή που «κλείδωνε» μέσα στα δοκάρια και στα ξύλα της στέγης. Το σπίτι έτσι, δεν ήταν μόνο πέτρες και ξύλα. Ήταν δεμένο με την αγάπη και την ευχές των ανθρώπων της οικογένειας και ολόκληρου του χωριού!

Σήμερα, οι μνήμες αυτές γίνονται ένας τρόπος να θυμόμαστε πως το χτίσιμο ενός σπιτιού ήταν, πριν απ' όλα, το χτίσιμο μιας κοινότητας!

Με βάση τις ιστορικές γνώσεις για τον τόπο μας, θεωρώ πως το έθιμο αυτό μεταφέρθηκε στην Αρναία και στην περιοχή, από τις κομπανίες των Ηπειρωτών μαστόρων. Αυτοί, υποχρεωτικά, χρησιμοποιούσαν την περιοχή μας, ως πέρασμα και υποχρεωτικό σταθμό, για μια δινυκτέρευση, πριν και μετά, (μιάς μέρας δρό-

μος) κατά τις μετακινήσεις τους, από και προς το Άγιο Όρος. Αυτή την εποχή, η Λιαρίγκοβη αριθμούσε 20 χάνια!!!

Οι Ηπειρώτες μάστορες ήταν οι «περιφερόμενοι δάσκαλοι» της πέτρας και του ξύλου. Μετακινούμενοι από τόπο σε τόπο, μετέφεραν όχι μόνο την τεχνολογία τους, αλλά και το δικό τους «τελετουργικό» — έναν κώδικα τι-

μής και ευλογίας που προστάτευε τη δουλειά τους και τους ίδιους.

Θεωρώ χρέος μου να διασωθεί αυτή η πληροφορία για τις επόμενες γενιές, καθώς το έθιμο αυτό αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ταυτότητας του τόπου μας και της κοινωνικής ιστορίας των μαστόρων και των ανθρώπων που πέρασαν από εδώ.

Ο υπεύθυνος μηχανικός του έργου Θεόδωρος Τσαμούρης, κρεμάει στο σχοινί τα δώρα

Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα γιορτάστηκε και φέτος ο Δεκαπενταύγουστος στην Χαλκιδική μας, όπου κάτοικοι και επισκέπτες συμμετείχαν με ευλάβεια στις θρησκευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, τιμώντας την Παναγία και κρατώντας ζωντανές τις όμορφες παραδόσεις του τόπου μας.

Ο Αύγουστος στη Χαλκιδική δεν είναι μόνο θάλασσα, παραλίες και διακοπές. Είναι ο μήνας των πανηγυριών, των μεγάλων γιορτών των χωριών, της ζωντανής μουσικής, του χορού μέχρι το ξημέρωμα και της αυθεντικής φιλοξενίας που κάνει τη Χαλκιδική να ξεχωρίζει.

Από την Κασσάνδρα μέχρι τη Σιθωνία και τη Βόρεια Χαλκιδική, σχεδόν κάθε μέρα πραγματοποιούνται θρησκευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, παραδοσιακά γλέντια, γιορτές τοπικών προϊόντων και πανηγύρια που συγκεντρώνουν χιλιάδες επισκέπτες από όλη τη Μακεδονία και όχι μόνο. Για τους κατοίκους αποτελούν κομμάτι της ιστορίας και της ταυτότητας του τόπου, ενώ για τους επισκέπτες είναι μια μοναδική ευκαιρία να γνωρίσουν τη Χαλκιδική πέρα από τις γνωστές παραλίες και τα τουριστικά θέρετρα.

Η ΑΠΑΓΩΓΗ.

«Τ'ν άρπαξει κι σ'αδώ παέν κι οι άλλ'»

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ - ΛΥΠΗΡΙΔΗ

Θα κλέψω Λενιώ με τ' αλογό μου
στο τσιφλίκι πέρα το δικό μου
κει θα πάμε να γίνουμε ζευγάρι
με κουμπάρο το αργυρό φεγγάρι.
Τραγουδι της εποχής μου

Η αρπαγή μιας γυναίκας από τον τόπο που βρίσκεται με τη θέλησή της, ή όχι, με σκοπό το γάμο, αποτελούσε ποινικό αδίκημα. Τη θέληση της κόρης ούτε την υπολόγιζε ο πατέρας, «θα τουν δικάσου τουν άτιμου». Σήμερα, γίνεται συχνά λόγος για απαγωγές προσώπων ή παιδιών, από διάφορους, που ζητούν ως αντάλλαγμα για την απελευθέρωσή τους, καταβολή χρημάτων, (λύτρα).

Η πρώτη απαγωγή, με σκοπό το γάμο, για την οποία και σήμερα ακόμα γίνεται λόγος, είναι αυτή της ωραίας Ελένης. Ο Πάρης, πρίγκιπας της Τροίας, φιλοξενούμενος απο τον Μενελάο, σύζυγο της Ελένης, στα Ανάκτορα της Σπάρτης, επωφελούμενος από την απουσία του και με τη βοήθεια της Θεάς του έρωτα Αφροδίτης, δεν δυσκολεύτηκε να την πείσει να τον ακολουθήσει στην Τροία. Η Ελένη, όπως μας πληροφορεί ο Όμηρος, ήταν πάρα πολύ ωραία, (δεν μας λέει αν ήταν ξανθιά ή μελαχρινή την αφήνει στα γούστα του καθ' ενός) γιατί η Λήδα η μητέρα της, γυναίκα του Τυνδάρεως, βασιλιά της Σπάρτης, την γέννησε με τον Δία. Πολλοί θέλησαν να την κλέψουν λόγω της ομορφιάς της. Ένας απ' αυτούς ήταν ο Θησέας. Την έκλεψε όταν ακόμη ήταν 15 χρονών και την πήγε στη μητέρα του την Αίθρα να τη φυλάξει. Αλλά οι αδελφοί της Διόσκουροι την πήραν πίσω. Η απαγωγή της ωραίας Ελένης από τον Πάρη, έγινε αιτία του Τρωϊκού πολέμου, όπως μας λέει ο Όμηρος.

Μια άλλη διάσημη απαγωγή είναι αυτή της Περσεφόνης, κόρης της Θεάς Δήμητρας, από τον Άδη, Θεό του κάτω κόσμου. Γι' αυτή μία πρώτη αναφορά γίνεται στη Θεογονία του Ησίοδου. Η αθέλητη απαγωγή της νεαρής θεάς προκάλεσε θλίψη και οργή στη μητέρα της. Για ν' αποσοβηθεί ο λιμός που προκάλεσε η έκρηξη του θυμού της, ο Δίας επέτρεψε την Περσεφόνη να γυρίσει στη μητέρα της. Αυτό το ζεστό αγκάλιασμα μητέρας και κόρης, έφερε στη γή την άνοιξη.

Αλλά ας έλθουμε στα κάπως νεότερα, στα τρία Βολιώτικα παιδιά που κλέψαν την Αννούλα!! Ευτυχώς την ρωτούσαν ποιόν αγαπάει και θέλει να πάρει άντρα και δεν όρμησαν και οι τρεις!!

Πριν καθιερωθεί ο θεσμός της προικοδότησης της κόρης για να γίνει γάμος, ίσχυε το αντίθετο. Ο γαμπρός έδινε προίκα και στον πατέρα της κόρης, για να πάρει

την συγκατάθεσή του για γάμο. Η προίκα πληρωνόταν, ανάλογα, σε χρήματα, αλλά κυρίως σε ζώα (βόδια, πρόβατα) ή κτήματα. Πολλές φορές ήταν και εξόφληση χρεών του πατέρα. Η προίκα αυτή αποτελούσε είδος αποζημίωσης προς τον πατέρα, για την στέρηση των υπηρεσιών της κόρης. Οι δοσοληψίες αυτές γινόταν συνήθως στο καφενείο. Όταν γύριζε στο σπίτι ο πατέρας, μέσω της μητέρας, ανακοίνωνε στην κόρη του ότι την αρραβώνιασε με τον τάδε. Αν η κόρη αντιδρούσε, η απάντηση του πατέρα ήταν «σιγά να μη ρουτήσουμι αυτό του πράμα (ζώο) με ποιόν θα τ' παντρέψουμι, οτ' πώ ιγώ θα γίν'». Η προίκα ήταν ανάλογη με την ομορφιά και την περιουσία της κόρης. Αν τυχόν, στα κρυφά, ήταν ερωτευμένη με κάποιον, που ίσως ήταν φτωχός και δεν είχε τη δυνατότητα να την αγοράσει τότε την έκλεβε. Αφού κι εκείνη τον ήθελε ήταν εύκολο. Βοηθούσαν οι φίλοι και μια νύχτα χωρίς φεγγάρι, έφευγε από το σπίτι της κρυφά και έκανε τη ζωή της κοντά στον αγαπημένο της.

Και φόνοι γίνονταν, για λόγους τιμής. Ο καρπός της συμβίωσης ήταν κατά κανόνα ο μεσολαβητής της συμφιλίωσης με την οικογένεια. Την υπόθεση την έχουμε παρακολουθήσει άλλωστε και σε πολλά κινηματογραφικά έργα εκείνης της εποχής. Αν όμως ήταν κάποιος φτωχός και δεν είχε προίκα να δώσει κι η κόρη δεν τον ήθελε, το έβαζε πείσμα να τη κλέψει. Παρακολουθούσαν την κοπέλα και προσπαθούσαν να την βρουν σε μέρος απόμερο. Ο απαγωγέας είχε βοηθούς τ' αδέρφια του, τους φίλους ακόμα και την αδελφή του. Την άρπαζαν της έκλειναν το στόμα και την οδηγούσαν σε προετοιμασμένο μέρος. Η αδελφή προσπαθούσε να την κάνει φίλη. Εξυμνούσε τον αδερφό της και τον παρουσίαζε σαν τον καλύτερο άντρα για να παντρευτεί. Αν εκείνη αντιδρούσε, υπήρχε και ο βιασμός. «Ιγώ θα σι κάμου θ'κιά μ' θέλ'ς δε θέλ'ς». Οι μέρες περνούσαν. Μετα το βιασμό η κατάσταση συνηθιζόταν και τις επόμενες μέρες επικρατούσε το λεγόμενο «τράβα με λαλα κι ας κλαίω, χτύπαμι κι απου καμιά» δηλαδή, εσύ κάνε τη δουλειά σου, εγώ κάνω πώς δεν θέλω. Τελικά κατάφερναν την κοπέλα να πεί το ναι και άρχιζαν οι διαπραγματεύσεις με τον πατέρα «ή μι τ' δίν'ς χουρίς να πάρ'ς προίκα, ή σι τ' στέλνου πίσου». Για επιστροφή; ούτε λόγος γίνονταν. Πώς θα πάντρευαν ύστερα «χαλασμένου κουρίτσ'» ούτε με χίλια γίδια.

Το ίδιο γίνονταν και όταν άλλαξαν οι συνήθειες και έδιναν στα κορίτσια προίκα για να τα παντρέψουν. Οι πλουσιοκόρες, διάλεγαν το γαμπρό. Οι φτωχές έμεναν αζητήτες «στο ράφι με το βαρύ τίτλο της γεροντοκό-

ρης» ή έσμιγαν τη φτώχεια τους με κάποιον και περνούσαν δύσκολα τη ζωή τους. Αν πλούσιος ερωτεύονταν φτωχή, οι γονείς του δεν την ήθελαν για νύφη. Ο νέος τότε έπαιρνε τη νέα και έφευγαν «σ' άλλη γή, σ' άλλα μέρη» όπως έλεγε το τραγούδι. Τότε το κουτσομπολιό έλεγε «αλληλοαπήχθησαν». Πολλές κοπέλες που δεν τα κατάφερναν να σμιξουν με τον αγαπημένο τους, πεισμένες από τον κοινωνικό περίγυρο, από ντροπή και αδυναμία χαρακτήρος, φαρμακώνονταν.

Ας έλθουμε όμως στις πιο σύγχρονες περιπτώσεις, στη δική μας Ελένη, του Πολυγύρου, εκείνο τον καιρό..... Ανάστατοι ήταν οι μαθητές στην αυλή του Γυμνασίου. Σε πηγαδάκια κρυφομιλούσαν οι μεγαλύτεροι κι εμείς οι μικροί ανάμεσα στις σκόρπιες κουβέντες που έφταναν στα αυτιά μας πιάναμε τη φράση: «είναι αλήθεια, την έκλεψε!». Κάποια στιγμή ήλθε η σπιτονοικοκυρά της Ελένης στο Γυμνασιάρχη, η κ. Άννα, για να τον πληροφορήσει ότι, ψές το βράδυ, έκλεψαν την Ελένη από το σπίτι της. Τα νέα διέρρευσαν από τον κλητήρα του σχολείου, από το αυτί του οποίου τίποτε δεν ξέφευγε. Έτσι, δεν του ξέφυγε ούτε και η περιγραφή της απαγωγής στον Γυμνασιάρχη από την κ. Άννα που ξύπνησε απ' τις φωνές!!!!.....την οποία αναμετάδωσε κάπως έτσι: «κύρ-Γυμνασιάρχη», του έλεγε η κ. Άννα, «γινόταν μεγάλη φασαρία, ήταν πολλοί.....την άκουσα να λέει, σ' αγαπώ, αλλά ας μή έρτου μαζί σ', δεν άκουγα κι καλά τί ιλιγαν, στου τέλους μάζιψι τα πραγματούδια τ'ς κι άφαν». «Είστε σίγουρη ότι δεν ήθελε να πάει;», ρώτησε ο Γυμνασιάρχης. «Ναί-ναι!!», βεβαίωσε η κ. Άννα, «ήταν μαζί ούλου του κοπάδ' απ' του τσιαντίρ' κι τ'ν ιλιγαν, έλα-έλα γιατί σ' αγαπάει κι τ' τραβούσαν. Πιτάχ'κα κ' ιγώ κι τ' λέου, Λέν' πού πας; Τι σε μέλ μ' είπι».

Εκείνες τις ημέρες είχε πλανόδιο θίασο σε σκηνή στον Πολύγυρο. Ο επίδοξος απαγωγέας πήρε πληροφορίες σχετικά με την περιουσιακή κατάσταση της και την ερωτεύτηκε... κεραυνοβόλα. Όλα τα κορίτσια της έκτης τάξης είχαν πάει για αυτόγραφο, μετά το τέλος της παράστασης «Η Ωραία του Πέραν» κάποιες μπορεί να έβλεπαν για πρώτη φορά θέατρο και ξετρελάθηκαν με τους ηθοποιούς. Εκεί έγινε η κεραυνοβόλα γνωριμία με τον Άκη. Το περιστατικό έμεινε για αρκετό καιρό στην επικαιρότητα. Τα νέα μαθαίνονταν. Η Ελένη με τον αγαπημένο της πήγαν να ζητήσουν συγγνώμη και βοήθεια από τους γονείς της, για να συνεχίσουν τη ζωή τους. Ο πατέρας της, όταν είδε το γαμπρό «αλαφχιάσκι» έγινε έξω φρενών «αυτό του αλαφρού πάμπουρου

(άνθρωπος ελαφρύς) είναι ανίκανο να κουμαντάρ' περιουσία, αυτός ξέρ' μόν' να παραμπ'δάει κι να τρώει, μι πιά χέρια θα δ'λέψ'; αυτός δεν αδειάζ' απ' του τσιγάρου» και λέει στη γυναίκα του εγώ φεύγω για την καλύβα, πές τους να φύγουν γιατί άμα γυρίσω και τους βρώ εδώ «μπορεί να ιγκληματίσου».

Έφυγαν, αλλά σε λίγο καιρό η Ελένη γύρισε μόνη στο σπίτι της. Στο καφενείο ρωτούσαν τον πατέρα της «τί γίνκι βρέ, γιατί γύρ' σι του κουρίτσ' πίσου;» κι εκείνος ντροπιασμένος απαντούσε «Τί να κάμουμι. Μόλις τ' έζουσι η πείνα, η έρωτας μπίδ' ξ απ' του παράθυρου, προίκα έχ' κατ' άλλου θα βριθί». Το «σλόγκαν» κυκλοφορεί σε όσους μείναμε και θυμόμαστε. «Τι θα φάμε Άκη; Έρωτα Ελενάκι»

Μέχρι να καταργηθεί, τουλάχιστον αναφανδόν, αυτός ο ντροπιαστικός για τη γυναίκα θεσμός της προίκας,

πολλοί αγώνες έγιναν. Όταν η γυναίκα αποφάσισε να βγει στην αγορά εργασίας, απελευθερώθηκε από τα... δεσμά της οικογένειας. Πήρε το θάρρος και είπε «είμαι εγώ, όχι η κόρη σου, στην εξουσία σου, υπακούω τις συμβουλές σου, εξετάζω τις απόψεις σου, ευχαριστώ για την αγάπη. Σεβασμό οφείλω, αλλά να γίνομαι αντικείμενο αγοραπωλησίας, δεν δέχομαι». Η κόρη δεν στέκεται, πλέον, πίσω απ' την κουρτίνα του παράθυρου του σπιτιού, περιμένοντας την τύχη της. Ζή μόνη, γιατί σπουδάζει ή εργάζεται σε ξένη χώρα και παντρεύεται ή κάνει σύμφωνο συμβίωσης, με όποιον ή όποια διαλέξει εκείνη.

Η απήχηση της συνήθειας της απαγωγής είχε περάσει ακόμα και στα παιγνίδια μας. Χωρισμένοι σε δύο ομάδες του γαμπρού και της νύφης πιασμένοι, σταυρωτά, για να μην σπάει εύκολα ο δεσμός. Λέγαμε: Γαμπρό σας φέρνουμε, νύφ' θα πάρουμε

οι ορμούσαμε στους απέναντι, σπάζαμε το φράγμα και αρπάζαμε μια κοπέλα, την γυρνούσαμε γύρω-γύρω και τραγουδούσαμε

- Σας πήραμε σας πήραμε μια όμορφη κοπέλα
- Μας πήρατε μας πήρατε, μια παλιοκατσιβέλλα
- Σας πήραμε σας πήραμε, φλουρί Κωνσταντινάτο
- Μας πήρατε μας πήρατε, βαρέλι δίχως πάτο
- Σας πήραμε, σας κλέψαμε, μια κούκλα απ' το κουτάκι
- Μας κλέψατε του «μπάτσιακα» απ' τ' αυλάκι.

Οι αντεγκλήσεις επαναλαμβάνονταν ώσπου να στερέψει ο νους μας από παραγωγή χαρακτηρισμών και να διαλυθούμε, περνούσαμε από τη Δημοτική βρύση, βγάζαμε τα τσόκαρα πλέναμε τα πόδια μας και γυρίζαμε σπίτια μας γεμάτοι χαρά.

Κανταδόρος του Πολυγύρου

Η ΖΩΗ ΜΑΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΠΟΥΛΙΟΣ

Θεολόγος

Φοίτηση στην εκκλησιαστική Σχολή της Αγίας Αναστασίας από το 1958 έως το 1965. Η τάξη μας ήταν η τελευταία με το σύστημα της επτάχρονης φοίτησης, ενώ από το επόμενο σχολικό έτος, αφότου άρχισα εγώ να φοιτώ, δηλαδή από το 1959-60 καθιερώθηκε η εξάχρονη φοίτηση, με μαθητές που εγγράφονταν στην πρώτη τάξη της σχολής, αφού πρώτα τελείωναν τη δεύτερα τάξη του Γυμνασίου.

Η επτάχρονη φοίτηση περιελάμβανε τα έξι χρόνια του τότε Γυμνασίου και μια επιπλέον τάξη, την εβδόμη, στην οποία διδασκόμασταν, εκτός από τα Νέα Ελληνικά, τη Μουσική και τα Γεωπονικά, μόνο θεολογικά μαθήματα, παρόμοια μ' αυτά που διδασχτήκαμε, όσοι φοιτήσαμε μετά την αποφοίτησή μας από την Αγία Αναστασία, στη Θεολογική Σχολή.

Η φοίτηση των μαθητών στην Αγία Αναστασία διακόπηκε το 1971, με το οριστικό, απ' ό,τι φαίνεται κλείσιμο της εκκλησιαστικής σχολής - ήδη έχουν περάσει πενήντα πέντε χρόνια από τότε - και εκατόν επτά χρόνια από τότε που ιδρύθηκε η σχολή, το 1919.

Τι να πρωτοθυμηθεί ο καθένας από μας που φοίτησε στη Σχολή από την εφτάχρονη αυτή αγιαναστασίτικη περιπέτεια! Και λέω περιπέτεια, γιατί πραγματικά ήταν μια επταετία με πολλές ιδιομορφίες, με πολλές δυσκολίες, αλλά και ευχάριστες καταστάσεις, που άφησε το στίγμα της σε όλη τη μετέπειτα ζωή μας. Μπορεί να θυμηθεί ο καθένας από μας τους μαθητές των άλλων τάξεων, μεγαλύτερων ή μικρότερων, τους εκάστοτε διευθυντές και καθηγητές - ιδιαίτερα κάποιους από αυτούς - τους ανθρώπους της μονής, τα μαθήματα, τις τιμωρίες, τις εκδρομές, κοντινές ή και μακρινές, τις αθλητικές αναμετρήσεις στο ποδόσφαιρο και το βόλεϊ, τις εξορμήσεις στο βουνό και το αγίασμα του Αγίου Θεωνά, τις πεζοπορίες - νύχτα μερικές φορές - στα κοντινά χωριά. Όμορφες μνήμες είναι ακόμη και οι θάλαμοι, η τραπεζαρία, όπου όλοι οι μαθητές τρώγαμε εκεί τρεις φορές την ημέρα τα καθιερωμένα κάθε εβδομάδα φαγητά, το... τεμπελόξυλο, όπου κάναμε τη βόλτα μας περπατώντας μέχρις εκεί, όπου και καθόμασταν, το διπλό κάθε μέρα - όρθιο το πρωί και εσπερινό το απόγευμα - εκκλησιασμό, όπου έψαλλαν όπως και στις λειτουργίες κάθε Κυριακή, αλλά και στις γιορτές οι ίδιοι οι μαθητές, ιδιαίτερα των μεγαλύτερων τάξεων. Υπάρχουν βέβαια και πάρα πολλά άλλα, που χρειάζεται πολύς χώρος και χρόνος για να τα αναφέρει ένας μαθητής, που πέρασε επτά χρόνια στο μοναστήρι και τη σχολή.

Πάνω απ' όλα όμως, οι καλύτερες και οι πιο δυνατές αναμνήσεις είναι οι ίδιοι οι συνταξιδιώτες, οι συμ-

μαθητές δηλαδή, με τους οποίους για επτά χρόνια διδασκόμασταν στην ίδια αίθουσα τα ίδια μαθήματα και διαβάζαμε όλοι μαζί τις ώρες της απογευματινής {3,30 - 6μ.μ.} και βραδινής {8 - 9} μελέτης - με την επίβλεψη πάντα ενός μαθητή της έβδομης τάξης - και κοιμόμασταν στον ίδιο θάλαμο με την κατάκλιση και το σιωπητήριο πριν κοιμηθούμε και παίζαμε ποδόσφαιρο και βόλεϊ με τους μαθητές άλλων τάξεων, με όσα σοβαρά και αστεία συνέβαιναν, με όσες δυσκολίες κι αν περνούσαμε κατά τη διάρκεια της κοινοβιακής μας ζωής στο μοναστήρι και τη σχολή.

Κάπως έτσι, άλλοτε εύκολα και άλλοτε δύσκολα περνούσαν οι μέρες, οι μήνες αλλά και τα χρόνια, μέχρι να έρθουν κάθε φορά οι διακοπές, οπότε φεύγαμε για τα σπίτια μας, για να επιστρέψουμε και πάλι στο μοναστήρι, περπατώντας τα δυο ανηφορικά χιλιόμετρα απ' το δημόσιο δρόμο, όπου μας άφηνε το λεωφορείο της γραμμής, μέχρι πάνω με βαριά πολλές φορές καρδιά.

Πολλά απ' αυτά βέβαια τα ξαναθυμόμαστε όταν συναντιόμαστε οι παλιοί συμμαθητές, αλλά κυρίως και όταν συμμετέχουμε στις εκδηλώσεις του συλλόγου μας, του συλλόγου δηλαδή των αποφοίτων της Εκκλησιαστικής Σχολής της Αγίας Αναστασίας, τον οποίο ιδρύσαμε το 1981. Ενός συλλόγου ιδιαίτερα σημαντικού για κάθε αγιαναστασίτη που μέσω αυτού συνεχίζουμε τη μεταγιαναστασίτικη ζωή μας συμμετέχοντας στις διάφορες δραστηριότητες, κατά τη διάρκεια κάθε χρονιάς. Τα τελευταία βέβαια χρόνια έχουν ατονήσει πολλές δραστηριότητες για ευνόητους λόγους, όπως και η έκδοση του περιοδικού μας, που κινδυνεύει να μη βγαίνει άλλο πια.

Απ' όλα όσα ζήσαμε στο μοναστήρι και τη σχολή και για αρκετά από τα οποία έκανα λόγο παραπάνω, θα αναφέρω στη συνέχεια κάποια αστεία περιστατικά, τα οποία έπαιζαν κάθε φορά το δικό τους ρόλο και απάλυναν, ως ένα σημείο, τις δυσκολίες που είχε η εφτάχρονη φοίτησή μας στη σχολή, εκεί όπου ζήσαμε επτά χρόνια εσώκλειστοι σε ένα μοναστήρι, πράγμα όχι και τόσο εύκολο, συνηθισμένο και απλό, ιδιαίτερα σε μια δύσκολη ηλικία, όπως η εφηβική. Γιατί με αυτά τα αστεία περιστατικά η ζωή μας αποκτούσε μια άλλη διάσταση και είχαμε εντύπωση ότι οι μέρες μας περνούσαν πιο ευχάριστα και ως εκ τούτου πιο γρήγορα.

Αστειευόμασταν λοιπόν μερικές φορές, αλληλοπειραζόμασταν, γελούσαμε, βοηθούσε ο ένας τον άλλον, προσπαθώντας να δημιουργήσουμε ένα κλίμα πιο ευχάριστο και πιο ωφέλιμο τελικά. Θυμάμαι π.χ. πως σε κάποιες στιγμές αυτοσχεδιάζοντας μετατρέπαμε ένα τραγούδι ή κάτι άλλο, απ' τη δημοτική γλώσσα στην

αρχαΐζουσα ή την καθαρεύουσα και το τραγουδούσαμε γελώντας και έχοντας την εντύπωση πως κατορθώναμε κάτι σημαντικό, που μας ικανοποιούσε γι' αυτό απόλυτα. Μερικές τέτοιες χαρακτηριστικές περιπτώσεις είναι οι παρακάτω:

Πρώτη μετατροπή: Το τραγούδι “χωριό μου όμορφο με τις ραχούλες και τις ρεματιές, που έχεις πεύκα και πλατάνια και ευωδιαστές μυρτιές:γίνονταν: “ Χωρίον εύμορφον με τας κλιτύας και τας παρυφάς, έχον πεύκους και πλατάνους και ευώδεις μυρτιάς. Οι ωραίοι πλατάνοί σου, το τε ύδωρ το ψυχρόν είναι κάλλιον ωραία, ή κατά το παρελθόν. Και ο ποιμήν με τον αυλόν του, ηύλιζε νυχθημερόν, τέττυγές τε εμελῶδουν επί κλάδων υψηλών”.

Το γνωστό τραγούδι: “Σαμιώτισσα με τις ελιές και με τα μαύρα μάτια, μου `κανες την καρδούλα μου, Σαμιώτισσα, σαρανταδυό κομμάτια”. γίνονταν: “Σαμία μου μετ' ελαιών και μαύρων ομματίων, έθραυσας την καρδίαν μου, Σαμία, εις πλήθος τεμαχίων.”

Κι ακόμη το τραγούδι “ ό,τι είχα και δεν είχα μου τα μάσησες και μπατίρη στο φινάλε με παράτησες, μα η δική μου η καρδιά δεν έχει αντάλλαγμα, όπου Πióργος

και μάλαμα,” γίνονταν: “Ό,τι έσχον και ουκ έσχον μοι εβίβρωσкас, πένητά με εν τω τέλει με κατέλιπας.Αλλ' η ημέτερη καρδιά ουκ έχει αντίδοτον ένθα Γεώργιος καιάργυρος”.

Τέλος η φράση “τί κάναμε, μια τρύπα στο νερό κάναμε”, γίνονταν, “Τί εποιήσαμεν, οπήν εν τω ύδατι εποιήσαμεν”.

Ανέμελα παιδικά και εφηβικά χρόνια, με τις δυσκολίες τους, αλλά και τις ευχάριστες στιγμές, με τη διαφορετικότητά τους και την ιδιομορφία τους, που παραμένουν ανεξίτηλα χαραγμένα στη μνήμη μας, όσα χρόνια και αν περάσουν και πέρασαν βέβαια πολλά από τότε που τα ζήσαμε. Χρόνια που σε μεγάλο βαθμό καθόρισαν την προσωπικότητά μας και μας έδωσαν σημαντικά εφόδια, αλλά και αρχές και αξίες, με τις οποίες πορευτήκαμε στη ζωή μας και με τις οποίες αντιμετωπίσαμε την παραπέρα μετά την αποφοίτησή μας από σχολή ζωή και εξακολουθούμε να πορευόμαστε μ' αυτές μέχρι σήμερα.

Γι' αυτό, όσα “ευχαριστώ” και να πούμε στη Σχολή μας, αλλά και στην ίδια την Μονή της Αγίας μας, για όλα όσα μας πρόσφεραν είναι πολύ λίγα.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗΣ ΥΠΗΡΞΕ ΜΙΑ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ

ΑΥΤΟΛΟΥΠΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ

Με μεγάλη θλίψη αποχαιρέτησαμε την Τρίτη 11 Αυγούστου 2026 τον Γιάννη Αικατερινάρη. Ο Γιάννης Αικατερινάρης γεννήθηκε στον Πολύγυρο το 1941 και σπούδασε Αρχιτεκτονική στην Πολυτεχνική Σχολή του ΑΠΘ. Ως φοιτητής υπήρξε πρωτοπόρος στους τότε μεγάλους φοιτητικούς αγώνες για τη Δημοκρατία και τη χρηματοδότηση της Δημόσιας Παιδείας.

Διετέλεσε Επιμελητής στην τότε Έδρα της Αρχιτεκτονικής Εσωτερικών Χώρων και συμμετείχε στην ίδρυση του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Θεσσαλονίκης του οποίου διετέλεσε και πρόεδρος του.

Εκλέγονταν επί δεκαετίες στις Αντιπροσωπείες του ΤΕΕ και του ΤΕΕ/ ΤΚΜ στη ΔΕ του οποίου θήτευσε μέλος, αντιπρόεδρος και πρόεδρος και

σφράγισε την πορεία του αυτή συνδυάζοντας την επιστήμη της Αρχιτεκτονικής με την κοινωνική της και την πολιτική της αποστολή.

Παράλληλα με τις σπάνιες επιδόσεις του στην αρχιτεκτονική των κτηρίων έχοντας το χάρισμα και της αρχιτεκτονικής και λογοτεχνικής χρήσης του λόγου ανέδειξε με μοναδικό τρόπο πολλές πτυχές της ιστορίας της Χαλκιδικής και της λαογραφίας της, παρουσιάζοντας μερικές μελέτες του

και στον Παγχαλκιδικό Σύλλογό μας. Έτσι άφησε πίσω του ένα τεράστιο έργο καταγραφής και ανάλυσης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Τέλος, ο Γιάννης Αικατερινάρης υπήρξε ένας ακούραστος αγωνιστής της Δημοκρατίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης και ο απόηχος των έργων του θα πλανάται για πάντα στις σκέψεις μας.

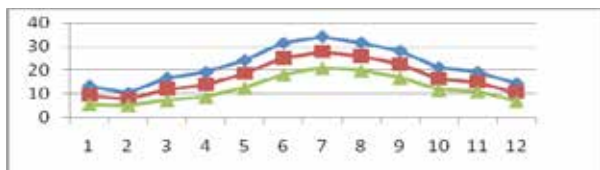
Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2025

ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ ΤΙΜΟΛΕΩΝ
Ομότιμος καθηγητής Μετεωρολογίας
του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Στην παρούσα εργασία γίνεται αναφορά στις παραμέτρους: α) θερμοκρασία του αέρα και β) βροχόπτωση, σε διάφορες περιοχές της Χαλκιδικής και το Άγιο Όρος.

Πηγή αυτών των δεδομένων υπήρξε, το αρχείο των μετεωρολογικών σταθμών Χαλκιδικής, το οποίο ανήκει στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών. Ο κρατικός αυτός φορέας έχει, φυσικά, και την επιστημονική ευθύνη. Αξίζει να σημειωθεί ότι με τις τιμές των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων, αυτού του δικτύου των σταθμών, καθίσταται δυνατή και η πρόγνωση του καιρού στη Χαλκιδική, με σημαντική αξιοπιστία, για ένα τριήμερο μπροστά. Ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί, από οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη, να γνωρίζει έτσι, καθημερινά, τα του καιρού της Χαλκιδικής μέσω της ιστοσελίδας: meteo.gr

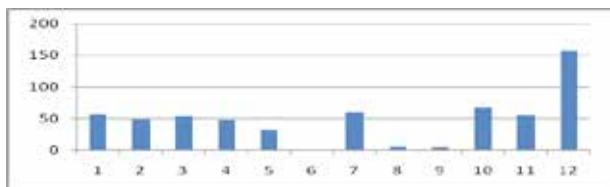
1. Η θερμοκρασία του αέρα στην Κασσάνδρεια

Σχ. 1. Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα (°C) στην Κασσάνδρεια (**μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές**) κατά το έτος 2025.

Όπως είναι φανερό η μέση ετήσια κύμανση της θερμοκρασίας του αέρα, είναι απλή με μέγιστο (27,9) τον Ιούλιο και ελάχιστο (7,8) τον Φεβρουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** είναι επίσης απλή, με μέγιστο (34,1), τον Ιούλιο, και ελάχιστο (10,3) τον Ιανουάριο. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** έχει κύριο μέγιστο (19,9) τον Αύγουστο και κύριο ελάχιστο (4,9) τον Φεβρουάριο.

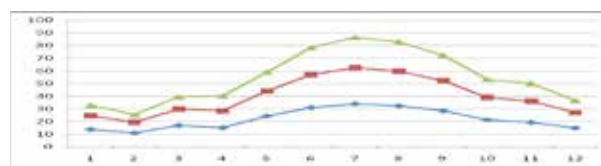
2. Η βροχόπτωση στην Κασσάνδρεια

Σχ. 2 Η ετήσια πορεία της βροχής (mm) στην Κασσάνδρεια κατά το έτος 2025. Όπως είναι φανερό ο μήνας με το μεγαλύτερο ποσό βροχής ήταν ο

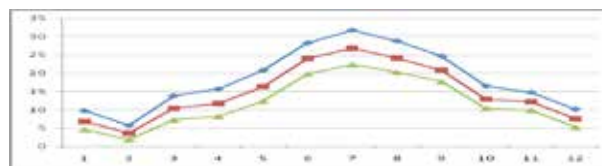
Δεκέμβριος (156,9) mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 588,5 mm. Επειδή το μέσο ετήσιο βροχομετρικό ύψος στην Κασσάνδρεια είναι 540 mm, σημαίνει ότι κατά το έτος αυτό η συνολική ετήσια βροχόπτωση, ήταν μεγαλύτερη του μέσου όρου. Το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής (58,8) mm σημειώθηκε στις 14 Ιουλίου

3. Θερμοκρασία του αέρα στον Νέο Μαρμαρά

Από το Σχ. 3 είναι φανερό ότι οι **μέσες** μηνιαίες τιμές της θερμοκρασίας του αέρα εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 28,6 °C τον Ιούλιο και ελάχιστο 8,2 °C τον Φεβρουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (33,8), στις 26 Ιουλίου και ελάχιστο (13,8), τον Ιανουάριο. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι επίσης απλή με μέγιστο (24,1), τον Ιούλιο, και ελάχιστο (6,2) τον Φεβρουάριο.

4. Η θερμοκρασία του αέρα στον Πολύγυρο

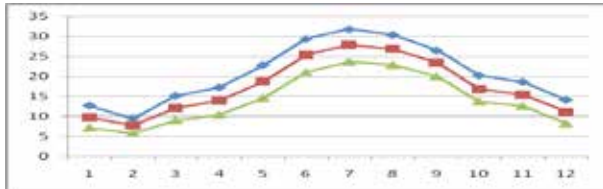
Σχ. 5 Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα στον Πολύγυρο (**μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές**) κατά το έτος 2025.

Από το Σχήμα 5 είναι φανερό ότι οι **μέσες** μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 26,8 °C τον Ιούλιο και ελάχιστο 3,6 °C τον Φεβρουάριο. Η κύμανση των **απόλυτα μέγιστων τιμών** έχει μέγιστο (31,7), τον Ιούλιο και ελάχιστο (5,8) τον Φεβρουάριο. Η κύμανση τέλος των **απόλυτα ελάχιστων τιμών** είναι επίσης απλή, με μέγιστο (22,3), τον Ιούλιο και ελάχιστο (1,9), τον Φεβρουάριο.

Σημ. Η βροχόπτωση στον Πολύγυρο και Ν. Μαρμαρά, όχι, λόγω έλειψης δεδομένων.

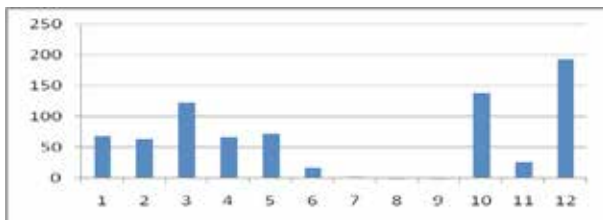
Η θερμοκρασία του αέρα στο Στρατώνι

Σχ.6

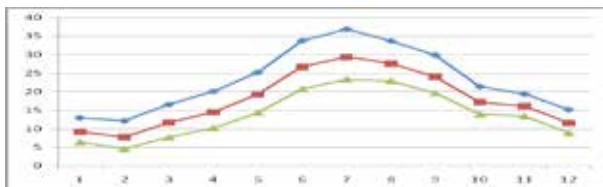
Όπως είναι φανερό Σχ.6 η μέση ετήσια κύμανση είναι απλή με μέγιστο 27,9 τον Ιούλιο και ελάχιστο 7,7 τον Φεβρουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι επίσης απλή με μέγιστο 31,8 τον Ιούλιο και ελάχιστο 9,5 τον Φεβρουάριο. Η κύμανση τέλος των απόλυτα ελάχιστων τιμών έχει κύριο μέγιστο 23,7 τον Ιούλιο και κύριο ελάχιστο 5,8 τον Φεβρουάριο.

Η βροχόπτωση στο στρατώνι

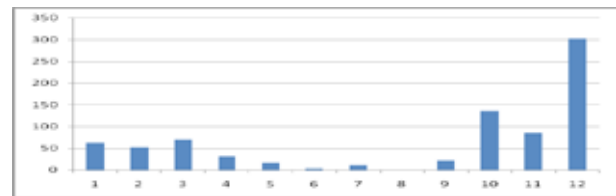
Ο μήνας με το μεγαλύτερο ποσό βροχής ήταν ο Δεκέμβριος (193,8) mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 772 mm. Το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής 64,6 σημειώθηκε τον Οκτώβριο.

Η θερμοκρασία του αέρα στο Βατοπέδι του Αγίου Όρους

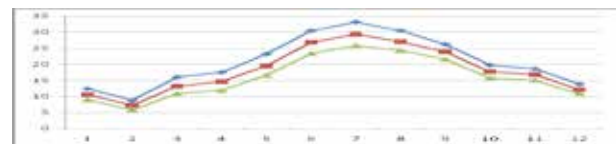
Σχ. 7

Από το Σχ. 7 προκύπτει ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 29,4 °C τον Ιούλιο και ελάχιστο 7,7 °C τον Φεβρουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι απλή, με κύριο μέγιστο (36,9), τον Ιούλιο και κύριο ελάχιστο (12,2), τον Φεβρουάριο. Η κύμανση τέλος των απόλυτα ελάχιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο (29,4), τον Ιούλιο, και ελάχιστο (4,6), τον Φεβρουάριο.

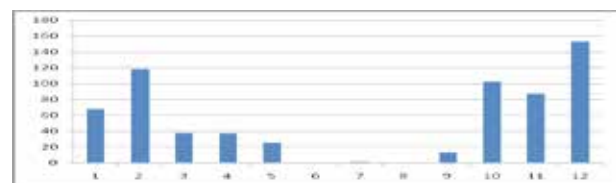
Από το Σχ. 8 προκύπτει ότι στο Βατοπέδι το μεγαλύτερο ποσό βροχής 302,4 mm έπεσε τον Δεκέμβριο και μετά 135,8 mm τον Οκτώβριο. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 794,2 mm, σχετικά μεγάλο. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό, 71,2 mm, έπεσε τον Δεκέμβριο.

Η θερμοκρασία του αέρα στο Μοναστήρι Μ. Λαύρα του Αγίου Όρους.

Από το Σχ. 9 προκύπτει ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 29,4 °C τον Ιούλιο και ελάχιστο 7,2 °C τον Φεβρουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο (33,2), τον Ιούλιο και ελάχιστο (8,8), τον Φεβρουάριο. Η κύμανση τέλος των απόλυτα ελάχιστων τιμών είναι απλή με μέγιστο (25,9), τον Ιούλιο και ελάχιστο (5,8), τον Φεβρουάριο.

Η βροχόπτωση στο Μοναστήρι Μ. Λαύρα

Το μεγαλύτερο ποσό βροχής 153 mm έπεσε τον Δεκέμβριο και μετά τον Φεβρουάριο 118,4 mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 643,8 mm αρκετά μεγάλο. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό 78,6 mm έπεσε τον Φεβρουάριο.

Σημ. Με βάση αυτές τις τιμές μπορεί να λεχθεί, κατ'εκτίμηση, ότι το κλίμα της Χαλκιδικής είναι **Θαλάσσιο Μεταβατικό (Μεσογειακό) με ήπιους χειμώνες και δροσερά, σχετικά, καλοκαίρια. Με άλλα λόγια κατάλληλο για Τουριστική Ανάπτυξη.**

ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Στην ετικέτα με τη διεύθυνσή σας, που είναι κολλημένη στο σελοφάν με το οποίο είναι τυλιγμένο το περιοδικό σας, αναγράφεται πάνω από το όνομά σας το έτος μέχρι το οποίο έχετε εξοφλήσει τη συνδρομή σας.

Νέο ψηφιακό κέντρο πληροφόρησης της αρχαίας Ολύνθου και έργα αναβάθμισης των υποδομών

Τη Χαλκιδική επισκέφτηκε την Παρασκευή 4/9/2026 η υπουργός Πολιτισμού, Λίνα Μενδώνη, με βασικό σταθμό της επίσκεψής της την Αρχαία Ολύνθο και την απόδοση ενός σημαντικού έργου για την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν κυβερνητικά στελέχη και εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και άλλων φορέων. Τον Αγιασμό τέλεσε ο Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημος με την παρουσία των Μητροπολιτών Μιλήτου κ.κ. Αποστόλου και Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ.κ. Θεοκλήτου.

Η αρχαία Ολύνθος, η σπουδαιότερη πόλη της Χαλκιδικής του 5ου αιώνα π.Χ., το σημαντικότερο οικονομικό-στρατιωτικό κέντρο της περιοχής που καταστράφηκε το 348 π.Χ. από τον Μακεδόνα βασιλιά Φίλιππο Β', αποτελεί παράδειγμα οργανωμένης πόλης και ανεκτίμητη πηγή γνώσεων για την καθημερινή ζωή των ύστερων κλασικών χρόνων.

Οι παρεμβάσεις που ολοκληρώθηκαν και τα έργα αναβάθμισης των υποδομών που αποδόθηκαν αντιμετώπισαν τις ανάγκες ενός αρχαιολογικού χώρου με ιδιαίτερη επισκεψιμότητα και δημιούργησαν τις κατάλληλες συνθήκες για ασφαλή περιήγηση, εξυπηρέτηση του κοινού και φιλοξενία πολιτιστικών δράσεων. Παράλληλα, η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας προσφέρει νέους τρόπους προσέγγισης της αρχαίας πόλης, επιτρέποντας στον επισκέπτη να αντιληφθεί στοιχεία που δεν είναι πάντοτε ορατά μέσα από τα ίδια τα αρχαιολογικά κατάλοιπα.

Στον αρχαιολογικό χώρο της Ολύνθου σας περιμένει μια πρωτότυπη και συναρπαστική γνωριμία με την αρχαία πόλη στο εκσυγχρονισμένο νέο ψηφιακό κέντρο πληροφόρησης, AnODIC (Ancient Olynthos Digital Information

Center), καθώς και μέσα από την εφαρμογή ψηφιακού ξεναγού για κινητά τηλέφωνα «Αποικίες της Χαλκιδικής στον χώρο και στον χρόνο». (φωτ. σελ. 31)

ΠΗΓΗ. FOCUS XALKIDIKH

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ:

Η υπουργός Πολιτισμού σε δηλώσεις της, χαρακτήρισε την Ολύνθο χαρακτηριστικό παράδειγμα της πολιτικής αυτής, επισημαίνοντας ότι η αξία της δεν περιορίζεται στα αρχαιολογικά κατάλοιπα, αλλά επεκτείνεται στη δυνατότητα που προσφέρει για την κατανόηση της οργάνωσης, της αρχιτεκτονικής και της καθημερινής ζωής στην κλασική εποχή. «Οι νέες υποδομές, το Ψηφιακό Κέντρο Πληροφόρησης και οι ψηφιακές εφαρμογές δημιουργούν μια ολοκληρωμένη εμπειρία επίσκεψης. Συνδέουν τα αρχαιολογικά κατάλοιπα με την ιστορία και τη λειτουργία της αρχαίας πόλης», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Η αναβάθμιση της Ολύνθου εντάσσεται, σύμφωνα με την υπουργό, σε ένα ευρύτερο πρόγραμμα παρεμβάσεων του υπουργείου στη Χαλκιδική. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η πορεία του Μουσείου Πολυγύρου, για το οποίο η κ. Μενδώνη επανέλαβε τη δέσμευση του υπουργείου για την ολοκλήρωσή του. Όπως ανέφερε, μετά την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης το μουσείο άνοιξε, προκειμένου η πόλη να αισθανθεί ότι διαθέτει και πάλι έναν ενεργό μουσειακό χώρο, ενώ για τη δεύτερη φάση εξασφαλιστήκαν οι επιπλέον πόροι για την ολοκλήρωση των ψηφιακών εφαρμογών. «Με σαφές χρονοδιάγραμμα το Μουσείο θα αποδοθεί έως το τέλος Μαρτίου. Τη σχολική χρονιά 2026-27 τα σχολεία μπορούν να το επισκέπτονται και να κάνουν εκεί το μάθημά τους», ανέφερε η υπουργός, υπογραμμίζοντας τον εκπαιδευτικό ρόλο που καλείται να διαδραματίσει το μουσείο στην τοπική κοινωνία.

Η ΠΡΕΣΒΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΗΝ Ι.Μ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΟΡΜΥΛΙΑΣ

Την Ιερά Γυναικεία Μονή Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Ορμύλιας, στις 31/7/2026, επισκέφθηκε η Πρέσβης των ΗΠΑ Kimberly Guilfoyle.

Σύμφωνα με την Πρέσβη η επίσκεψη στο Ιερό Κοινόβιο Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην Ορμύλια Χαλκιδικής ανέδειξε με τον πιο έμπρακτο τρόπο τη βαθιά, πολυεπίπεδη σχέση που συνδέει τους λαούς των δύο χωρών.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής της, η Αμερικανίδα Πρέσβης είχε την ευκαιρία να περιηγηθεί στη Μονή, αλλά και να συνομιλήσει με τους ανθρώπους που βρίσκονται στην καρδιά αυτού του σπουδαίου έργου.

Συγκεκριμένα συναντήθηκε με τον Καθηγούμενο της Ι.Μ. Σίμωνος Πέτρας, Γέροντα Ελισσαίο, την Καθηγουμένη Γερόντισσα Νικοδήμη και αδελφές της Μονής, οι οποίες επιτελούν διακονία υψηλής πνευματικής και ανθρωπιστικής σημασίας.

Συνάντησες επίσης τον Δρ. Δούμα και τον Κυριάκο Αντωνίου, καθώς και τους αφοσιωμένους εθελού-

ντές που στηρίζουν ενεργά τη λειτουργία του Ιδρύματος.

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι κεντρικός άξονας της επίσκεψης ήταν η ανάδειξη των στενών επισημονικών δεσμών που διατηρεί το Ίδρυμα της Ορμύλιας για πάνω από μία δεκαετία με κορυφαία ακαδημαϊκά και ιατρικά κέντρα των ΗΠΑ, όπως το Lombardi Comprehensive Cancer Center του Πανεπιστημίου Georgetown, το Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια και το Πανεπιστήμιο Emory.

Όπως σημείωσε η Πρέσβης, η παρουσία των αμερικανικών φορέων στην Ορμύλια επιβεβαιώνει ότι η συμμαχία μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ελλάδας δεν οικοδομείται μόνο στο πεδίο της πολιτικής ή της οικονομίας, αλλά και πάνω σε κοινές αξίες: τη συμπόνια, τη θεραπεία και την πίστη, προσφέροντας ουσιαστική ελπίδα και φροντίδα στην κοινωνία. (φωτ. σελ. 31)

ΠΗΓΗ. ROMFEA.

Πρακτορείο εκκλησιαστικών Ειδήσεων

ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ, (ρεπ. σελ. 50)

6/7/2026, Νέα Μουδανιά. Στις πολιτιστικές εκδηλώσεις "Γιορτή της Σαρδέλας"

20/7/2026, Νεοχώρι. Στο αντάμωμα παραδοσιακών χορευτικών τμημάτων "Προφητηλιάτικα"

1/8/2026, Παλαιόχωρα. Στο 13ο Αντάμωμα Χορευτικών Συγγροτημάτων

ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Ποσειδί

Σάνη, Μαρίνα

Λαγόμανδρα

ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Καβουρότρυπες

Πόρτο Καράς

Κακούβια

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΩΝ ΕΛΩΝ ΤΟ 1821 ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΜΑΜΑ, 2/9/2026 (ρεπ. σελ. 46)

Οι επίσημοι

Αποκαλυπτήρια του Μνημείου

Χαιρετισμός του Δημάρχου Νέας Προποντίδας κ. Εμ. Καρρά

Το Μνημείο

Το Μνημείο μετά την κατάθεση στεφάνων

Η Υπουργός κ. Όλγα Κεφαλογιάννη με παιδιά από τον Άγιο Μάμα

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΣΤΕΦΑΝΩΝ

Από τον Βουλευτή
κ. Ιωάννη Γιώργο

Από τον Αντιπ/ρχη
κ. Ιωάννη Κουφίδη

Από την Υπ. Τουρισμού
κα Όλγα Κεφαλογιάννη

ΝΕΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΝΘΟ, 4/9/2026 (ρεπ. σελ. 26)

Αναμνηστική φωτογραφία

Άποψη της αρχαίας Ολύνθου

Η ΠΡΕΣΒΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΗΝ Ι.Μ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΗΝ ΟΡΜΥΛΙΑ, 31/7/2026 (ρεπ. σελ. 26)

Ξενάγηση στην Ιερά Μονή

Αναμνηστική φωτογραφία

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΝΕΑ ΠΟΤΙΔΑΙΑ ΤΟΥ ΗΡΩΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΑΜΟΥΡΓΙΩΤΑΚΗ, 16/8/2026 (ρεπ. σελ. 52)

Το μνημείο

Τα αποκαλυπτήρια

**ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ
ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΕΩΝ ΝΙΚΗΤΗΣ "Ο ΣΙΘΩΝ"
56ος ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΛΥΜΒΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΠΛΟΥΣ ΤΟΡΩΝΑΙΟΥ ΚΟΛΠΟΥ,
25/7/2026 (ρεπ. σελ. 52)**

Ο πρώτος νικητής Ισπανός Oriol Moreno

Τερματισμός αθλητών

**ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ
10ος RUN ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, 29/8/2026 (ρεπ. σελ. 55)**

Η εκκίνηση

Απονομή βραβείων από τον Δήμαρχο Πολυγύρου

**ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ
ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ, 29/8/2026 (ρεπ. σελ. 54)**

Άποψη του ακροατηρίου

Η μπάντα του Marco Markovits

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ Δ.Σ. ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΙΑΡΧΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, 1/9/2026 (ρεπ. σελ. 50)

Ο Πρόεδρος, η Αντιπρόεδρος και ο Γενικός Γραμματέας του Συλλόγου με τον Αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΣΤΑ ΠΥΡΓΑΔΙΚΙΑ, 7/8/2026 (ρεπ. σελ. 53)

Προσφώνηση από την Αντιδήμαρχο κα Μαρία Ενεχλίδου

Χαιρετισμός από τον Δήμαρχο κ Στυλιανό Βαλιάνο

ΕΠΙΤΙΜΟΣ Δρ. Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΠΟΥΚΟΜΠΑ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, 23/7/2026 (ρεπ. σελ. 54)

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ Μ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ 15/8/2026

ΑΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΟΡΥΦΙΝΗ", 7 & 8/9/2026 (ρεπ. σελ. 54)

Περιφορά της εικόνας

Από τη μουσικοαφηγηματική παράσταση

ΑΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ" (ρεπ. σελ. 55)

Η χορωδία

Το χορευτικό

ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ" ΣΤΟΝ ΤΑΞΙΑΡΧΗ, 5/9/2026 (ρεπ. σελ. 56)

Η ιατρός κα Μαρία Μαλανδρή από τον Ταξιάρχη

Μερική άποψη του ακροατηρίου

ΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΕΣ ΣΤΟ ΓΚΑΙΡΛΙΤΣ 1916 - 1919

ΑΓΓΕΛΟΣ Φ. ΜΑΝΤΣΙΟΣ

Υπομηχανικός

1913, καλούνται να καταταγούν στις τάξεις του Ελληνικού Στρατού οι άνδρες των απελευθερωθεισών περιοχών, (Νέες Χώρες), μαζί τους και οι Χαλκιδικιώτες, οι γεννηθέντες τα έτη 1892, 1893 (κλάσις 1913 Β), και λίγο αργότερα οι γεννηθέντες το 1894. Αρκετοι απ' αυτούς υπηρετούν στις δυνάμεις του Δ' Σώματος Στρατού, (στο εξής Δ' Σ. Σ.), με έδρα την Καβάλα. Σεπτέμβριος του 1915. Ο Μεγάλος Πόλεμος (Α' Παγκόσμιος Πόλεμος) έχει ήδη αρχίσει, βρίσκεται σε εξέλιξη.

1916, στην Ανατολική Μακεδονία, περιοχή ευθύνης του Δ' Σ. Σ., οι Βούλγαροι, σύμμαχοι των Γερμανών, εισβάλλουν στο Ελληνικό έδαφος, συνοδεία Γερμανών Αξιωματικών, προελαύνουν και απειλούν την Καβάλα. Σεπτέμβριος 1916, οι άνδρες του Δ' Σ. Σ., σχεδόν στο σύνολό τους, 7.000 περίπου, κάτω από περίεργες, δραματικές και εν πολλοίς αδιευκρίνιστες συνθήκες, θα οδηγηθούν σε μια αυτόβουλη ιδιότυπη «αιχμαλωσία – φιλοξενία», θα φτάσουν με τρένα στο Γκαίρλιτς (Görlitz), της Γερμανίας και θα παραμείνουν εκεί κάτω από δραματικές συνθήκες για δύομισι χρόνια. Η «μικρή» ιστορία των «Χαλκιδικιωτών στο Γκαίρλιτς» εκτυλίσσεται τη χρονική περίοδο (1916 - 1919), οπότε ο Εθνικός Διχασμός έχει πάρει τρομακτικές διαστάσεις. Ό,τι και να καταγραφεί εδώ ο γράφων κινδυνεύει να θεωρηθεί πως ευνοεί τη μια ή την άλλη πλευρά.. «Το ζητούμενο είναι η κατανόηση, η εξήγηση, η ερμηνεία. Όχι η εξύμνηση, ούτε η καταγγελία». (Γιώργος Θ. Μαυρογορδάτος, "1915 Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΧΑΣΜΟΣ")

4 (παλιό ημερολόγιο) / 17 (νέο ημερολόγιο) Αυγούστου 1916 τα γερμανοβουλγαρικά στρατεύματα εισβάλλουν αιφνιδιαστικά στο Ελληνικό έδαφος.

Την ίδια μέρα, η Ελληνική Κυβέρνηση λαμβάνει γνώση της εισβολής με ταυτόσημη διακοίνωση των, στην Αθήνα, Πρέσβων της Γερμανίας και της Βουλγαρίας. Δίδεται ρητή διαβεβαίωση ότι: «...τα προελαύνοντα στρατεύματα δεν θα εισέλθουν εις τας πόλεις των Σερρών, της Δράμας και της Καβάλλας» (ΓΕΣ / ΔΙΣ, «Η Ελλάς και ο πόλεμος εις τα Βαλκάνια»). Η Ελληνική Κυβέρνηση αποφάσισε να μην αντιτάξει άμυνα στη Γερμανοβουλγαρική εισβολή, δεδομένου ότι και οι Ελληνικές δυνάμεις στην Ανατολική Μακεδονία ήταν ανεπαρκείς..

16 / 29 Αυγούστου του 1916 ξεσπά στη Θεσσαλονίκη το Βενιζελικό κίνημα της «Εθνικής Αμύνης» με επικεφαλής τον συνταγματάρχη Εμ. Ζυμβρακάκη, με τη στήριξη του εκεί συμμαχικού στρατού και τις ευλογίες του στρατηγού Σαράιγ (επικεφαλής των δυνάμεων της Αντάντ, με έδρα τη Θεσσαλονίκη).

26 Σεπτεμβρίου / 9 Οκτωβρίου του 1916, ο Ελευθέριος Βενιζέλος αποβιβάζεται στη Θεσσαλονίκη και αναλαμβάνει ο ίδιος την αρχηγία του κινήματος. Ο Εθνικός Διχασμός έχει τώρα και γεωγραφική υπόσταση.

Μεταξύ των ποταμών Νέστου και Στρυμόνα και των βουλγαρικών συνόρων είναι ανεπτυγμένες οι δυνάμεις του ελληνικού Δ' Σ Σ, τελείως όμως αποκομμένες από την υπόλοιπη Ελλάδα. Στις δυνάμεις του υπηρετούν ΚΑΙ οι Χαλκιδικιώτες: Δουμπιώτης Νικόλαος του Ιωάννη, αξιωματικός (ταγματάρχης) με καταγωγή από τα Δουμπιά, έτος γεννήσεως 1868. Παραθυράς Αρίσταρχος του Μιλτιάδη, υπαξιωματικός (λοχίας), από την Κασσάνδρα (Βάλτα), έτος γεννήσεως 1882. Μπουλάκης Αργύριος, λοχίας, από τον Βάβδο. Καραλής Γεώργιος του Κοσμά, δεκανέας, από τη Νικήτη, έτος γεννήσεως 1893. Μαλλιανδρής

(Μαλανδρής) Απόστολος (Αντώνιος) του Λ (του Νικολάου), δεκανέας, από τον Ταξιάρχη. Μάντσιος Δημήτριος του Ιωάννου, στρατιώτης, από τη Νικήτη, έτος γεννήσεως 1892. Μητσιάρας Ιωάννης του Νικολάου, στρατιώτης, από τη Νικήτη, έτος γεννήσεως 1892. Σαμαράς Γρηγόριος του Γεωργίου, στρατιώτης, από τη Νικήτη, έτος γεννήσεως 1893. Σμαραγδής Αθανάσιος του Γεωργίου, στρατιώτης, από τη Νικήτη, έτος γεννήσεως 1892. Τουβλατζής Κωνσταντίνος του Ιωάννου, στρατιώτης, από τη Νικήτη, έτος γεννήσεως 1894. Μπαξεβάνης Ιωάννης του Χρήατου στρατιώτης από τη Συκιά, έτος γεννήσεως 1894. Βακάλης Χρήστος του Διονυσίου, στρατιώτης, από τον Άγιο Πρόδρομο Κανταράκης Πρόδρομος, στρατιώτης, από το Κελλί. Μπουχλιάβας Ιωάννης του Παν., στρατιώτης, από την Αρναία. Περάκης Δημήτριος, στρατιώτης, από τα Βραστά, (Βράσταμα). Χαϊδευτός Παναγιώτης του Αστερίου, στρατιώτης, από τα Σανά. **Μαυρουδής Γεώργιος του....., στρατιώτης, από τα Σανά.**

Οι δυνάμεις, μουδιασμένες και αμήχανες μετά και

Δημήτριος Μάντσιος
του Ιωάννη (1892-1917)
(Αρχείο Ιωάννη Ν. Μάντσιου)

τις άνωθεν εντολές περί αποφυγής συγκρούσεων, άρχισαν να αποσύρονται στις έδρες των μονάδων τους.

7 / 20 Αυγούστου 1916, ο διοικητής του Δ' Σ. Σ. Συνταγματάρχης Ιωάννης Χατζόπουλος τηλεγραφεί και καταγγέλλει: «Αναφέρω ότι συμπεριφορά των Βουλγάρων προς τους ημετέρους από της χθες είναι εντελώς εχθρική [...] οι κάτοικοι των πόλεων Σερρών, Δράμας και Σαριμπασάν [Χρυσούπολη] καταφεύγουν περίφοβοι εις Καβάλα. Καταδεικνύεται πασιφανώς η πρόθεσις των Βουλγάρων όπως [...] καταλάβουν ολόκληρον την Ανατολικήν Μακεδονίαν, μηδ' αυτής της Καβάλας εξαιρουμένης...» (ΓΕΣ / ΔΙΣ, «Ο ΔΙΧΑΣΜΟΣ – Η παράδοσις της Καβάλας ») Το βράδυ της ίδιας ημέρας ο Χατζόπουλος τηλεγραφεί και πάλι. Ζητεί την παρέμβαση του Στόλου. Προσπαθεί απεγνωσμένα να αφυπνίσει τα ανώτερα κλιμάκια... «... Παρακαλώ όπως τύχω αμέσου απαντήσεως επί της αιτήσεώς μου... Είναι ανάγκη ταχείας αποστολής του στόλου... η παρουσία αυτού είναι δυνατόν να ανακόψη προέλασιν Βουλγάρων, να μας υποστηρίξη δε και να καθησυχάση τους πληθυσμούς... Δεν είναι δυνατόν να αντιληφθήτε την ενταύθα κατάστασιν» (ΓΕΣ / ΔΙΣ).

8/ 21 Αυγούστου 1916, η κυβέρνηση των Αθηνών (του Κωνσταντίνου) δια του υπουργού Στρατιωτικών αντιστράτηγου Κωνσταντίνου Καλλάρη τηλεγραφεί...: «...αποκρούμεν, αποκλείοντες την βίαν. Καθησυχάσατε τους εντρόμους πληθυσμούς, συνεννοούμενοι μετά των πολιτικών αρχών και ενθαρρύνοντες αυτούς. Ο στόλος δεν θα αποσταλή...» (ΓΕΣ / ΔΙΣ, ό.π).

Ο στόλος δεν θα αποσταλεί... το Δ' Σ Σ αφήνεται στο έλεος των Γερμανοβούλγαρων... Ηγεσίες κατώτερες των περιστάσεων...

Και ενώ τα Βουλγαρικά στρατεύματα έφθαναν προ των οχυρών της Καβάλας, ο υπολοχαγός του Πυροβολικού του Δ' Σ Σ Βακκάς Δημήτριος και άλλοι ομοφρονούντες (Βενιζελικοί) συρρέουν στη Θεσσαλονίκη και εντάσσονται εθελοντές στις δυνάμεις της «Εθνικής Αμύνης».

Το πρωί της **27 Αυγούστου / 9 Σεπτεμβρίου**, ο Ταγματάρχης του Γενικού Γερμανικού Επιτελείου φον Σβάινιτς (von Schweinitz), συναντά στις προφυλακές της Καβάλας τον Σωματάρχη Ι. Χατζόπουλο. Του ζητάει εκ μέρους του Στρατάρχου φον Χίντενμπουργκ (von Hintenburg), να συναντηθούν την επομένη, ώρα 10.00', για να του ανακοινώσει σοβαρές αποφάσεις του Γερμανού Αρχιστράτηγου.

28 Αυγούστου / 10 Σεπτεμβρίου. Ο Χατζόπουλος καλεί στην έδρα του Σώματος (Καβάλα) τους διοικητές των Μεραρχιών σε σύσκεψη και λήψη αποφάσεων. Τους ενημερώνει για την χθεσινή συνάντησή του με τον Σβάινιτς ο οποίος ζήτησε τη μεταφορά όλων των δυνάμεων του Δ' Σ. Σ. στη Δράμα. Αυτό όμως ουσιαστικά ισοδυναμεί με αιχμαλωσία από τους

Βούλγαρους. Ο ίδιος ο Σβάινιτς το παραδέχεται. Τώρα τίθενται τρία (3) ζητήματα: Να παραδοθούν στους Βούλγαρους; Να αμυνθούν στην Καβάλα; Να παραδοθούν αιχμάλωτοι στους Αγγλογάλους;

Η απόφαση πάρθηκε. Θα παραδοθούν στους Αγγλογάλους... «...Ένεκεν των λόγων τούτων πάντες απεφάνθησαν να παραδοθώμεν ως αιχμάλωτοι των Αγγλογάλων και εδόθησαν αι δέουσαι διαταγαί περί επιβίβασεως και αναχωρήσεως εκ Καβάλλας: Δι' ό συνετάγη το παρόν και υπεγράφη παρά πάντων, μένοντες πιστοί εις τον δεδοξασμένον Βασιλέα μας. (Ι. Χατζόπουλος, Λ. Λελάκης, Ν. Χριστοδούλου, Ι. Γκιώνης, Πολυχ. Καράκαλος...».) (Αρχείον ΓΕΣ / ΔΙΣ Φ380 / Δ / 3) Την ίδια μέρα, ο Χατζόπουλος εκδίδει διαταγή να επιβιβασθούν στα ατμόπλοια που έχουν φτάσει γι' αυτόν το σκοπό, (αυτή την εντύπωση έχει), στο λιμάνι της Καβάλλας.

Δυστυχώς όμως, τα ατμόπλοια δεν είναι ικανά να επιβιβάσουν όλες οι δυνάμεις του Δ' Σ. Σ. όπως στη «διαταγή» διατυπώνει ο Χατζόπουλος. Έχουν φτάσει, τα μικρά ατμόπλοια ΕΥΒΟΪΚΟΣ και ΕΛΛΗ. Ο Χατζόπουλος, μετά την έκδοση της διαταγής επιβίβασης, παρέταξε τους άνδρες του Σώματος στην προκυμαία της Καβάλας έτοιμους προς επιβίβαση. Όμως οι εντολές ήταν σαφείς, όπως απήντησε ο απεσταλμένος της «Εθνικής Αμυνας» υπολοχαγός Πυροβολικού Δ. Βακκάς εις τον απεσταλμένο του Δ' Σ Σ. ταγματάρχη Πυροβολικού Π. Βλάσση: «... εν τούτοις θα πράξωμεν ό,τι είναι δυνατόν, δια να σώσωμεν τους θέλοντας να προσχωρήσουν εις το κίνημα στρατιωτικούς, δι' ους και μόνους άλλωστε είναι προορισμένα τα πλοία. (ΓΕΣ / ΔΙΣ Φ 380 – Δ – 4.) Ο Χατζόπουλος, αντιλαμβανόμενος ότι είναι αδύνατος η επιβίβαση ολόκληρου του Δ' Σ. Σ., διατάζει την επιστροφή του στους στρατώνες. Έτσι η μόνη οδός διαφυγής που απέμεινε για το Δ' Σ. Σ. ήταν αυτή της αιχμαλωσίας.

29 Αυγούστου / 11 Σεπτεμβρίου ώρα 10.00' ο Χατζόπουλος συναντά πάλι στις προφυλακές τον Γερμανό ταγματάρχη φον Σβάινιτς. «Ούτος ενεχείρισεν εις τον Σωματάρχη την απάντησιν του Στρατάρχου φον Χίντενμπουργκ εις την γενομένην αίτησιν παραδόσεως του Σώματος εις τους Γερμανούς.. Ο Ταγματάρχης φον Σβάινιτς θα παρέμενε παρά τω Διοικητή του Σώματος, πάσης μετά των Βουλγάρων διαπραγματεύσεως διενεργουμένης δι' αυτού.» (ΓΕΣ / Δ4, ό. π. σελ. 150. (από Παράρτημα15)

Ο Χατζόπουλος έχει ήδη πάρει τις αποφάσεις του. Στις 11 το βράδυ η πορεία των δυνάμεων προς τη Δράμα ξεκίνησε. Είχε ήδη αναχωρήσει (9^η βραδινή) για τη Δράμα το Δ' Σύνταγμα Ιππικού υπό τον Επίλαρχο Λάμπρου, που προηγήθηκε και έφτασε πρώτο στη Δράμα μετά από αφόρητες και εκβιαστικές πιέσεις των Γερμανών, καθιστάμενο έτσι ουσιαστικά σε κατάσταση ομηρίας από τους Γερμανοβούλγαρους. Όλα οδηγούν

σ' αυτήν την ιδιότυπη «αιχμαλωσία – φιλοξενία». Οι Γερμανοί αποδεικνύονται μεθοδικοί, πιεστικοί και με τον τρόπον τους εκβιαστικοί.

2 / 15 Σεπτεμβρίου 1916, με 400 και πλέον στρατιώτες, 22 αξιωματικούς, ευάριθμα γυναικόπαιδα, ξεκινά ο πρώτος συρμός από τη Δράμα για το ταξίδι μέχρι το Γκαίρλιτς. Τις επόμενες μέρες 10 συρμοί ξεκινούν από τη Δράμα για το μεγάλο ταξίδι. Επιβιβάστηκαν 6.100 στρατιώτες, 430 αξιωματικοί, τμήματα της χωροφυλακής, στρατιωτικοί υπάλληλοι, 93 γυναίκες και 5 παιδιά.

Οι συρμοί περνούν από τη Ξάνθη, την Κομοτηνή, τις Φέρες, το Σουφλί και κάνουν τον πρώτο σταθμό στην Αδριανούπολη. Διασχίζουν τη Βουλγαρία και τη Σερβία φτάνουν στο Βελιγράδι. Περνούν πεζοπορώντας την πλωτή γέφυρα στον Δούναβη, φτάνουν στο Σεμλίνο, το σημερινό Zemun, συνοικία του Βελιγραδίου. Συνεχίζουν το ταξίδι τους, φτάνουν στο Όπελν (Oppeln) της Σιλεσίας, το σημερινό Opole της Πολωνίας. Στο Όπελν περνούν από ομαδική απολύμανση και στη συνέχεια φτάνουν στο Γκαίρλιτς. Δώδεκα μέρες η συνολική διάρκεια του ταξιδιού.

Έφτασαν στο μακρινό Γκαίρλιτς και αποβιβάστηκαν όλοι, «εκόντες – άκοντες», σε μια πόλη που δεν γνώριζαν πού βρίσκεται, ούτε καν το όνομά της. Μόλις πάτησαν το πόδι τους στο Γκαίρλιτς, ένας απλός στρατιώτης αναρωτήθηκε φωναχτά: «Μα τι είναι εδώ; Το ξέφωτο του πολέμου;»

Ένα ενδιαφέρον όσο και απολαυστικό περιστατικό της υποδοχής: «...όταν έφτασαν... στο Görlitz, οι Γερμανοί ανέθεσαν σε κάποιον δικό τους καθηγητή των Αρχαίων Ελληνικών* να τους προσφωνήσει. Και εκείνος, ...χρησιμοποιώντας ερασμιακή προφορά, τους είπε: «Τέκνα Ελλάδος παρούσιαν σας χαίρόμεθα» για να εισπράξει από έναν Έλληνα φαντάρο την απάντηση «χαΐρι να μη βρεις!» (Φωτιάδης, σ.138)». (Γαβριήλ Συντομόρου, ό.π). (Σημείωση: Πρόκειται για τον επιστρατευμένο έφεδρο Λοχαγό Άουγκουστ Χάιζεμπέργκ (August Heisenberg) ο οποίος ήταν καθηγητής της Βυζαντινολογίας).

Εγκαταστάθηκαν σε ένα αδειο τεράστιο στρατόπεδο χωρητικότητας 12.000 ανδρών. Το στρατόπεδο αυτό, (Lager in Moys), βρισκόταν στις παρυφές του Γκαίρλιτς, 1,5 χιλιόμετρο από το κέντρο της πόλης.

Δεν αργήσαν όμως οι αντιζηλίες μεταξύ του τοπικού πληθυσμού και των «ωραίων Ελλήνων». Η παρουσία των γοητευτικών Ελλήνων στρατιωτικών στάθηκαν καθοριστικοί παράγοντες να εξάψουν τα ερωτικά αισθήματα του νεαρού γυναικείου πληθυσμού του Γκαίρλιτς. Χαρακτηριστική είναι και η αγγελία στην τοπική εφημερίδα: **«Ενοικιάζεται δωμάτιο από μόνη νεαρά κυρία εις αξιοπρεπή νεαρόν κύριον»** (Εφημερίδα «Νέα του Görlitz» (Görlitzer Nachrichten)

Πολύ αργότερα, όταν πια ο πόλεμος θα έχει

τελειώσει και οι Γερμανοί στρατιώτες θα έχουν επιστρέψει, θα βρεθούν προ οδυνηρών εκπλήξεων. Οι γυναίκες τους έχουν δημιουργήσει ερωτικούς δεσμούς με Έλληνες. **Μετά από ένα εύλογο, πάντως μικρό, διάστημα προσαρμογής, ακολούθησαν έρωτες, αρραβώνες, μικτοί γάμοι. Αργότερα γεννήθηκαν και τα πρώτα νόμιμα τέκνα. Γεννήθηκαν και νόθα τέκνα, τα «νόθα του Γκαίρλιτς».**

Στο Ελληνικό Νοσοκομείο (Griechenlazarett) του Γκαίρλιτς στον οικισμό Μόους (Moys) κοντά και νοτίως του στρατοπέδου κατά τη χρονική περίοδο 1916 – 1919, νοσηλεύτηκαν συνολικά 4.600 άνδρες.

Στον Πίνακα των Θανόντων κατά την διάρκεια αυτής της ιδιότυπης αιχμαλωσίας στο Γκαίρλιτς περιλαμβάνονται και οι Χαλκιδικιώτες:

ΒΑΚΑΛΗΣ Χρήστος του Διονυσίου, (Άγιος Πρόδρομος), απεβ. 1 918.. ΚΑΝΤΑΡΑΚΗΣ Πρόδρομος, στρ/της, Κελλί Μαχαλά, απεβ. 6 / 1 / 1918. ΜΑΛΛΙΑΝΔΡΗΣ (ΜΑΛΑΝΔΡΗΣ) Απόστολος του Λ. δεκανέας (Λόκοβο ή Λόκοβα / Ταξιάρχης), απεβίωσε 8 / 9 / 1918. ΜΑΝΤΣΙΟΣ Δημήτριος του Ιωάννη, στρ/της, {Νικήτη}. απεβ. 6 / 8 / 1917 (Σημείωση: Ήταν ο μικρότερος αδελφός του παππού μου του γερο – Αγγελάκη), ΜΠΟΥΛΑΚΗΣ Αργύριος, λοχίας, (Βάβδος) ΜΠΟΥΧΛΙΑΒΑΣ Ιωάννης του Παν., στρ/της (Λιανγκόβη / Αρναία), απεβ. από πλευρίτιδα Απρ. 1918. ΠΕΡΑΚΗΣ Δημήτριος, στρ/της (Βραστά), απεβ. από πνευμονία 13 / 7 / 1918 ΧΑΪΔΕΥΤΟΣ Παναγιώτης του Αστερίου, στρ/της, (Σανά), απεβ. 1916. Επίσης αναφέρεται και ο ΚΥΡΙΑΚΟΥ Χαράλαμπος, χωρ/κας, (Μαρμαράς Κων/πόλεως), απεβ. 4 / 10 / 1918. (Υπουργείο Στρατιωτικών – Επιτροπή Εκατονταετηρίδος, Αγώνες και νεκροί, 1830 – 1930).

Η έλλειψη τροφίμων εξ αιτίας του Μεγάλου Πολέμου, που συνεχιζόταν, η υποβαθμισμένη ποιότητα όσων υπήρχαν διαθέσιμα και οι ασυνήθιστες για τους Έλληνες στρατιώτες γεύσεις, σε συνδυασμό και με τις χαμηλές θερμοκρασίες (έως και –22° βαθμούς Κελσίου), που επικρατούσαν στο Γκαίρλιτς, προκάλεσαν προβλήματα στην υγεία τους. Σχετικά με τη διατροφή τους ο στρατιώτης του Δ' Σ Σ Γεώργιος Σταμούλης γράφει στο Ημερολόγιό του. *«Τι γίνεται μωρέ παιδιά;» ρωτάμε. «Σφίχτε την κοιλιά σας μ' ένα λουρί», μας λεν, «για να βαστάξ'τι». ...Μας δώσαν μια κουραμάνα, πλιθί ήταν ...» Φρίκη... Κουραμάνες – πλιθιά... από αλεύρι ανακατεμένο με ξυλάλευρα.*

Η διατροφή τους; Πώς να καταπιούν, - στο λαιμό τους στάθηκαν -, εκείνα τα γερμανικά τεύτλα, ένα είδος κυρίως για ζωοτροφή (Steckruten):: Ο Νικητιανός στρατιώτης του Δ' Σ Σ, ο Θανάσης Σμαραγδής ο θαλασσινός, ο γριπάρης, αναλογιζόταν με νοσταλγία τη θάλασσα, τη «μαργιόλα», και όλα της τα καλούδια. Πώς να βγάλει από τον νου του τα πιθαμάρικα πετρομπάρμπουνα, τις ασημένιες τσιπούρες,, τους

διπίθαμους λαύρακες, τα κοκκινόχρωμα καλαμάρια. Πώς να ξεχάσει τα τσιπουράκια που έπινε, όταν η θάλασσα αγρίευε και ο Μαΐστρος λυσομανούσε, στο παραλιακό καφεενεδάκι, παρέα με τα σινάφια του, και μεζέ χταπόδι λιαστό (μελίχλωρο) στα κάρβουνα και παστές ευωδιαστές χαβιαρωμένες μέλουνες...

Εμπνευστές και ιδρυτές του “Σχολείου Γερμανικής Γλώσσας” του Γκαίρλιτς για τους άνδρες του Δ’ Σ. Σ. ο Πάουλ Πάκομπσταλ (Paul Jacobsthal), Αρχαιολόγος και ο Χέρμπεργκ Κοχ (Herbert Koch) Καθηγητής. Σχεδόν το 10% (680 μαθητές) από το σύνολον των Ελλήνων στρατιωτικών του Γκαίρλιτς φοίτησαν σ’ αυτό το Σχολείο. Μεταξύ αυτών και ο Χαλκιδικιώτης λοχίας του Δ’ Σ. Σ., Δάσκαλος από τη Βάλτα, ο Αρίσταρχος Παραθυράς. Τη γερμανική γλώσσα, οι Έλληνες στρατιώτες που δεν είχαν «επαρκή μόρφωση», τη... σπούδασαν και την έμαθαν, τουλάχιστον να τη μιλούν όχι στο Σχολείο αλλά παρέα με τις Γερμανιδούλες και με τις κοινωνικές τους συναναστροφές

Οκτώβριος του 1918, ο Μεγάλος Πόλεμος πλησιάζει στο τέλος του. 1 Νοεμβρίου 1918, στην Κομπέν, ο επικεφαλής της γερμανικής αντιπροσωπίας για την ανακωχή Ματτίας Έρτσεμπεργκ υπέγραφε τη συμφωνία με τις δυτικές δυνάμεις. Τώρα στο στρατόπεδο του Γκαίρλιτς οι Έλληνες στρατιώτες συζητούσαν μεταξύ τους και αναζητούσαν τρόπους και δρόμους διαφυγής.

Στην Ελλάδα και στη Χαλκιδική επέστρεψαν (άνοιξη του 1919) μετά από περιπετειώδες ταξίδι οι Χαλκιδικιώτες του Δ’ Σ Σ: Δουμπιώτης Νικόλαος (1868 – 1951), Ταγματάρχης, με καταγωγή από τα Δουμπιά. Παραθυράς Αρίσταρχος του Μιλτιάδη (1892 – 1974), Υπαξιωματικός (Λοχίας) από την Κασσάνδρα (Βάλτα). Καραλής Γεώργιος του Κοσμά (1893 – 1968), από τη Νικήτη. (Είχε τον βαθμό του Δεκανέα, αργότερα τον βαθμό του Λοχία). Μητσιάρας Ιωάννης του Νικολάου (1892 – 1975), στρατιώτης, από τη Νικήτη. Σαμαράς Γρηγόριος του Γεωργίου (1893 – 1965), στρατιώτης

από τη Νικήτη, Σμαραγδής Αθανάσιος του Γεωργίου (1892 – 1970), στρατιώτης, από τη Νικήτη. Τουβλατζής Κωνσταντίνος του Ιωάννου (1894–1948) στρατιώτης από τη Νικήτη, Μπαξεβάνης Ιωάννης του Χρήσου (1894 - 1988) από τη Συκιά **Μαυρουδής Γεώργιος, στρατιώτης από τα Σανά.**

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Και λίγο πριν οι παπαρούνες ανθίσουν και πάλι «Στις πεδιάδες της Φλάνδρας», ανάμεσα στους σταυρούς, σκεπάζοντας τα απέραντα διάσπαρτα νεκροτάφια του πολέμου, και ενώ είχε ήδη υπογραφεί η ανακωχή της Κομπέν και ο εκφωνητής του ραδιοφωνικού σταθμού του Βερολίνου, στο περιληπτικό πολεμικό δελτίο ειδήσεων εκείνης της ημέρας ανακοίνωσε: «ουδέν νεώτερον από το δυτικό μέτωπο», και έληξε επί τέλους αυτός ο ολέθριος Μεγάλος Πόλεμος, οι άνδρες του Δ’ Σ. Σ., εγκατέλειψαν το «Γκαίρλιτς και τα καλά του» και πήραν τον δρόμο της επιστροφής. Πραγματική Οδύσσεια... διέσχισαν άλλοτε ποδαράτα, άλλοτε με μισοκατεστραμμένα τρένα, και κára ακόμα, την παγωμένη Ευρώπη και τα ερειπωμένα Βαλκάνια και άλλοι από το λιμάνι του Φιούμ (Ριέκα), άλλοι από τα λιμάνια της Κωσταντζας και της Βάρνας, μετά από πολλές ημέρες αναμονής, έφτασαν ατμοπλοϊκώς στην Ελλάδα. Εδώ, ο Εθνικός Διχασμός, ο εμφύλιος καλύτερα να λες, καλά κρατεί. Αγριότητες και θύματα εκατέρωθεν.

Στην πατρίδα τους, στην Ελλάδα που μόλις έφτασαν αρχίζει το κοσκίνισμα, ποιος είναι με ποιον. Ε... και τι είχαν να «προσάψουν» στους απλούς Χαλκιδικιώτες στρατιώτες. Ποιος τους κρατάει τώρα. Και πάλι ποδαράτα, άλλος από τον Πειραιά και άλλος από τη Θεσσαλονίκη δίνουν τέλος στην Οδύσειά τους, φτάνουν στην Ιθάκη τους. Μπροστά τους «καπνός αναθρώσκων». Είναι η γεννέτειρά τους, τα χωριά της Χαλκιδικής μας. Άφησαν το παγωμένο Γκαίρλιτς, «έριξαν πέτρα πίσω τους», και ήρθαν πάλι εδώ στα χωριά τους, στα καλά τα μέρη, τα «χάσικα» με τον ήπιο χειμώνα και το δροσερό καλοκαίρι.

ΠΟΙΗΜΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ,

Φιλολόγος - Ποιητής

ΕΦΥΓΕΣ...

στη Ζηνοβία

Αγαπημένη μας,
έφυγες... μέρα τη μέρα έφυγες...
Έφυγες
και μας άφησες ανεξίτηλη
τη μορφή σου στη μνήμη μας.
Το φωτεινό σου πρόσωπο,
το γάργαρο γέλιο σου
και του Αιγαίου τα μάτια,

μικροί καθρέφτες
παντού μας ακολουθούν.
Οι επιστροφές αναπόφευκτες.
Τώρα στην αστική μας σύναξη
ανάβουμε το κερί της μνήμης
και ξεθάβουμε τις κιτρινισμένες
φωτογραφίες της λήθης.
Κάτι σαν προσκλητήριο ψυχών.

Κι ανάμεσα στα υψωμένα ποτήρια
και στην υγρή νοσταλγία
ένα σβησμένο χαμόγελο
καιροφυλακτεί.
Στη ρουτίνα της αρίθμησης
είσαι πάντα παρούσα,
Πεφιλημένη «δραπέτισσα»
καλό σου ταξίδι...

Το τελικό αντίο στον Σύλλογο Βρασταμινών Θεσσαλονίκης ΑΥΛΑΙΑ ΜΕΤΑ ΑΠΟ 45 ΧΡΟΝΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ ΒΡΑΣΤΑΜΙΝΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ «ΟΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ Ο ΝΕΟΣ»

ΜΑΡΙΑ ΓΚΡΙΛΗ-ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

π. πρόεδρος Συλλόγου Βρασταμινών

Με βαθιά συγκίνηση και λύπη αντιμετωπίζω το γεγονός ότι 45 χρόνια μετά την ίδρυσή του ο Σύλλογος Βρασταμινών Θεσσαλονίκης «Ο Όσιος Ευθύμιος» παύει οριστικά τη λειτουργία του. Σεβόμενη την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης για διάλυση του Συλλόγου νοσταλγώ αυτά τα 45 χρόνια δράσης, προσφοράς, αγωνίας. Ο Σύλλογος υπήρξε για όλα αυτά τα χρόνια ένα ζωντανό κύτταρο που πέρα από τις πολλές επιτυχίες σε έργα υποδομής, πολιτισμού και ψυχαγωγίας, ένω-νε τους ανθρώπους και δημιουργούσε δεσμούς.

Ο Σύλλογος Βρασταμινών Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε το 1979 από ένθερμους πατριώτες Βρασταμινούς που αναγκάστηκαν για λόγους επιβίωσης να εγκατασταθούν στη Θεσσαλονίκη.

Ιδρυτής και πρωτοστάτης του Συλλόγου ο καθηγητής της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Βρασίδας Κυριαφίνης. Ο Βρασίδας ήταν και παραμένει πρόσωπο αναφοράς για το χωριό μας τα Βράσταμα. Πολλές φορές μου έτυχε να συστήνομαι ως βρασταμινή και να μου λένε «Α! από το χωριό του Βρασίδα». 20 χρόνια ήταν πρόεδρος στον Σύλλογο και πρόσφερε πολλά. Στα έξι χρόνια που ήμουν αντιπρόεδρος είχα μάθει πολλά δίπλα του. Έμαθα να προσφέρω και να αγωνίζομαι για το κοινό καλό. Είχαμε καταφέρει να ιδρύσουμε ομάδα αιμοδοσίας με την αμέριστη υποστήριξη του ιατρού νεφρολόγου Γεωργίου Λεπτόπουλου, σύζυγος της Γιούλης Κυριαφίνης. Μάλιστα ο ίδιος πολλές φορές παρίστατο για τις αιμοληψίες, ενώ συχνά βοηθούσαν και οι ιατροί Αλέξανδρος και Δημήτριος Πακουσιτίδης, που πάντα ανταποκρίνονταν, όπως και ο πατέρας τους Ευθύμιος Πακουσιτίδης καθηγητής χειρουργός, στις προσκλήσεις του Συλλόγου για ενημερωτικές ομιλίες ιατρικού περιεχομένου. Επίσης είχαμε αγοράσει ένα κατάστημα που λειτουργούσε ως στέγη του Συλλόγου κάτι που ήταν μεγάλο επίτευγμα αφού τα χρήματα προέρχονταν από συνδρομές και δωρεές. Σταθμός για τον Σύλλογο αποτέλεσε και η έκδοση το 1991 βιβλίου με την ιστορία του χωριού. Ο τίτλος του είναι «Τα Βράστα» και συγγραφέας ο βρασταμινός καθηγητής Βασίλειος Κυπαρίσσης.

Το 1999 ο Βρασίδας αποχώρησε για να ασχοληθεί με την αναδιοργάνωση του Παγχαλκιδικού Συλλόγου που είχε αδρανήσει – και τα κατάφερε. Δυστυχώς έφυγε σχετικά νωρίς, θα μπορούσε να προσφέρει ακόμα περισσότερα.

Από το 1999 λοιπόν που εκλέχτηκα πρόεδρος, ακολούθησα τα βήματά του. Παρόλες τις οικογενειακές και επαγγελματικές μου υποχρεώσεις αφιέρωνα πολύ χρόνο και ενέργεια στον Σύλλογο. Τον αγάπησα σαν παιδί μου. Με την καλή συνεργασία με τα άλλα μέλη του κάθε Συμβουλίου, με τους κρατικούς φορείς και φυσικά με τους συγχωριανούς καταφέραμε να είναι ο Σύλλογος ενεργός για άλλα 20 χρόνια, με πολλά μέλη αλλά και με τη συμμετοχή φίλων. Στις καλές του εποχές ο Σύλλογος αριθμούσε πάνω από 300 μέλη και αποτελεί τιμή για τον σύλλογο που ανάμεσα σ' αυτά τα μέλη συγκαταλέγονταν και μη Βρασταμινοί, που επισκέφτηκαν το χωριό μας, το αγάπησαν και θέλησαν με τη συμμετοχή τους να στηρίξουν τον σύλλογο και το χωριό.

Οι προσπάθειες για ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και παρότρυνση ήταν βέβαια συνεχείς και εντατικές. Η εμπιστοσύνη του κόσμου και η αγάπη του ήταν οι κινητήριες δυνάμεις για την πραγματοποίηση των έργων και των δράσεων του Συλλόγου. Αποδίδοντας τιμή στα μέλη, τους εθελοντές και τους συνεργάτες του Συλλόγου και παρατίθενται τα σημαντικότερα επιτεύγματα του Συλλόγου που καταγράφουν και την ταυτότητά του:

1. Το νηπιαγωγείο των Βραστάμων. Αναφέρεται πρώτο γιατί είναι ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα του Συλλόγου μας. Σε συνεργασία με τον Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων τέθηκε ως στόχος να γίνει ένα σύγχρονο νηπιαγωγείο κοντά στο σχολείο. Σε μια εκδήλωση στο Κελλί το 2000 που γινόταν για τη θεμελίωση του καμπαναριού βρήκαμε την ευκαιρία να πλησιάσουμε μαζί με τον πρόεδρο του Συλλόγου γονέων, τον Νίκο Θεοδώρου τον βενζινά, τον τότε υπουργό Χρήστο Πάχτα και να αποσπάσουμε την υπόσχεση για την ανέγερση του νηπιαγωγείου. Ακολούθησαν βέβαια πολλές πιέσεις και άλλες τόσες προσπάθειες αλλά τελικά το νηπιαγωγείο έγινε και λειτουργεί μέχρι και σήμερα.

2. Η τράπεζα αίματος και οι δύο ετήσιες οργανωμένες αιμοδοσίες που εξυπηρετούσε όλους τους Βρασταμινούς και τους φίλους του Συλλόγου για 25 χρόνια.

3. Ενημερωτικές ομιλίες με θέματα κοινωνικά, πολιτιστικά και ψυχαγωγικά (ενδεικτικά θέματα: η σημασία της αιμοδοσίας, η σημασία δωρεάς οργάνων σώματος, η σημασία της παιδοοδοντοϊατρικής, η πρόληψη ατυχημάτων, η παροχή πρώτων βοηθειών, το νέο νόμισμα

Ευρώ: μάλιστα αυτή η ομιλία είχε γίνει από τη συμπατριώτισσά μας Αλεξάνδρα Τσολάκη, διευθύντρια σε κατάσταση της Αγροτικής Τράπεζας στη Θεσσαλονίκη και ταμίας του Συλλόγου).

4. Οικονομική και ηθική συμπαράσταση φορέων και συγχωριανών (παιδιών ασθενών, ηλικιωμένων και άπορων συγχωριανών). Για παράδειγμα αγορά καρδιογράφου ή φιλοξενία των παιδιών και ξενάγησή τους σε βιοτεχνίες.

5. Χορωδία και έκδοση δύο cd με τα παραδοσιακά τραγούδια και τα κάλαντα των Βραστάμων.

6. Έκδοση διαφημιστικού καταλόγου με όλους τους Βρασταμινούς επαγγελματίες.

7. Ετήσιοι χοροί και βραβεύσεις αριστούχων μαθητών Γυμνασίου, Λυκείου και εισαχθέντων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ.

8. Διάφορες άλλες συνεστιάσεις ψυχαγωγικού χαρακτήρα όπως η κοπή βασιλόπιτας στα Βράσταμα, το τσούγκρισμα του αυγού το Πάσχα, ο αγιασμός του συλλόγου.

9. Οικονομική και ηθική συμπαράσταση της χορωδίας, του χορευτικού συγκροτήματος, της ποδοσφαιρικής ομάδας και των παραδοσιακών πανηγυριών του χωριού μας. Για παράδειγμα στηρίζαμε τα πανηγύρια με λαχειοφόρες αγορές, αγοράσαμε τις παραδοσιακές στολές για το χορευτικό, αγοράσαμε τις στολές για την ποδοσφαιρική ομάδα, φτιάξαμε τα αποδυτήρια της ποδοσφαιρικής ομάδας. Εδώ τώρα θα ήθελα να αφηγηθώ σύντομα πώς καταφέραμε να φτιάξουμε τα αποδυτήρια. Ο σύλλογός μας είχε οργανώσει μια εκδήλωση στο τουριστικό περίπτερο «Εξι Βρύσες» στον Πολύγυρο το 1999 και σε συνεργασία με την ποδοσφαιρική ομάδα με σκοπό την ενίσχυσή της. Καλεσμένος ήταν ο τότε υπουργός Χρήστος Πάχτας. Δεν χάσαμε την ευκαιρία πάνω στο γλέντι να τον πλησιάσουμε μαζί με τον πρόεδρο της ομάδας, τον Στέλιο Θεοδώρου, και έτσι εν μέσω γλεντιού του αποσπάσαμε την υπόσχεση για δημιουργία αποδυτηρίων. Η υπόσχεση δεν έμεινε υπόσχεση. Με πιέσεις πάλι του Συλλόγου το έργο πραγματοποιήθηκε. Η δαπάνη ήταν 9,5 εκατομμύρια δρχ. Έτσι η ποδοσφαιρική ομάδα του χωριού μας απέκτησε αποδυτήρια.

10. Τμήματα χορού, ανάλογα με την ηλικία. Αγορά παραδοσιακών στολών και εμφάνιση σε πολλές εκδηλώσεις, εντός και εκτός Ελλάδας όπως για παράδειγμα στο χωριό Μεσαίο στο Κιλκίς, στην Ιταλία και σε κάθε εκδήλωση του Συλλόγου όπως στην κοπή Βασιλόπιτας, πανηγύρια και σε πολλές άλλες εκδηλώσεις. Ιδιαίτερα θα σταθώ στο ταξίδι μας στην Ιταλία: Είχε πραγματοποιηθεί στο διάστημα 28.9.-4.10.2000 στο πλαίσιο του Διεθνούς Συνεδρίου Πολιτισμικών Ανταλλαγών μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας, συνέδριο που υλοποιήθηκε από το θεσμό «Σπίτι της Ευρώπης». Το συνέδριο είχε οργανώσει το «Σπίτι της Μονόπολη», πόλη της Απουλίας στην Ιταλία. Μαζί με τον Σύλλογο Καλυβίων Αττικής ήμασταν τότε οι δύο Σύλλογοι – εκπρόσωποι της Ελ-

λάδας που παρευρεθήκαμε στις εκδηλώσεις προς τιμή του Άλντο Μόρο. Το χορευτικό μας συγκρότημα πλαισίωσε τις μουσικές εκδηλώσεις αλλά αξέχαστη είναι η πανηγυρική υποδοχή και η ζεστή φιλοξενία.

11. Οργάνωση εκδρομών με ψυχαγωγικό και εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Κάναμε πολλές εκδρομές, πάνω από 30, μονοήμερες και πολυήμερες, στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Τις θεωρούσαμε πολύ σημαντικές για τη σύσφιξη των σχέσεων των μελών μας και για την επίτευξη των εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών σκοπών του Συλλόγου. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικούς προορισμούς: Πρέσπες, Κομοτηνή, Τήνος-Σύρος, Καρπενήσι, Αθήνα, Θάσος, Πήλιο, Κάτω Ιταλία, Τουρκία κ.α.

12. Διοργάνωση Ημερίδας στα Βράσταμα το 2005 με θέμα «Βράσταμα-Πολιτιστική Κληρονομιά και Παράδοση. Μελλοντικές Προοπτικές για τον τόπο μας.». Εδώ είχαμε καλέσει έμπειρους επιστήμονες στην πολιτιστική διαχείριση, ενώ συμμετείχε και το Δημοτικό Σχολείο Βραστάμων κάνοντας μια παρουσίαση που θα αναφερθεί παρακάτω.

13. Δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Σημαντικές ήταν οι ενέργειες για τη διατήρηση και ανάδειξη του σπηλαίου του Οσίου Ευθυμίου. Τον «Ασκητή» νομίζω όλοι τον γνωρίζουμε, είναι η ασκητική περιοχή στο Μικρόσκινο, που ασκήτευε ο Όσιος Ευθύμιος μαζί με άλλους ασκητές και που γιορτάζουμε την κοίμησή τους στις 15 Οκτωβρίου. Ένας βασικός στόχος του Συλλόγου ήταν και συνεχίζει να είναι η δημιουργία περιπατητικών διαδρομών. Πολλές ενέργειες, πολλές πιέσεις εκ μέρους του Συλλόγου, πολλά χρόνια, πολύ γραφειοκρατία. Όμως οι διαδικασίες έχουν προχωρήσει και αυτό που μένει είναι η απάντηση από το Υπουργείο αν θα γίνει ανάθεση του έργου στην Περιφέρεια ή στον Δήμο.

14. Επίσης ξεχωριστά να αναφέρω την τιμητική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε για τον αείμνηστο δάσκαλο Βασίλειο Παπαβασιλείου, άξιο τέκνο του χωριού μας. Του απονεμήθηκε τιμητική πλακέτα για το έργο του ως δάσκαλος και ως άνθρωπος. Την πλακέτα την παρέλαβε η κόρη του Μαρία Παπαβασιλείου – Τριγώνη. Ο Β. Παπαβασιλείου δίδαξε ως δάσκαλος στο δημοτικό σχολείο Βραστάμων στο διάστημα 1932-1942 και σε άλλα χωριά της Χαλκιδικής. Συνταξιοδοτήθηκε από σχολείο των Αμπελοκήπων Θεσσαλονίκης. Είχε το προσωπικό «Ο Σοφός Δάσκαλος της Χαλκιδικής» και ας μην ξεχνάμε ότι έγραψε και το βιβλίο «Τα Μυστικά των Λογοτεχνικών Εκθέσεων στο Δημοτικό Σχολείο» που περιέχει 555 εκθέσεις μαθητών του με δικά του σχόλια και κριτικές.

15. Αγορά παλαιάς οικίας «Νικολάου Μανίκα» στο χωριό Βράσταμα με στόχο την αποκατάστασή του και την αξιοποίησή του για πολιτιστικούς σκοπούς. Δυστυχώς, με το πέρασμα των χρόνων, το κτίσμα κρίθηκε κα-

τεδαφιστέο αλλά τουλάχιστον έμεινε ως περιουσιακό στοιχείο το οικόπεδο στον Σύλλογο.

16. Τέλος να αναφέρω και τις εκδόσεις που χρηματοδότησε ο Σύλλογός μας:

- Η μία έκδοση είναι το τεύχος που δημιούργησαν τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου Βραστάμων στο πλαίσιο του προγράμματος ευέλικτης ζώνης-περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα είχε τίτλο «Στα στενά σοκάκια των Βραστάμων» και εκπονήθηκε κατά τη σχολική χρονιά 2003-2004. Όπως ανέφερα και παραπάνω το πρόγραμμα αυτό παρουσιάστηκε στην ημερίδα του Συλλόγου το 2005.

- Η δεύτερη έκδοση είναι ένα έντυπο με τη σύντομη βιογραφία του Οσίου Ευθυμίου του Νέου.

- Δύο cd με παραδοσιακά τραγούδια των Βραστάμων και κάλαντα Βραστάμων.

Όλες αυτές οι δράσεις του Συλλόγου μας αντικατοπτρίζουν όχι μόνο την αγάπη για τον τόπο μας αλλά και την αγωνία να διατηρήσουμε ζωντανές τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα της ιδιαίτερης πατρίδας μας, ενώ παράλληλα στόχος ήταν η προσφορά κοινωνικού έργου στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του Συλλόγου.

Πολλές από τις προσπάθειες ήταν καρποφόρες αλλά πολλές ήταν και άκαρπες.

Μια από τις αποτυχίες μας ήταν που δεν καταφέραμε να διατηρήσουμε τον παραδοσιακό χαρακτήρα του χωριού. Κάθε φορά που γκρεμιζόταν ένα παλιό πέτρινο σπίτι ήταν μια πολύ μεγάλη ήττα όχι μόνο για τον Σύλλογο αλλά και για μένα προσωπικά. Το τελειωτικό χτύπημα ήταν όταν κατεδαφίστηκε και το τελευταίο σπίτι, το «Μπουμπουράδικο» στην πλατεία του χωριού. Τι κόσμημα θα ήταν για το χωριό μας αυτό το σπίτι! Πόσο πολύ θα μπορούσαμε να το αξιοποιήσουμε! Για παράδειγμα ένα μικρό λαογραφικό μουσείο, ένας χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων, ένα κέντρο δράσεων για ενήλικες και παιδιά. Με λύπη και απογοήτευση οφείλω να αναφέρω ότι δεν υπήρξε καμία στήριξη ούτε από τις αρχές ούτε από τους ιδιοκτήτες. Οι προσπάθειες του Συλλόγου για τη διατήρησή του ήταν πάρα πολλές, είχαμε αυτοπροσώπως επισκεφτεί την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων στη Θεσσαλονίκη και στην Αθήνα, αλλά δυστυχώς δεν είχαμε στήριξη.

Και για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος αγωνιστήκαμε πολύ. Αλλά το μόνο που καταφέραμε ήταν να μην μπαζωθεί το λαγγάδι Ευγίνη που βρίσκεται στην είσοδο του χωριού. Οι εργασίες είχαν ξεκινήσει αυθαίρετα από τις αρχές του τόπου χωρίς καμία μελέτη και χωρίς καμία έγκριση της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου μόνο και μόνο για λόγους συμφερόντων. Στόχος ήταν να χαρακτηριστεί η έκταση ως δρόμος και δίπλα να γίνουν οικόπεδα. Τελευταία στιγμή ο Σύλλογος κατάφερε με πολλές και ισχυρές πιέσεις να αποτρέψει την καταστροφή που εκτός από περιβαλλοντικούς λόγους υπήρχαν και λόγοι ασφάλειας γιατί αν μπαζωνόταν, το

χωριό θα πλημμύριζε

Όλες αυτές μας οι δραστηριότητες είχαν ως κεντρικό άξονα το χωριό μας. Η φωνή του Συλλόγου ήταν δυνατή, αξιοσέβαστη και αποτελεσματική καθώς ένας Σύλλογος είναι θεσμικό όργανο. Σε μια εποχή που όλα έχουν αλλάξει ραγδαία ο Σύλλογός μας αποτελούσε πολύτιμο κρίκο σύνδεσης παρελθόντος, παρόντος αλλά και μέλλοντος. Όμως οι γρήγοροι ρυθμοί της καθημερινότητας, η τεχνολογία που απομονώνει τους ανθρώπους, οι οικονομικές δυσκολίες και οι διαφορετικές προτεραιότητες καθιστούν δυστυχώς πολύ δύσκολη τη συνέχιση της λειτουργίας του Συλλόγου μας.

Κλείνοντας, θέλω να πω ένα μεγάλο και θερμό ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ σε όλους - μέλη, εθελοντές, συνεργάτες, φίλους, φορείς, σε όλους όσους στάθηκαν δίπλα μας αυτά τα χρόνια. Θέλω να αναφερθώ ιδιαίτερα σε κάποια μέλη που στήριξαν τον Σύλλογο αλλά και μένα προσωπικά:

- την κ. Άννα Στοϊκούδη που ήταν ένα από τα ιδρυτικά μέλη και πάντα μέλος στα συμβούλια.

- τις αδελφές Σταυρούλα και Μαίρη Αλεξίου με τις οικογένειές τους.

- τους κ.κ. Γιάννη και Παναγιώτα Μαυρίκη.

Μεγάλη ήταν η προσφορά της Θωμαΐς Ταμβάκη - Κουρμπέτη που φρόντιζε να συγκεντρώνει από τον Πολύγυρο και τα Βράσταμα τις συνδρομές και τα δώρα για τις λαχειοφόρες αγορές.

- την κ. Άννα Κουλουμδούρη, αυστηρή ταμίας για πολλά χρόνια αλλά και με ανεκτίμητη προσφορά σε κάθε άλλον τομέα.

- την κ. Άννα Μοσχοπούλου-Κουκαλιώτη, την τότε Διευθύντρια του Σχολείου των Βραστών. Πάντα συνεργάσιμη σε πολλές σχολικές εκδηλώσεις

- τον κ. Αβραάμ Παπαδοπουλο και τη συζυγό του κ. Άννα Κουγιουμτζή, πάντα στυλοβάτες του συλλόγου.

- όπως και ο αείμνηστος καθηγητής κ. Βασίλης Πετρίτσης, πάντα πρόεδρος της εξελεγκτικής επιτροπής.

- τον πάτερ Παντελεήμονα, που πάντα ευλογούσε την κάθε εκδήλωση του Συλλόγου στο χωριό.

- την κ. Μαριέττα Αγγελή, που ήταν γραμματέας του Συλλόγου για πολλά χρόνια και μέχρι το τέλος.

- τον Αντώνη Κωνσταντινίδη και τη Μαρία Χαριστού, συμπαραστάτες σε κάθε εκδήλωση του Συλλόγου.

Κοιτάμε πίσω με ευγνωμοσύνη αλλά και περηφάνια για όσα πετύχαμε και θεωρούμε ότι καταφέραμε να αφήσουμε μια παρακαταθήκη για το μέλλον. Παρόλο που ο κύκλος κλείνει μετά από 45 χρόνια, θέλουμε να πιστεύουμε ότι ο Σύλλογος Βρασταμινών Θεσσαλονίκης αφήνει ένα αποτύπωμα προσφοράς, συνεργασίας και δημιουργίας. Με τιμή και συγκίνηση ο Σύλλογος Βρασταμινών Θεσσαλονίκης «Ο Όσιος Ευθύμιος» σας αποχαιρετά με μια φράση του αείμνηστου δασκάλου Β. Παπαβασιλείου «Το τέλειο δεν το δημιουργεί ούτε ο ένας ούτε οι εκλεκτοί. Είναι απόσταγμα του μόχθου και της προσπάθειας των πολλών».

Η ΘΕΙΑ Η ΚΑΤΙΡΙΝ'(Ι) Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΜΑΜΗ ΤΟΥ ΠΑΛΙΟΥ ΠΟΛΥΤΥΡΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομότ. Καθηγητής Παιδιατρικής Α.Π.Θ.

ΑΠΟ ΤΟΤΕ που θυμάμαι, από την «αυγούλα μου ζωή» όπως συνηθίζω να λέω, άκουγα ότι τα τσιτσιά² στις οικογένειες τα έφερνε η θεια η Κατιρίν'(ι) η μαμή. Και τα έφερνε, όπως μου έλεγαν, απ' τα 'ρμάνια³ που βρίσκονταν πίσω από τα βουνά του Αϊλιά. Σημειωτέον ότι η σεξουαλική ενημέρωση των παιδιών εκείνα τα χρόνια απαγορευόταν διά ροπάλου! Μια φορά κάποιο μεγαλύτερο παιδί μου είπε ότι δεν τα φέρνει τα τσιτσιά η θεια η Κατιρίν'(ι), αλλά τα βγάζουν απ' τις κοιλιές των μανάδων, γι' αυτό, μου είπε για να τεκμηριώσω τα λεγόμενά του, οι μάνες έχουν φουσκωμένη κοιλιά, πριν βγάλουν από μέσα τους το τσιτσιό. Ένωσα να εκθρονίζεται πάραυτα από το θρόνο που την είχα τοποθετήσει για το έργο της η θεια η Κατιρίν'(ι) μετά την τρομερή αυτή αποκάλυψη και έσπευσα και το είπα αμέσως στη μάνα μου η οποία «διέρρηξε τα ιμάτιά της» ότι δεν ήταν σωστά αυτά που μου είπε εκείνο το παιδί. Όσο για τη φουσκωμένη κοιλιά μου έδωσε την εξής εξήγηση: Όσες γυναίκες ζητούν από την θεια την Κατιρίν'(ι) να τις φέρει τσιτσιό από το βουνό αρχίζουν να τρώνε πολύ για να έχουν δύναμη να περιποιούνται το τσιτσιό γι' αυτό χοντραίνουν και φουσκώνει η κοιλιά τους. Η εξήγηση αυτή με ικανοποίησε απόλυτα και η θεια η Κατιρίν'(ι) έμεινε για μένα η ηρωική εκείνη γυναίκα που φέρνει τα τσιτσιά απ' τα 'ρμάνια και τα βουνά.

Η εικόνα που έχω διατηρήσει απ' τ' θεια ντ' Κατιρίν'(ι), την οποία έβλεπα πότε πότε να κυκλοφορεί στους δρόμους του Πολυγύρου είναι η φιγούρα μιας ψηλής μαυροφορούσας και μαυρομαντηλούσας, αρχοντικής γυναίκας, με σοβαρό πρόσωπο και γρήγορο βήδισμα. Όντας ενήμερος για το έργο της την έβλεπα με θαυμασμό και δέος και την είχα τοποθετήσει όπως είπα σε θρόνο βασιλικό. Αναλογιζόμουν πόσο θάρρος πρέπει να είχε αλλά και τι ταλαιπωρία θα τραβούσε η δύστυχη ανεβαινόντας κάθε λίγο στα βουνά μέρα νύχτα, βρέχει χιονίζει, για να παίρνει και να κουβαλάει τα τσιτσιά στις οικογένειες απ' τα 'ρμάνια!

Ένα χαρακτηριστικό τσ' θειας τσ' Κατιρίν'(ι)ς, που άκουγα να το επαναλαμβάνει η μάνα μου ήταν ο τρόπος που ανακοίνωνε στους παριστάμενους στον τοκετό συγ-

γενείς το φύλο του νεογέννητου. Όταν έβλεπε ότι το νεογέννητο, που έφερνε στον κόσμο, ήταν κοριτσάκι, λένε πως έλεγε όσο χαμηλόφωνα μπορούσε «κουρτσούδ' βγήκι» λες και ένιωθε ενοχή η ίδια γι' αυτό, ενώ όταν ήταν αγοράκι με θριαμβευτική φωνή έλεγε «πιδούδ'4, πιδούδ' βγήκι» συμμετέχοντας έτσι στην χαρά των γονιών. Τότε πράγματι η γέννηση αγοριού ιδίως στην ύπαιθρο σήμαινε ευτυχία γιατί προσθέτονταν ένας δουλευτής στην οικογένεια, ενώ η γέννηση κοριτσιού ήταν πρόβλημα γιατί

το κορίτσι εκτός που δεν θα δούλευε χρειαζόταν και προίκα. Έτσι η φιλεΰσπλαχνη η θεια η Κατιρίν'(ι) συμμεριζόμενη τα αισθήματα της οικογένειας ανακοίνωνε ανάλογα το φύλο!!

Μια φορά στη ζωή μου ευτύχησα να δω από κοντά τ' θεια ντ' Κατιρίν'(ι), όταν ξεγέννησε τη θεια μου Ελένη, αδελφή του πατέρα μου, που έφερε στον κόσμο το δεύτερο κοριτσάκι της. Ήμουν 6-7 χρονών τότε. Βρέθηκα στο σπίτι της λεχώνας και κοιτάζα

*Η θειά η Κατιρίν'(ι) προσκομίζουσα νεογνό
απ' τα β'να και τα ρ'μάνια στον Πολύγυρο!
(πίνακας συγγραφέα)*

με περιέργεια το νεογέννητο. Ξαφνικά χτύπησε η πόρτα. Άκουσα να λένε «έρχεται η μαμή να κάνει μπάνιο στο μωρό» (τότε συνηθιζόταν να κάνει το πρώτο μπάνιο του μωρού η μαμή, που γινόταν την τρίτη ημέρα μετά την γέννα).

Θυμάμαι χαρακτηριστικά ότι όλες οι γυναίκες που βρίσκονταν στο δωμάτιο της λεχώνας σηκώθηκαν μόλις μπήκε η μαμή και τη χαιρέτησαν με σεβασμό. Αξέχαστη θα μου μείνει η σκηνή που επακολούθησε που τη θυμάμαι με κάθε λεπτομέρεια. Η θεια η Κατιρίν'(ι) σοβαρή και συγχρόνως γλυκιά και τρυφερή, με αποφασιστικές κινήσεις ξεσπαργάνωσε το μωρό που το είχαν τυλιγμένο από το λαιμό μέχρι τα πόδια με τα σπάργα-να⁵ σαν λουκάνικο! Το βούτηξε σε μια τσίγκινη κουπά-να⁶ και του έκανε μπάνιο.

Μετά πήρε ένα κλειδί, το ζέστανε στη σόμπα και άρχισε να το ακουμπάει σε διάφορα σημεία του σώματος του μωρού (κεφάλι, χέρια, πόδια κ.λπ.) λέγοντας «να είναι σιδερένιο⁷» το μέλος που ακουμπούσε όπως σιδερένιο είναι και το κλειδί. Τέλος πήρε λίγο αλάτι και «αλάτισε» το μωρό για να «σφίξ'(ι) του κουρμούδ' τ'» όπως είπε και «για να μη βρουμούν οι αμουςκάλις⁸ κι τα που-

δάρια τ'», όταν μεγαλώσει!

Το ξανατύλιξε σαν λουκάνικο και το παρέδωσε στη μάνα του.

Κάποτε έφυγε από τον Πολύγυρο και από τη ζωή η θεια η Κατιρίν'(ι). Για πολλά χρόνια άκουγα να την θυμούνται με νοσταλγία και με αγάπη οι Πολυγυρινοί για τις ανεκτίμητες υπηρεσίες που πρόσφερε στην πατρίδα τους. Θα αναφέρω, όπως το άκουσα, αυτό που είπε μια ηλικιωμένη γυναίκα όταν πλέον οι έγκυες γυναίκες δεν πήγαιναν σε μαμές για να εξετασθούν και να ξεγεννήσουν, αλλά σε γυναικολόγους γιατρούς που τότε ήταν όλοι σχεδόν άρρενες. Η γυναίκα αυτή είπε: «Τι ριζίλια.

Τι ντρουπές τώρα. Τότι είχαμ τ' θεια ντ' Κατιρίν'(ι) κι ξιγινούσι μια χαρά τσ' γναίικς. Τώρα, τι είναι αυτό, ούλις νικουλώντι9 μπρουστά τσ' γιατροί για να τσ' ιξιτάσν' κι για να τσ' ξιγινίσν'. Τι ριζίλια. Τι ντρουπές. Που ίσι θεια Κατιρίν'(ι) να διεις τα χάλια μας».

Εγώ τελειώνοντας θα συμπλήρωνα: Που είσαι, θεια Κατιρίν'(ι), να δεις ότι σε θυμόμαστε πάντα με αγάπη, με σεβασμό και με δέος για το μεγάλο έργο, το πλήρες ευθυνών, το πλήρες απροόπτων καταστάσεων και κινδύνων που αναλάμβανες και έφερνες σε πέρας, το έργο του να φέρνεις στον κόσμο τα παιδιά, που ένα από αυτά υπήρξα κι εγώ.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. ΑΠΘ: Αριστέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

2. τσιτσιό: το νεογέννητο μωρό

3. 'ρμάν(ι): τόπος στο βουνό με πυκνή θαμνώδη βλάστηση, που κάνει δύσκολη την πρόσβαση

4. πιδοūd': αγοράκι. Ο όρος «παιδί» ήταν συνώνυμος με το «αγόρι». Τα άτομα μέχρι την ενηλικίωση διακρίνονταν σε παιδιά (άρρενα) και κορίτσια (θήλεα). Μετά τα παιδιά γίνονταν άντρες και τα κορίτσια γυναίκες.

5. σπάργανα: μακριά και πλατιά ταινία με

την οποία τύλιγαν ολόκληρο το μωρό (λεγόταν και φασκιά)

6. κουπάνα: σκάφη

7. σιδερένιο: γερό

8. αμουσκάλ'(ι): μασχάλη

9. νικουλώνω: σηκώνω τα ρούχα κάποιου ώστε να φαίνεται ο κ... του

ΠΟΙΗΜΑ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ,

Φιλολόγος - Ποιητής

Άνοιξε το σχολικό λεύκωμα
και στις κιτρινισμένες του σελίδες
ένας ολόκληρος κόσμος του φανερώθηκε.
Ανάσες νεανικές ζωντάνεψαν το σκηνικό
μιας άυλης ερωτικής επικοινωνίας.
Απόφοιτοι του '63.
Πίσω από τα ευρηματικά τους ψευδώνυμα
ασφαλίζουν την ασυλία του έρωτα.
Ερωτόκριτος, Ζορό, Βαλεντίνο, Ρωμαίος,
μαύρη τουλίπα, ματωμένα τριαντάφυλλα
φυλακίζουν τα ανείπωτα
στο πιο εχέμυθο εξομολογητήριο.
Ανομολόγητες, μύχιες επιθυμίες
αφήνουν το αποτύπωμά τους
με μια άτακτη γραφή
στον αφιονισμένο ρυθμό της καρδιάς τους.
Χείλη άβαφα, κερασένια, αφίλητα

και το χρώμα της ντροπής
στα μάγουλα της ήβης
που ο ζωγράφος αδυνατεί να ζωγραφίσει
παρελαύνουν.
Ψευδώνυμα σε εφηβικά όνειρα
με καμουφλαρισμένο επώνυμο.
Τυχαία αγγίγματα,
εφηβικά σκιρτήματα.
πεταλούδες που γυροφέρνουν
ζωντανεύουν τις γηρασμένες του αισθήσεις.

Έκλεισε το λεύκωμα
και μαζί του τις πιο όμορφες σελίδες
που μόνο η μνήμη ξέρει να τρατάρει.
Με ένα οδυνηρό κινηματογραφικό ΤΕΛΟΣ
αποσύρεται η αυλαία.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΣΤΗΝ π. ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ κ. ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου ευχαριστεί θερμά
την κ. Κατερίνα Ζωγράφου για την άριστη συνεργασία που είχαμε κατά την διάρκεια της θητείας της
ως αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής. Εύχεται επίσης, κάθε οικογενειακή και επαγγελματική επιτυχία.

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΤΣΑΝΤΑΚΗΣ

Συγγραφέας-Εκπαιδευτικός

Στις 13 Αυγούστου 1922 (π.η.) ο οθωμανικός στρατός, υπό την ηγεσία του Μουσταφά Κεμάλ (Mustafa Kemal, 1881-1938), εξαπέλυσε τη μεγάλη αντεπίθεση κατά των ελληνικών θέσεων στη Μικρά Ασία, σηματοδοτώντας την αρχή του τέλους για τη Μικρασιατική εκστρατεία και στις 27 Αυγούστου 1922 (π.η.) οι επιτιθέμενοι εισήλθαν στην ιστορική και καλαίσθητη Σμύρνη, αποικία των Αιολέων ήδη από τα μέσα του 10ου αιώνα π.Χ.

Οι ολέθριες επιλογές της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας της Ελλάδας από τον Νοέμβριο του 1920 έως τον Αύγουστο του 1922 (επάνοδος του έκπτωτου γερμανόφιλου βασιλιά Κωνσταντίνου Α' (1868-1923) και αλυσιτελής επέκταση των επιχειρήσεων του ελληνικού στρατού πέραν της Ζώνης της Σμύρνης) έδωσαν τη δυνατότητα στην κυρίαρχη στρατοκρατική τάξη των Νεοτούρκων, ως εθνικιστικό κεμαλικό κίνημα, να υλοποιήσει τους στόχους της, αφού κατόρθωσε να υπερισχύσει του ελληνικού στρατού, να ολοκληρώσει τη γενοκτονία του γηγενούς ελληνικού πληθυσμού, να επικρατήσει στο μεγαλύτερο μέρος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, να εδραιώσει την εθνικιστική ιδεολογία σε βάρος του Ισλάμ και να επιχειρήσει τελικά τη βίαιη μετατροπή των μουσουλμάνων πιστών σε εθνικά Τούρκους υπηκόους.

Η Μικρασιατική καταστροφή θεωρείται η μεγαλύτερη συμφορά του Νεότερου Ελληνισμού. Με τη Συμβάση περί Ανταλλαγής των Ελληνικών και Τουρκικών Πληθυσμών (30 Ιανουαρίου 1923) και τη Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάνης (24 Ιουλίου 1923) ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας (Ιωνία, Πόντος, Καππαδοκία) και της Ανατολικής Θράκης (Αδριανούπολη, Κωνσταντινούπολη, Ηράκλεια, Ραιδεστός) εξοστρακίστηκε από την ευρύτερη Ανατολή, μία κυψέλη πνευματικού πολιτισμού πλέον των 3.100 ετών. Εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες και Αρμένιοι χριστιανοί εξοντώθηκαν και οι διασωθέντες κατέφυγαν πάμφτωχοι ως πρόσφυγες στην Ελλάδα, εγκαταλείποντας δημιουργήματα τεράστιου πνευματικού πολιτισμού και ανεκτίμητες περιουσίες.

Η άφιξη και εγκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα επηρέασε βαθιά κάθε μορφή της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής. Οι συντηρητικές και κλειστές αστικές και αγροτικές κοινωνίες των αυτοχθόνων ήρθαν σε επαφή με νέες αξίες και συνήθειες, πολλές από τις οποίες δεν ήταν σε θέση να αποδεχτούν.

Με αφορμή την προσέγγιση αυτή επιβάλλεται να αναφέρουμε ότι η Μικρά Ασία αποτέλεσε κοιτίδα του ελληνικού και παγκόσμιου πνευματικού πολιτισμού,

λειτουργώντας ως γέφυρα Ανατολής και Δύσης. Εκεί κατά τη διάρκεια του Α' αποικισμού οι Ίωνες, Αιολείς και Δωριείς (10ος-8ος αι. π.Χ.) μετανάστευσαν από την Ελλάδα στα παράλια της μικρασιατικής ακτής, ιδρύοντας σπουδαίες πόλεις (Σμύρνη, Έφεσος, Μίλητος, Πριήνη, Φώκαια, Πέργαμος, Αλικαρνασός κ.ά.) και ακολούθως στη διάρκεια του Β' αποικισμού (7ος-6ος αι. π.Χ.) οι πόλεις αυτές ίδρυσαν άλλες πολιτείες στις περιοχές του Ευξείνου Πόντου και της Προποντίδας (Σινώπη, Κερασούντα, Αμισός, Τραπεζούντα, Αμάσεια, Μεσημβρία, Απολλωνία, Βυζάντιο, Σηλυβρία, Ηράκλεια κ.ά.), οι οποίες εξελίχθηκαν σε αξιόλογα κέντρα γραμμάτων, τεχνών, φιλοσοφίας, επιστημών, εκπαίδευσης, θεμελιώνοντας έναν γιγαντιαίο πνευματικό πολιτισμό που έλαμψε παράλληλα με αυτόν της μητροπολιτικής Ελλάδας.

Εκεί γεννήθηκε ο Όμηρος (9ος-8ος αι. π.Χ.) ο ποιητής των δύο επών της Ιλιάδας και της Οδύσσειας. Εκεί οι Έλληνες το δεύτερο μισό του 8ου αιώνα π.Χ. δημιούργησαν το φωνηεντικό ελληνικό αλφάβητο, το οποίο αποτέλεσε τον πυλώνα για την οικοδόμηση του λατινικού (26 γράμματα) και του κυριλλικού (33 γράμματα) αλφαβήτου.

Εκεί στην Πριήνη της Ιωνίας έζησε ο σπουδαίος ποιητής και ρήτορας Βίας (600-530 π.Χ.), ένας από τους επτά σοφούς της αρχαίας Ελλάδας.

Εκεί τον 6ο αιώνα π.Χ. επινοήθηκαν τα πρώτα φιλοσοφικά ερωτήματα των Ιώνων φιλοσόφων (Θαλής, Ηράκλειτος, Αναξίμανδρος, Αναξίμενης, Αναξαγόρας, Ξενοφάνης) για τη δημιουργία του φυσικού κόσμου. Είναι αυτοί που σηματοδότησαν τη στροφή της σκέψης από τον μύθο στον λόγο. Πιο νότια στην Αλικαρνασσό γεννήθηκε ο πατέρας της ιστορίας, Ηροδότος (484-425 π.Χ.).

Εκεί κατά την ελληνιστική περίοδο (323-30 π.Χ.) οι Σελευκίδες (312-63 π.Χ.), διάδοχοι του Μεγάλου Αλεξάνδρου (356-323 π.Χ.), ίδρυσαν τα βασίλεια της Βιθυνίας, της Καππαδοκίας, της Περγάμου, του Πόντου, της Κιλικίας και καθιέρωσαν την κοινή ελληνική γλώσσα, η οποία μορφοποιήθηκε με θεμέλιο την αττική διάλεκτο και κυριάρχησε ευρέως για αιώνες στην Ανατολή. Εκεί στην Πέργη της Παμφυλίας, πόλη κοντά στην Αττάλεια, γεννήθηκε ο διαπρεπής μαθηματικός, γεωμέτρης και αστρονόμος Απολλώνιος (περ. 260-190 π.Χ.). Στη Νίκαια της Βιθυνίας γεννήθηκε ο Ίππαρχος (190-120 π.Χ.) αστρονόμος, γεωγράφος και μαθηματικός.

Εκεί τη Ρωμαϊκή εποχή (146 π.Χ.-330 μ.Χ.) έζησε ο Στράβων (63 π.Χ.-24 μ.Χ.) από την Αμάσεια του Πό-

ντου, γεωγράφος, φιλόσοφος και ιστορικός.

Μετά τη Ρωμαϊκή εποχή η Μικρά Ασία και η Ανατολική Θράκη αποτέλεσαν τη σπονδυλική στήλη της χιλιόχρονης Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (330-1453), λίκνο του Ελληνοβυζαντινού πολιτισμού και της Ορθοδοξίας. Εκεί τον 4ο αιώνα έζησαν και δίδαξαν οι επιφανείς Πατέρες της Εκκλησίας, ο Βασίλειος ο Μέγας, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος κι ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, οι οποίοι πέτυχαν την αυθεντική ένωση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και της βιβλικής γραμματείας, θεμελιώνοντας τη δογματική διδασκαλία της ορθόδοξης πίστης.

Έτσι, η Ελλάδα, έχοντας εκτιμήσει τον τεράστιο πνευματικό πολιτισμό του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης, καθιέρωσε νομοθετικά:

1. Τη 19η Μαΐου ως ημέρα μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου (Ν. 2193/1994).

2. Τη 14η Σεπτεμβρίου ως ημέρας εθνικής μνήμης

της γενοκτονίας των Ελλήνων της Μικράς Ασίας από το Τουρκικό κράτος (Ν. 2645/1998).

3. Την 6η Απριλίου ως ημέρας Θρακικού Ελληνισμού (Άρθρο 48, Ν. 4954/2022).

Ελληνική βιβλιογραφία

Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.), Αθήνα.

Εθνικό Τυπογραφείο, Νόμοι, Διατάγματα, Προεδρικά Διατάγματα, Αποφάσεις, Εγκύκλιοι, Αθήνα, 2026.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ.ΙΕ, εκδ. Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1978.

Κατσουλάκος, Θ., Κοκκορού-Αλευρά, Γ. και Σκουλάτος, Β., Αρχαία Ιστορία Α' Γυμνασίου, εκδ. Ι.Τ.Υ.Ε. «Διόφαντος», Αθήνα, 2017.

Πάπαρη, Κ., Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα, 2007.

Σκουλάτος, Β., Δημακόπουλος, Ν. και Κόνδης, Σ., Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, τ.Β', Γ' Ενιαίου Λυκείου, εκδ. Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα, 2005.

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΔΙΟΥ-ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

«ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Ο ΣΤΑΓΕΙΡΙΤΗΣ: ΒΙΟΣ, ΕΡΓΟ, ΔΙΔΑΧΕΣ»

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας προκειμένου να υλοποιηθεί η πρόταση του επιτίμου προέδρου κ. Μιχ. Καρτσιώτη στη Γεν. Συνέλευση των μελών του, την Κυριακή 25/1/2026, για την έκδοση τετραδίου -λευκώματος, που να αφορά στον Αριστοτέλη τον Σταγειρίτη, τον μεγαλύτερο φιλόσοφο της αρχαιότητας, προκειμένου να το προσφέρει δωρεάν στους μαθητές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης της Χαλκιδικής, συγκροτεί την παρακάτω συντακτική ομάδα, η οποία θα επωμισθεί την όλη φροντίδα της έκδοσης:

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Αλεξάνδρου Βασίλειος, αρχιτέκτων

Αυγολούπης Σταύρος, ομότιμος. καθηγητής αστροφυσικής του ΑΠΘ

Θασίτου Πηγή, τ. εκπαιδευτικός στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Καραμπατάκη Μαρία, φιλόλογος στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Κοτσάνη Ιφιγένεια, φιλόλογος ειδικής αγωγής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Κοτσάνης Ιωάννης, πρόεδρος του Δ.Σ. (συντονιστής)

Λαζαρίδης Χαράλαμπος, ομότιμος καθηγητής Α.Π.Θ.

Μαυρουδή Μαρία, καθηγήτρια βυζαντινολόγος

στο πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϋ της Καλιφόρνιας.

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Καρτσιώτης Μιχαήλ, τ. εκπαιδευτικός στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, επίτιμος πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Έργο της ομάδας είναι η συγκρότηση ενός φυλλαδίου(Τετραδίου-Λευκώματος), που θα περιλαμβάνει με απλό και κατανοητό λόγο, στοιχεία από τη ζωή, το έργο και τη διδασκαλία του **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ**, ώστε να γνωρίσουν καλύτερα τα παιδιά μας, και έμμεσα και οι μεγαλύτεροι της οικογένειας, **τη ζωή, το έργο του και στοιχεία από τη διδασκαλία** του μακρινού μας προγόνου, που αν και πέρασαν 2.400 περίπου χρόνια από τότε που έζησε (384-322 π.Χ.) μιλάει μέχρι σήμερα, και θα μιλάει στους αιώνες γι' αυτόν, όλη η οικουμένη.

Σημ. Η δαπάνη για την πραγματοποίηση αυτού του εγχειρήματος είναι αρκετά σημαντική για τις δυσνατότητες ταμείου μας Όμως ελπίζουμε, ότι θα βρεθεί και πάλι κάποιος ρέκτης-χορηγός, που θα εκτιμήσει την αξία του προσπάθειας και σπεύσει να συνδράμει. Ελπίζουμε.

Το Δ.Σ.

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ «ΜΑΧΗΣ ΤΩΝ ΕΛΩΝ» ΤΟ 1821 ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΜΑΜΑ

Ανήμερα του εορτασμού του Αγίου Μάμαντος, στον Άγιο Μάμα Χαλκιδικής, πραγματοποιήθηκαν τα αποκαλυπτήρια του Μνημείου των Αγωνιστών της «Μάχης των Ελών» του 1821, σε μια ημέρα ιστορικής μνήμης, τιμής και υπερηφάνειας για τον Άγιο Μάμα, τον Δήμο Νέας Προποντίδας και ολόκληρη τη Χαλκιδική.

Στον τόπο, όπου στις 18 Αυγούστου 1821 οι αγωνιστές της Χαλκιδικής έδωσαν τη «Μάχη των Ελών», αποκαλύφθηκε το Μνημείο, αφιερωμένο στη μνήμη και τη θυσία τους για την ελευθερία της πατρίδας.

Ένα μνημείο που από σήμερα αποτελεί σύμβολο μνήμης, τιμής και ιστορικής συνείδησης. Ένα σημείο αναφοράς για τον Άγιο Μάμα και τη Χαλκιδική, αλλά και μια σιωπηλή υπόσχεση προς τις επόμενες γενιές ότι οι αγωνιστές που πολέμησαν για την ελευθερία δεν θα ξεχαστούν.

Η τελετή πραγματοποιήθηκε με κάθε επισημότητα και τη συμμετοχή της Φιλαρμονικής του Δήμου Νέας Προποντίδας, η οποία με την παρουσία και τη μουσική της συνέβαλε στην επισημότητα και τη συγκινησιακή φόρτιση της ιστορικής αυτής στιγμής.

Προηγήθηκαν των αποκαλυπτηρίων οι χαιρετισμοί της Υπουργού, κας Όλγας Κεφαλογιάννη, του Βουλευτή Χαλκιδικής κ. Ιωάννη Γιώργου, του Δημάρχου Ν. Προποντίδας, κ. Εμμανουήλ Καρρά και του πατρός Δωρόθεου, πρόταση του οποίου ήταν η ανέγερση του μνημείου. Ακολούθησε ομιλία με θέμα: "Από τη μάχη των ελών στη διαχρονική μνήμη - Ο Άγιος Μάμας και η εμποροπανήγυρη ως τόπος τιμής και μνήμης των αγωνιστών της Χαλκιδικής του 1821" από τον εκπαιδευτικό κ. Απόστολο Κρασσά.

Την τελετή τίμησαν με την παρουσία τους:

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημος, η Υπουργός Τουρισμού και Εκπρόσωπος της Κυβέρνησης, κα Όλγα Κεφαλογιάννη, ο Βουλευτής Χαλκιδικής και Εκπρόσωπος του Ελληνικού Κοινοβουλίου, κ. Ιωάννης Γιώργος, ο Δήμαρχος Νέας Προποντίδας, κ. Εμμανουήλ Καρράς, ο Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής, κ. Γιάννης Κουφίδης, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Αγίου Μάμα, κ. Γιώργος Ζαμπούνης, ο Αντιπρόεδρος της ΕΠΟΚΑΜ Α.Ε., κ. Ελπιδοφόρος Καραθανασόπουλος, ο Διοικητής Διοίκησης Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Νομού Χαλκιδικής, Αρχιπύραρχος κ. Παναγιώτης Πατσιαλής, ο Αστυνομικός Διευθυντής, κ. Αθανάσιος Παπάζογλου, ο Εκπρόσωπος του Λιμενικού Σώματος, Ανθυπασπιστής κ. Σωτήριος Δαβράνης.

Παρόντες ήταν, επίσης, εκπρόσωποι των Δήμων

της Χαλκιδικής, μεταξύ των οποίων ο Αντιδήμαρχος Δήμου Κασσάνδρας, κ. Παύλος Πατζίκης, ο Αντιδήμαρχος Δήμου Πολυγύρου, κ. Βασίλειος Φαρδογιάννης, καθώς και η Αντιδήμαρχος Δήμου Σιθωνίας, κα Όλγα Πατσουράκη.

Την εκδήλωση τίμησαν ακόμη:

Ο Γενικός Γραμματέας του Δήμου Νέας Προποντίδας, κ. Χάρης Σαρόγλου, οι Αντιδήμαρχοι του Δήμου Νέας Προποντίδας, κ. Κώστας Κοκκινίδης, κ. Νίκος Θεργιός, κα Πίτσα Μετζίκη και κα Αθανασία Εμμανουηλίδου, η Δημοτική Σύμβουλος, κα Βίκυ Μπολάκη, ο Πρόεδρος της Ένωσης Ξενοδόχων Χαλκιδικής, κ. Γρηγόρης Τάσιος, ο πρώην Βουλευτής Χαλκιδικής της Νέας Δημοκρατίας, κ. Γιώργος Βαγιωνάς, ο Διευθυντής του Γραφείου του Γενικού Γραμματέα του Γραφείου του Πρωθυπουργού, κ. Νίκος Μπλόσκας. Παρούσα ήταν, επίσης, η Εκπρόσωπος του Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών, κα Βασιλική Ανοιζά, καθώς και ο κ. Αστέριος Πλιάκος, εκπρόσωπος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, ο οποίος κατέθεσε στεφάνι. Επίσης ο Πρόεδρος της ΕΕ του Παγχαλκιδικού κ. Απόστολος Στρατής. Παρέστησαν ακόμη εκπρόσωποι των φορέων και των συλλόγων, καθώς και πλήθος κατοίκων και επισκεπτών. Η παρουσία όλων ανέδειξε τη σημασία της ημέρας και απέδειξε ότι η μνήμη της Επανάστασης του 1821 στη Χαλκιδική παραμένει ζωντανή.

Η Μάχη των Ελών δεν αποτελεί μια απλή σελίδα της τοπικής ιστορίας. Οι αγωνιστές της Χαλκιδικής με τον αγώνα και τη θυσία τους συνέβαλαν στον ευρύτερο αγώνα της Εθνικής Παλιγγενεσίας. Η Χαλκιδική δεν έμεινε έξω από την Επανάσταση. Αγωνίστηκε, Πολέμησε, Θυσίαστηκε.

Ο Δήμος Νέας Προποντίδας θα συνεχίσει να αναδεικνύει την ιστορία της Επανάστασης της Χαλκιδικής και να διεκδικεί τη θέση που της αξίζει στην ιστορία του Έθνους μας. (Φωτ. σελ.)

**ΠΗΓΗ: Δ.Τ. ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ
ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ:**

1. Η ανέγερση μνημείου που αναφέρεται σε γεγονότα της επανάστασης του 1821, τονώνει την εθνική μνήμη και υπενθυμίζει γεγονότα που δυστυχώς δεν είναι ευρέως γνωστά. Αξίζουν συγχαρητήρια σε όσους συνέβαλαν στην υλοποίηση αυτού του μνημείου.

2. Για την Μάχη των Ελών μπορείτε να ενημερωθείτε και από το ντοκιμαντέρ που δημιούργησε ο αντιστράτηγος ε.α. κ. Κυρίμης, το οποίο θα προβληθεί στο Πολεμικό Μουσείο Θεσσαλονίκης το **Σάββατο 31/10, ώρα 18:30.**

Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΕΛΩΝ

Παρακάτω παρατίθενται τα γεγονότα της «Μάχης των ελών», όπως αυτά αναφέρονται στο προσωπικό ημερολόγιο του Εμμανουήλ Παπά και σε άλλες πηγές ⁽¹⁾.

Επιμέλεια: Στρατής Απόστολος

Η «Μάχη των ελών» ή όπως αναφέρουν οι πηγές «η μάχη του Αγίου Μάμαντα» στις **18 Αυγούστου 1821**, δεν είναι ξεκομμένη πολεμική ενέργεια από την εξαμηνιαία μάχη που έδωσαν οι υπερασπιστές της Κασσάνδρας για να κρατήσουν τα τουρκικά στίφη μακριά από την «ελευθερή Κασσάνδρα» από τις 8 Μαΐου 1821 όταν την ελευθέρωσαν, και φυσικά η μάχη δόθηκε από τους υπερασπιστές που βρισκόταν στις «Πόρτες».

Η συγκεκριμένη μάχη, όπως και η επόμενη στις 15 Σεπτεμβρίου 1821, εντάσσεται στον υπέρμετρο ενθουσιασμό και την εμμονή του Εμμανουήλ Παπά ότι θα μπορούσε να φθάσει στη Θεσσαλονίκη, νικώντας τις Τουρκικές δυνάμεις που πολιορκούσαν την Κασσάνδρα, στηρίζόμενος ότι πιθανή επιτυχία θα συμπαρέσυρε και άλλες επαναστατικές δυνάμεις για την κατάληψη της Θεσσαλονίκης.

Ο Εμμανουήλ Παπάς από τις 13 Ιουλίου έχει φύγει από την Κασσάνδρα για το Άγιο Όρος, με τον Νικόλαο Ιβηρίτη και 60 άνδρες, για να διευθετήσει τη διένευση που έχει προκληθεί από τις προστριβές των μοναχών. Έχει μάθει ότι οι Οθωμανοί με επιστολή τους υπόσχονται στους μοναχούς, αν σταματήσουν τον αγώνα, ότι θα μπορέσουν να επιστρέψουν ανενόχλητοι στον παλαιό τρόπο ζωής.

Επιστρέφει στην Κασσάνδρα περί τα μέσα Αυγούστου με «...1300 οκάδες μολύβι...» και αρκετά άλλα πολεμοφόδια από τη μονή Εσφιγμένου⁽²⁾. Οι Οθωμανοί είχαν επιλέξει το χωριό του Αγίου Μάμαντα, το οποίο απέχει περίπου τρία χιλιόμετρα από τον ισθμό της Ποτιδαιας, για να στρατοπεδεύσουν και να το έχουν ως ορμητήριο κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων τους εναντίον των υπερασπιστών της Κασσάνδρας. Η παρουσία τους σ' αυτό το στρατόπεδο ήταν συνεχής καθ' όλο το διάστημα της εξα-

μηνος πολιορκίας της Κασσάνδρας, ανανεώνοντας συνεχώς τις δυνάμεις τους από τη Θεσσαλονίκη.

Στις **18 Αυγούστου 1821**, οργανώνεται μία επιθετική επιχείρηση των επαναστατών εναντίον του στρατοπέδου των Οθωμανών στον Άγιο Μάμαντα με τη συνδρομή των πλοίων. Συμμετέχουν 700 επαναστάτες από τις δυνάμεις της Κασσάνδρας με επικεφαλής τον **Καπετάν Διαμαντή** και με τη συνοδεία ενός Ψαριανού πλοίου οπλισμένου με κανόνια. Οι επαναστάτες έκαναν απόβαση στην ακτή κοντά στο στρατόπεδο των Οθωμανικών δυνάμεων και παρέσυραν σε παγίδα τις **Οθωμανικές δυνάμεις του Σερίφ Σιντίκ Πουσουφ** σε ελώδεις εκτάσεις της περιοχής, με αποτέλεσμα να φονευθούν πάνω από

300 Οθωμανοί και να περιέλθουν στην κατοχή του καπετάν Διαμαντή πολεμικές σημαίες και άφθονα πυρομαχικά.

Ο Εμμανουήλ Παπάς ενθουσιασμένος στις 19 Αυγούστου 1821 γράφει⁽³⁾:

«...Ημείς ενταύθα ελθόντες, δεν ελείψαμεν να βάλλωμεν εις πράξιν όσα επωφελή μεν εις το στρατόπεδον μας, βλάπτοντα δε εις τους εχθρούς, όθεν και χθες εξεβάλομεν διά καϊκί-

ων έως επτακοσίους στρατιώτας, γενναίους όμως, εις τον άγιον Μάμαντα και εκείθεν με απαραδεγμάτιστον ηρωϊκήν των γενναιότητα ώρμησαν κατά των εχθρών, και εθανάτωσαν υπέρ τους τριακοσίους, και αν ήθελαν και τα καράβια διά θαλάσσης συνδράμει άφευκτοι, ηθέλαμεν τους αφανίσει εξ ολοκλήρου και να τους καταδιώξωμεν εντεύθεν μέχρι Θεσσαλονίκης και είναι ελπίς να γενή τοιούτον, πλην η έλλειψις των πολεμικών εφοδίων μας αναχαιτίζει την προθυμίαν και συστέλλει την γενναιότητα των στρατιωτών μας...»

Η νίκη των επαναστατών, στη μάχη του Αγίου Μάμαντος κατά των Οθωμανών στο στρατόπεδό τους, αναπτέρωσε την ελπίδα του Εμμανουήλ Παπά για τον αφανισμό των Οθωμανικών δυνάμεων που πολιορκούσαν την Κασσάνδρα και του εμφύσησε την πίστη ότι με αυτήν την επιτυχία θα συμπαρέσυρε και άλλες επαναστατικές δυνάμεις από άλλες περιοχές στον αγώνα του να κινηθούν για την κατάληψη της Θεσσαλονίκης.

Αναπαράσταση της μάχης του Αγίου Μάμαντος
(Η μάχη των ελών)

(1) Απόσπασμα από το βιβλίο μου «Οι αγώνες για την ελευθερία της Κασσάνδρας» ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ, Εκδόσεις Μολύβι, Θεσσαλονίκη 2022

(2) Χρονικά της Χαλκιδικής. Τεύχος 46-47, σελίδα 33. Υπ' αρ.

22 κατάστιχο Ι.Μ. Εσφιγμένου.

(3) Ι. Μ. Μαμαλάκη «Νέα στοιχεία σχετικά με την επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821». Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος 1960, σελίδα 488

ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠΘ ΑΝΑΓΟΡΕΥΘΗΚΕ Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΠΟΥΚΟΜΠΑΣ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΤΑΝΖΑΝΙΑΣ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Σε κλίμα συγκίνησης και ιδιαίτερης λαμπρότητας πραγματοποιήθηκε το απόγευμα της Πέμπτης 23 Ιουλίου 2026, στην Αίθουσα Τελετών της παλαιάς Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η τελετή αναγόρευσης του Θεοφιλέστατου Επισκόπου Μπουκόμπας και Δυτικής Τανζανίας κ. Χρυσόστομου Μαϊδώνη σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Θεολογίας του ΑΠΘ.

Η πανεπιστημιακή αυτή διάκριση απονεμήθηκε στον Θεοφιλέστατο ως αναγνώριση της πολυετούς εκκλησιαστικής, ιεραποστολικής, κοινωνικής και πνευματικής του προσφοράς, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Αλβανία, αλλά και στην Αφρική.

Την τελετή άνοιξε ο Πρόεδρος του Τμήματος Θεολογίας, καθηγητής Ηλίας Ευαγγέλου, ο οποίος αναφέρθηκε στη μακρά πορεία και στη σπουδαία διακονία του τιμωμένου Ιεράρχη, επισημαίνοντας ότι το έργο του αποτελεί ζωντανό παράδειγμα σύνδεσης της ακαδημαϊκής θεολογίας με την έμπρακτη μαρτυρία της Εκκλησίας.

Χαιρετισμό απηύθυναν, ο Αντιπρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καθηγητής Νίκος Μαγγιώρος, ο οποίος εξήρε τη σημαντική συμβολή του Επισκόπου Χρυσόστομου στην Ορθόδοξη Ιεραποστολή και την πολυετή προσφορά του στον άνθρωπο, την Εκκλησία και τη θεολογική παιδεία καθώς και ο Κοσμήτορας Της Θεολογικής Σχολής Πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Γκίκας, ο οποίος αναφέρθηκε στο πολυσχιδές έργο του τιμωμένου Επισκόπου.

Τον έπαινο του τιμωμένου εκφώνησε ο καθηγητής Πέτρος Παναγιωτόπουλος, παρουσιάζοντας την πλούσια εκκλησιαστική και κοινωνική του διαδρομή. Αναφέρθηκε στη σαραντάχρονη διακονία του ως ιεροκήρυκα και επί τριάντα χρόνια Πρωτοσύγκελλο της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, στο εκτεταμένο κατηχητικό και φιλανθρωπικό έργο του, στην ίδρυση δομών κοινωνικής προσφοράς, στο συγγραφικό του έργο, καθώς και στην πολυετή δράση του στον τομέα της Ορθόδοξης Ιεραποστολής.

Εξεχωριστή μνεία έγινε στην προσφορά του στην ανασυγκρότηση της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αλβανίας δίπλα στον μακαριστό Αρχιεπίσκοπο Αναστάσιο, στη δεκαετή του παρουσία στη Θεολογική Σχολή της Κινσάσα στο Κονγκό, καθώς και στη σημερινή του διακονία ως Επισκόπου Μπουκόμπας και Δυτικής Τανζανίας, υπό το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας.

Ιδιαίτερα συγκινητική ήταν η αντιφώνηση του νέου Επιτίμου Διδάκτορος, ο οποίος επέλεξε να αναφερθεί με

βαθιά ευγνωμοσύνη στους δύο μεγάλους εκκλησιαστικούς άνδρες που, όπως τόνισε, σφράγισαν την πνευματική του πορεία: τον αείμνηστο Μητροπολίτη Φλωρίνης κυρό Αυγουστίνο Καντιώτη και τον μακαριστό Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας κυρό Αναστάσιο.

Με ιδιαίτερη συγκίνηση ανακάλεσε στη μνήμη του τα χρόνια της ιεραποστολικής του διακονίας στην Αλβανία, περιγράφοντας μια από τις πιο δύσκολες στιγμές της ζωής του. «Στο Αργυρόκαστρο, όταν μου πέρασαν τις χειροπέδες και με απέλασαν, τότε θυμήθηκα τα λόγια του Αναστασίου: “Η ιεραποστολή είναι σταυρός”», ανέφερε χαρακτηριστικά, προκαλώντας τη συγκίνηση των παρευρισκομένων.

Ο Επίσκοπος Χρυσόστομος υπογράμμισε ότι οι δύο αυτοί σπουδαίοι ιεράρχες δεν υπήρξαν απλώς δάσκαλοι, αλλά φωτεινοί πνευματικοί καθοδηγητές, οι οποίοι με το παράδειγμά τους τον δίδαξαν πως η διακονία της Εκκλησίας προϋποθέτει θυσία, αυταπάρνηση και ανιδιοτελή αγάπη προς τον άνθρωπο. Όπως επισήμανε, η πορεία του στην ιεραποστολή, τόσο στα Βαλκάνια όσο και στην Αφρική, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις διδαχές και το παράδειγμα του Αυγουστίνου Καντιώτη και του Αναστασίου, στους οποίους απέδωσε δημόσια φόρο τιμής.

Συνεχίζοντας την ομιλία του, αναφέρθηκε με ευγνωμοσύνη και στους μεγάλους ιεραποστόλους και εκκλησιαστικούς άνδρες που τον ενέπνευσαν να αφιερωθεί στην εξωτερική ιεραποστολή. Όπως τόνισε, η προσωπική τους μαρτυρία, η αυταπάρνηση και η θυσιαστική τους προσφορά αποτέλεσαν για τον ίδιο πηγή έμπνευσης και δύναμης.

Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στον μακαριστό Μητροπολίτη Ιερισσού κυρό Νικόδημο, τον οποίο χαρακτήρισε καθοριστικό σταθμό στη ζωή του. «Εκείνος μου έδωσε το τελευταίο σπρώξιμο», είπε χαρακτηριστικά, θυμούντος τα πατρικά του λόγια: «Πήγαινε, Χρυσόστομε, στην ιεραποστολή. Εσύ μπορείς». Όπως εξομολογήθηκε, η προτροπή αυτή υπήρξε η τελική ώθηση για να αφιερωθεί ολοκληρωτικά στο ιεραποστολικό έργο, μια απόφαση που τον οδήγησε από την Αλβανία και το Κονγκό έως τη σημερινή του διακονία στην Τανζανία.

Στην τελετή παρέστησαν ο εκπρόσωπος του Μακαριωτάτου Πατριάρχη Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής, ο Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ. Θεόκλητος και ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Πολυστύλου κ. Σωφρόνιος. (φωτ. σελ. 33)

ΠΗΓΗ. ORTHODOXIA NEWS SAGENCY.GR

Η ΕΜΠΟΡΟΠΑΝΗΓΥΡΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΚΥΡΙΜΗΣ

Αντιστράτηγος ε.α.

Η Εμποροπανήγυρη του Αγίου Μάμαντος στη Χαλκιδική αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους και μακροβιότερους θεσμούς της Βόρειας Ελλάδας. Πραγματοποιείται κάθε χρόνο στα τέλη Αυγούστου και στις αρχές Σεπτεμβρίου, με αφορμή τη γιορτή του Αγίου Μάμαντος, που τιμάται στις 2 Σεπτεμβρίου. Ο Άγιος θεωρείται προστάτης των βοσκών, γεγονός που συνδέεται άμεσα με τον αρχικό χαρακτήρα της πανήγυρης, αλλά και των υιοθετημένων παιδιών διότι ήταν και ο ίδιος υιοθετημένος.

Οι απαρχές του θεσμού ανάγονται στην παλαιότερη παράδοση της περιοχής, ενώ η πρώτη γνωστή έγγραφη μαρτυρία για την εμποροζωοπανήγυρη τοποθετείται στα 1870. Αρχικά, η διοργάνωση είχε κυρίως χαρακτήρα ζωοπανήγυρης. Εμποροι και κτηνοτρόφοι από τη Χαλκιδική και την ευρύτερη Μακεδονία συγκεντρώνονταν στον Άγιο Μάμα για την αγοραπωλησία ζώων, κυρίως αλόγων, μουλαριών και αιγοπροβάτων. Η πανήγυρη αποτελούσε παράλληλα σημαντικό κοινωνικό γεγονός, καθώς προσέφερε στους κατοίκους την ευκαιρία να συναντηθούν, να διασκεδάσουν και να συμμετάσχουν στις θρησκευτικές εκδηλώσεις.

Κατά τον 20ό αιώνα ο χαρακτήρας της διοργάνωσης άρχισε σταδιακά να αλλάζει. Η εμπορία ζώων περιορίστηκε και τη θέση της πήρε το οργανωμένο εμπόριο. Σημαντικός σταθμός υπήρξε η θεσμοθέτηση της πανή-

γυρης το 1932. Ιδιαίτερα από τα τέλη της δεκαετίας του 1960, η ζωοπανήγυρη υποχώρησε σημαντικά και η διοργάνωση μετατράπηκε σε μεγάλη εμποροπανήγυρη, όπου μπορούσε κανείς να βρει ρούχα, παπούτσια, εργαλεία, είδη σπιτιού, τρόφιμα και πολλά άλλα προϊόντα.

Με την πάροδο των χρόνων, το εμπορικό στοιχείο συνδυάστηκε με την ψυχαγωγία. Οι ψησταριές, τα παραδοσιακά εδέσματα, η μουσική, οι χοροί και το λούνα παρκ έγιναν αναπόσπαστα στοιχεία της εμπειρίας. Έτσι, η πανήγυρη εξελίχθηκε από μια τοπική ζωοπανήγυρη σε ένα μεγάλο εμπορικό, κοινωνικό και πολιτιστικό γεγονός.

Σήμερα, η Εμποροπανήγυρη του Αγίου Μάμαντος προσελκύει εκατοντάδες χιλιάδες επισκέπτες και περισσότερους από 1.000 εκθέτες, αποτελώντας μία από τις μεγαλύτερες εμποροπανηγύρεις της Ελλάδας. Η διοργάνωση συνδυάζει το εμπόριο με τη γαστρονομία, τη μουσική, τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και την ψυχαγωγία, διατηρώντας παράλληλα τον θρησκευτικό της χαρακτήρα.

Η ιστορία της Εμποροπανήγυρης του Αγίου Μάμαντος είναι, ουσιαστικά, μια ιστορία συνεχούς μεταμόρφωσης. Από τη ζωοπανήγυρη του 19ου αιώνα στη σύγχρονη μεγάλη εμπορική και πολιτιστική διοργάνωση, ο θεσμός κατάφερε να προσαρμοστεί στις ανάγκες κάθε εποχής και να διατηρήσει τη θέση του στη ζωή της Χαλκιδικής και της Μακεδονίας.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ-ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ-ΕΥΧΕΣ-ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Πολλοί ήταν και εφέτος από τη Χαλκιδική οι επιτυχόντες στις Ανώτατες Σχολές. Νέοι δρόμοι ανοίγονται και νέα όνειρα pláθουν τα παιδιά μας για το μέλλον τους. Είναι πράγματι ωραία η περίοδος της επιτυχίας μετά από έναν σκληρό αγώνα προετοιμασίας αρκετών ετών. Συγχαρητήρια παιδιά και σε εσάς αλλά και στους γονείς που σας στηρίζουν αλλά και στους δασκάλους σας.

Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ : Τώρα που γίνετε φοιτητές ελάτε στον Παγχαλκιδικό. Ελάτε να τον γνωρίσετε. Είναι ο Σύλλογος όλης της Χαλκιδικής από το 1903. Ελάτε μια Τετάρτη η Πέμπτη βράδυ 7-9. (Τηλ. 6940822144) Θα το χαρείτε. Ο Σύλλογος θα σας προσφέρει με τα τμήματά που λειτουργούν ευκαιρίες για απασχόληση, ψυχαγωγία και θα σας στηρίξει στις σπουδές σας γιατί έχουμε και πολλούς καθηγητές Χαλκιδικιώτες στα Πανεπιστήμια. Σας περιμένουμε.

Το Δ.Σ.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ιωάννης Κοτσάνης

Η 6ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΒΑΡΣΟΒΙΑ-ΚΡΑΚΟΒΙΑ

Θα πραγματοποιηθεί σε 3 group τον Οκτώβριο. Συμμετέχουν 144 άτομα

Το 1ο γκρουπ με 47 άτομα θα αναχωρήσει στις 3/10 και θα επιστρέψει στις 8/10. Το 2ο γκρουπ με 51 άτομα θα αναχωρήσει στις 10/10 και θα επιστρέψει 15/10. Το 3ο γκρουπ με 47 άτομα θα αναχωρήσει στις 17/10 και θα επιστρέψει στις 22/10.

Όλα τα γκρουπ θα έχουν το ίδιο πρόγραμμα και θα επισκεφτούν τις πόλεις Βαρσοβία, Κρακοβία, το Άουσπιτς, τα αλατωρυχεία Μπιέλιτσα κ.α. Οι διανυκτερεύσεις θα γίνουν 2 στην Βαρσοβία και 3 στην Κρακοβία.

Ευχόμαστε στους συμμετέχοντες στην εκδρομή, ΚΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

Το χορευτικό μας συγκρότημα εμφανίστηκε με εξαιρετική επιτυχία στις παρακάτω εκδηλώσεις τους μήνες Ιούνιο – Ιούλιο – Αύγουστο.

Στις 6/7 στα Ν. Μουδανιά, στα πλαίσια των πολιτιστικών εκδηλώσεων Γιορτή της Σαρδέλας που διοργανώνει κάθε χρόνο ο Πολιτιστικός σύλλογος Ν. Μουδανιών Ο ΦΑΡΟΣ. Η φετινή οργάνωση πραγματοποιήθηκε από 5-12 Ιουλίου με την στήριξη της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής, του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής και του Εμπορικού Συλλόγου Ν. Μουδανιών. Συμμετείχαν 12 χορευτικά συγκροτήματα σε δύο βραδιές. Η εμφάνιση των χορευτικών έγινε στο θαυμάσιο ανοιχτό θέατρο Ν. Μουδανιών με τον καταπληκτικά διαμορφωμένο εξωτερικό χώρο. Το χορευτικό μας συγκρότημα χόρεψε τους χορούς: Άσπρα μου Περιστερία, Καγγελευτός (Ιερισσού), Κοντός – Κοντούτσικος, Απάνω στην Τριανταφυλλιά, Λενιώ, Χασαπιά και Καρσιλαμάς.

Στις 20/7 στο Νεοχώρι, στο Αντάμωμα των Παραδοσιακών χορευτικών τμημάτων "Προφητηλιάτικα" που διοργάνωσε ο Γυναικείος Σύλλογος Νεοχωρίου και το χορευτικό του τμήμα, με την στήριξη του Δήμου Αριστοτέλη. Συμμετείχαν 9 χορευτικά συγκροτήματα. Τα χορευτικά εμφανίστηκαν στον προαύλιο χώρου του πανέμορφου Δημοτικού Σχολείου Νεοχωρίου υπό τους ήχους της ορχήστρας του Στέλιου Τράκα και ακολούθησε γλέντι μέχρι τις πρωινές ώρες. Το χορευτικό μας συγκρότημα χόρεψε τους χορούς: Ράικο, Χρωματιστά Τσουράπια, Μπαιντούσκινο, Πουστσένο.

Στις 1/8 στη Παλαιόχωρα, στο 13ο αντάμωμα χορευτικών συγκροτημάτων που διοργανώνει κάθε χρόνο ο Πολιτιστικός Σύλλογος Παλαιόχωρας "Η ΕΛΠΙΣ". Συμμετείχαν 9 χορευτικά συγκροτήματα τα

οποία χόρεψαν στο Ανοιχτό θέατρο Παλιόχωρας με ζωντανή μουσική, του μουσικού σχήματος "ΑΣΜΑ". Και εδώ ακολούθησε γλέντι μέχρι το πρωί. Το χορευτικό μας συγκρότημα χόρεψε τους χορούς Καγγελευτός (Ιερισσού), Λενιώ, Κοντός Κοντούτσικος, Τριανταφυλλιά, Καρσιλαμάς. Ξεχωριστή στιγμή της φετινής διοργάνωσης αποτέλεσε η συνάντηση των ανθρώπων που γεννήθηκαν το 1956 και επέλεξαν να γιορτάσουν τα 70 χρόνια ζωής τους στο πλαίσιο του ανταμώματός.

Σημειώνεται ότι στο Νεοχώρι και στην Παλαιόχωρα πριν τις εμφανίσεις των χορευτικών προηγήθηκε πατινάδα (περιφορά των χορευτικών στο χωριό με τους ήχους ορχήστρας). Εκεί οι γυναίκες με χαρά και πλατύ χαμόγελα προσέφεραν στα μέλη των χορευτικών ποτά, παραδοσιακά κεράσματα και χόρευαν μαζί τους. Ήταν ξεχωριστές όμορφες και συγκινητικές στιγμές. Τις συγχαίρουμε και τις ευχαριστούμε.

Η οργάνωση και των τριών εκδηλώσεων ήταν αρίστη και η φιλοξενία άψογη.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει θερμά τους οργανωτές των παραπάνω εκδηλώσεων, καθώς επίσης και τους εθελοντές που εργάστηκαν ακούραστα για την επιτυχία των εκδηλώσεων που ήταν αφιερωμένες στην Ελληνική παράδοση και τον πολιτισμό. Ο ελληνικός παραδοσιακός χορός είναι η ζωντανή συνέχεια της ιστορίας και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Ενώνει μικρούς και μεγάλους, μεταφέρει αξίες, δημιουργεί φιλίες και κρατά ζωντανές τις ρίζες μας από γενιά σε γενιά.

Επίσης, ευχαριστεί και συγχαίρει τα μέλη του χορευτικού συγκροτήματος και τον Δάσκαλο **Ιωάννη Ζέτα**, που έλαβαν μέρος στις εκδηλώσεις και εκπροσώπησαν επάξια τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο. (Φωτ. σελ. 27)

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ

Την Τρίτη 1 Σεπτεμβρίου, τρία μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, ο Πρόεδρος κ. Ι. Κοτσάνης, η Αντιπρόεδρος κ. Κ. Ζαμπόκα και ο Γενικός Γραμματέας κ. Α. Λυρτζής, επισκέφθηκαν τον νέο Αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής, κ. **Ιωάννη Κουφίδη**, στο πλαίσιο εθιμοτυπικής συνάντησης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ενημέρωσαν τον κ. Αντιπεριφερειάρχη για τις δράσεις και τις πρωτοβουλίες του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, πολλές από τις οποίες ήταν ήδη γνωστές σε εκείνον. Παράλληλα, συζητήθηκαν ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος που αφορούν τη Χαλκιδική και την ιστορική και πολιτιστική της κληρονομιά.

Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στην αποκατάσταση της αναπαράστασης της Μάχης των Βασιλικών του 1821, στο Μνημείο της Αγίας Αναστασίας, η οποία εκλάπη πριν από επτά χρόνια.

Εκτενής συζήτηση πραγματοποιήθηκε, επίσης, σχετικά με την προσπάθεια που είχε ξεκινήσει η προηγούμενη Αντιπεριφερειάρχης κ. **Ζωγράφου**, με στόχο να συμπεριληφθεί στα σχολικά βιβλία η Ιστορία της Επανάστασης του 1821 στη Χαλκιδική και να αναδειχθεί η σημαντική συμβολή της στον αγώνα για την

ανεξαρτησία του Έθνους μας.

Ο κ. Αντιπεριφερειάρχης διαβεβαίωσε ότι θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την προώθηση και την υλοποίηση των δύο αυτών σημαντικών πρωτοβουλιών και εξέφρασε τη διάθεσή του να βρίσκεται σταθερά κοντά στο έργο και στις δράσεις του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου τον ευχαριστεί θερμά για το ενδιαφέρον και τη θετική του ανταπόκριση. (Φωτ. σελ. 33)

ΠΡΟΒΟΛΗ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ «Ο ΧΑΛΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ»

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου αποφάσισε την προβολή του δραματοποιημένου ντοκιμαντέρ με τίτλο «Ο ΧΑΛΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ», το οποίο αναφέρεται στην Επανάσταση του 1821 στη Χαλκιδική. Το ντοκιμαντέρ σκηνοθέτησε ο κ. Γιάννης Κορδής, Διευθυντής του Αρχείου του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, ενώ την παραγωγή είχε ο Αντιστράτηγος ε.α. και επίλεκτο μέλος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, από τον Άγιο Μάμα, κ. Στυλιανός Κυρίμης.

Οι προβολές θα πραγματοποιηθούν στις ακόλουθες ημερομηνίες:

Σάββατο 31 Οκτωβρίου 2026, ώρα 19:00

Στην αίθουσα του Πολεμικού Μουσείου Θεσσαλονίκης.

Οργάνωση: Παγχαλκιδικός Σύλλογος, σε συνεργασία με το Πολεμικό Μουσείο.

Σάββατο 7 Νοεμβρίου 2026, ώρα 18:00

Στην Κασσάνδρα, στην αίθουσα τελετών του Δημοτικού Σχολείου.

Οργάνωση: Δήμος Κασσάνδρειας, σε συνεργασία με τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και τον Πολιτιστικό Σύλλογο Κασσάνδρας.

Κυριακή 8 Νοεμβρίου 2026, ώρα 11:00

Στον Πολύγυρο, στο Δημοτικό Θέατρο.

Οργάνωση: Δήμος Πολυγύρου, σε συνεργασία με τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το ίδιο ντοκιμαντέρ προβλήθηκε στις 23 Μαρτίου στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών, σε εκδήλωση που διοργάνωσε το ίδιο το Μουσείο. Η προβολή απέσπασε ιδιαίτερα θετικές εντυπώσεις και προκάλεσε έντονη συγκινησιακή φόρτιση στο πολυπληθές ακροατήριο, αναδεικνύοντας τη σημασία της ιστορικής κληρονομιάς της Χαλκιδικής και καλλιεργώντας αισθήματα σεβασμού και υπερηφάνειας για την ιστορική της διαδρομή.

Το ντοκιμαντέρ φωτίζει μια λιγότερο γνωστή, αλλά καθοριστική πτυχή της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 στη Χαλκιδική. Μέσα από την ιστορική τεκμηρίωση και την κινηματογραφική αναπαράσταση των γεγονότων, αναδεικνύονται πρόσωπα και τοπικοί ήρωες, μαρτυρίες και άγνωστες πτυχές του Αγώνα, συνδέοντας τη ζωντανή ιστορική μνήμη με τη σύγχρονη ελληνική ταυτότητα.

Πρόκειται για μια σημαντική και επαινετή πρωτοβουλία του κ. **Κυρίμη**, που συμβάλλει στην ανάδειξη της ιστορικής προσφοράς της Χαλκιδικής στην Επανάσταση του 1821 και στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης, ιδιαίτερα στις νεότερες γενιές.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ο σύλλογος ανακοινώνει την πρόθεσή του από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο για την έναρξη μιας νέας δράσης με τίτλο «**ΗΜΕΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ - ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ**».

Η δράση αυτή θα ξεκινήσει αρχικά να γίνεται μία φορά τον μήνα, την πρώτη ΔΕΥΤΕΡΑ του μήνα και θα περιλαμβάνει ιστορικά θέματα που αφορούν την ιδιαίτερη πατρίδα μας.

Εισηγητές θα είναι μέλη του συλλόγου μας ή και εξωτερικοί συνεργάτες και θα επιλέγονται από το ΔΣ έγκαιρα, όπως και τα θέματα που θα αναπτύσσονται. Η εισήγηση των θεμάτων θα είναι 40-50 λεπτά και θ' ακολουθεί διάλογος-συζήτηση 20-30 λεπτών με το ακροατήριο.

Τα θέματα που θα παρουσιαστούν για τους μήνες Οκτώβριο - Δεκέμβριο είναι:

- Ίδρυση αρχαίων πόλεων - Εποίκιση της Χαλκιδικής από

Ερετριείς, Κορινθίους κ.λπ.,

- Το «κοινόν» των πόλεων της Χαλκιδικής.

- Η επιρροή των Μακεδόνων στη Χαλκιδική. Η ενσωμάτωσή τους στο Μακεδονικό Βασίλειο.

- Ρωμαϊκή και Βυζαντινή Χαλκιδική

Προκειμένου να υπάρξει ανάλογη προετοιμασία, αλλά και να εξετάσουμε εάν υπάρχει ενδιαφέρον από τα μέλη μας, παρακαλούμε οι ενδιαφερόμενοι να δηλώσουν συμμετοχή στα τηλέφωνα: 6947 448 941 κα Πηγή Βενετσανάκη, μέλος του ΔΣ, και 6974 400 120 κος Απόστολος Στρατής, Πρόεδρος Εξελεγκτικής Επιτροπής του συλλόγου, ώστε να δημιουργηθεί η ομάδα στο Viber, μέσω του οποίου θα γίνεται η επικοινωνία και η ενημέρωση.

Το Δ.Σ.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ιωάννης Κοτσάνης

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ Ν. ΠΡΟΠΟΝΤΙΑΔΑΣ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΤΟΥ ΗΡΩΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΑΜΟΥΡΓΙΩΤΑΚΗ ΣΤΗ Ν. ΠΟΤΙΔΑΙΑ

Μια ημέρα βαθιάς συγκίνησης και ιστορικής μνήμης ήταν η **16 Αυγούστου** για τη Νέα Ποτίδαια, όπου πραγματοποιήθηκαν τα αποκαλυπτήρια του μνημείου του Εφέδρου Ανθυπασπιστή Πεζικού Γεωργίου Χαμουργιωτάκη, ο οποίος έπεσε ηρωικά μαχόμενος στην Κύπρο στις 16 Αυγούστου 1974.

Ακριβώς 52 χρόνια μετά την ημέρα που χάθηκαν τα ίχνη του, η γενέθλια γη του τίμησε τον άνθρωπο που για δεκαετίες παρέμενε στη μακρά λίστα των αγνοουμένων της κυπριακής τραγωδίας. Στην κεντρική πλατεία της Νέας Ποτίδαιας, όπου πλέον βρίσκεται το μνημείο του, η μνήμη του Γεωργίου Χαμουργιωτάκη απέκτησε έναν μόνιμο τόπο αναφοράς για τις επόμενες γενιές.

Ο **Γεώργιος Χαμουργιωτάκης**, γιος του Δημοσθένους και της Ελένης, γεννήθηκε το 1952 στη Νέα Ποτίδαια. Κατατάχθηκε ως οπλίτης στο 11ο Σύνταγμα Πεζικού το 1972 και το 1973 μετατάχθηκε στην ΕΛΔΥΚ, όπου υπηρέτησε ως Λοχίας.

Στις 16 Αυγούστου 1974, κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο, χάθηκαν τα ίχνη του, καθώς πολεμούσε σε ύψωμα του στρατοπέδου της ΕΛΔΥΚ στη Λευκωσία. Προήχθη μετά θάνατον στον βαθμό του Εφέδρου Ανθυπασπιστή.

Για 43 χρόνια ήταν αγνοούμενος

Για την οικογένειά του, όμως, η ιστορία δεν τελείωσε εκεί. Για περισσότερες από τέσσερις δεκαετίες ο πατέρας του αναζητούσε τον γιο του, φτάνοντας ακόμη και μέχρι τα βάθη της Τουρκίας, χωρίς να γνωρίζει πού βρισκόταν και ποια ήταν η τύχη του.

Το 2017, 43 χρόνια μετά την εξαφάνισή του, τα λείψανα του Γεωργίου Χαμουργιωτάκη ταυτοποιήθηκαν. Βρέθηκαν σε ομαδικό τάφο μαζί με τα λείψανα ακόμη 16 στρατιωτών της ΕΛΔΥΚ. Στις 28 Μαΐου 2017 η Νέα Ποτίδαια υποδέχθηκε ξανά το παλικάρι της.

Η επιστροφή του στη γενέθλια γη ήταν μια από εκείνες τις στιγμές που δύσκολα περιγράφονται με λόγια. Η μητέρα του, η αδελφή του, συγγενείς, κάτοικοι του χωριού, εκπρόσωποι των αρχών και στρατιωτικό άγημα βρέθηκαν στην υποδοχή και στην επιμνημόσυνη δέηση. Όλοι μαζί έψαλαν τον Εθνικό Ύμνο για τον άνθρωπο που έφυγε νέος για την Κύπρο και επέστρεψε στην πατρίδα του ύστερα από 43 χρόνια.

Τότε, η Νέα Ποτίδαια είχε υποδεχθεί τα λείψανά του για να τα ταφούν στη γη όπου γεννήθηκε. Σήμερα, του χάρισε και ένα μνημείο. Η Ποτίδαια είχε υποδεχθεί τα λείψανά του να ταφούν στη γη

Τα αποκαλυπτήρια του μνημείου πραγματοποιήθηκαν την Κυριακή 16 Αυγούστου 2026, στην κεντρική πλατεία

της Νέας Ποτίδαιας, σε μια συμβολική ημερομηνία, καθώς είναι ακριβώς η ημέρα κατά την οποία ο Γεώργιος Χαμουργιωτάκης έχασε τη ζωή του το 1974.

Στην τελετή παρέστησαν ο Δήμαρχος Νέας Προποντίδας Εμμανουήλ Καρράς, καθώς και οι βουλευτές Χαλκιδικής Γιάννης Γιώργος, Απόστολος Πάνας και Κυριακή Μάλαμα, μαζί με κατοίκους της Νέας Ποτίδαιας και εκπροσώπους των αρχών. Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος εκπροσωπήθηκε από την Πρόεδρο του Δ.Σ. του Δήμου Ν. Προποντίδας κ. Ραμανδάνη, η οποία κατέθεσε στεφάνι.

Εκπροσωπώντας τη Βουλή των Ελλήνων στην τελετή, ο βουλευτής Χαλκιδικής Γιάννης Γιώργος αναφέρθηκε στην τιμή που, όπως σημείωσε, οφείλει η πατρίδα στον Γεώργιο Χαμουργιωτάκη και στους ήρωες της ΕΛΔΥΚ.

«Τα αποκαλυπτήρια του μνημείου που βρίσκεται στην πλατεία του προσφυγικού χωριού, θα θυμίζει σε όλους μας την υποχρέωσή μας απέναντι σε όλους αυτούς τους ήρωες που έσωσαν την τιμή της Ελλάδας στο στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ στην Κύπρο», ανέφερε ο κ. Γιώργος.

Παράλληλα, συνεχάρη τον Δήμο Νέας Προποντίδας, το Τοπικό Συμβούλιο Νέας Ποτίδαιας και όλους όσους συνέβαλαν στην υλοποίηση της δράσης, καταλήγοντας με το μήνυμα: «Δόξα και τιμή στον αθάνατο ήρωα!»

Σ.Σ. Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος συγχαίρει τον Δήμο Ν. Προποντίδας και όσους συνέβαλαν στην κατασκευή του μνημείου. (Φωτ. σελ. 31)

ΠΗΓΗ. HALKIDIKI NEWS. gr

ΤΗΣ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΕΩΝ ΝΙΚΗΤΗΣ «Ο ΣΙΘΩΝ» ΔΙΑΠΛΟΥΣ ΤΟΡΩΝΑΙΟΥ

Μάγεψε και φέτος ο Διεθνής Κολυμβητικός Διάπλους Τορωναίου Κόλπου

Με τον Ισπανό κολυμβητή **Oriol Moreno Monteys** να αναδεικνύεται μεγάλος νικητής, ολοκληρώθηκε το **Σάββατο 25 Ιουλίου** ο 56ος Διεθνής Κολυμβητικός Διάπλους Τορωναίου Κόλπου, κορυφώνοντας μια εννεαήμερη διοργάνωση που φιλοξενήθηκε στη Νικήτη Χαλκιδικής από τις 17 έως τις 25 Ιουλίου. Ο Monteys, καταγόμενος από την Καταλονία και εργαζόμενος ως ναυτιλιακός πράκτορας στη Βαρκελώνη, τερμάτισε πρώτος στην παραλία της Νικήτης, φέρνοντας στη διοργάνωση την εμπειρία που διαθέτει τόσο σε αγώνες ανοικτής θάλασσας όσο και ως μαραθωνοδρόμος.

Στον φετινό διάπλου, ο οποίος θεωρείται από τους παλαιότερους και δυσκολότερους στην Ευρώπη, συμμετείχαν συνολικά 19 αθλητές από την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ολλανδία, την Κύπρο και άλλες χώρες. Η εκκίνηση δόθηκε στις 07:45, με τους κολυμβητές να αντιμετωπίζουν ισχυρό κυματισμό και ανέμους στα πρώτα χιλιόμετρα της διαδρομής. Παρά τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες, η διοργάνωση, υπό την αιγίδα της Εκ-

πολιτιστικής Εταιρείας Νέων Νικήτης «Ο Σίθων», εξελίχθηκε ομαλά, χάρη στα αυστηρά μέτρα ασφαλείας και τα σκάφη συνοδείας που διέθεσε κάθε αθλητή.

Ιδιαίτερα αμφίρροπη ήταν η μάχη για τις υπόλοιπες θέσεις της γενικής κατάταξης. Ο Ισπανός Ioseba Mateos και ο Άρντιτ-Άρης Τζουκελλάρι τερμάτισαν με διαφορά μόλις έξι δευτερολέπτων, ενώ ακολούθησε η Ιταλίδα Laura Volpi. Σχεδόν ταυτόχρονα πέρασαν τη γραμμή του τερματισμού ο Σωκράτης Σιδέρης και ο Jordi Sanchis Domenech, με διαφορά ενός μόλις δευτερολέπτου, σε μια από τις πιο συναρπαστικές στιγμές του φετινού αγώνα.

Μια ιστορία 56 ετών

Η διοργάνωση έχει τις ρίζες της τον Ιούλιο του 1971, όταν μια παρέα Νικητιανών αποφάσισε, χωρίς επίσημη υποστήριξη, να διασχίσει κολυμπώντας τον Τορωναίο Κόλπο, από τη Νικήτη στη Σιθωνία έως την Καλλιθέα στην Κασσάνδρα. Η προσπάθεια εκείνη στέφθηκε με επιτυχία και συγκίνησε τους κατοίκους της περιοχής, θέτοντας τις βάσεις για μια παράδοση που συνεχίζεται έως σήμερα. Το 1973 ιδρύθηκε η Εκπολιτιστική Εταιρεία Νέων Νικήτης «Ο Σίθων», η οποία ανέλαβε τη διοργάνωση και τη μετέτρεψε σταδιακά σε ένα λαϊκό φεστιβάλ με αθλητικές, πολιτιστικές και ναυταθλητικές εκδηλώσεις, αποκτώντας πλέον διεθνή αναγνώριση.

Το βράδυ του Σαββάτου 25/7 πραγματοποιήθηκαν στη Νικήτη οι απονομές, σε γιορτινή ατμόσφαιρα και παρουσία πλήθους κατοίκων και επισκεπτών. Στην τελετή παρέστησαν, μεταξύ άλλων, ο αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής Γιάννης Κουφίδης, ο δήμαρχος Σιθωνίας Ιωάννης Μαλλίνης και ο πρόεδρος του Τουριστικού Οργανισμού Χαλκιδικής Γρηγόρης Τάσιος. Πέρα από το αμιγώς αθλητικό σκέλος, η διοργάνωση περιέλαβε και πολιτιστικές εκδηλώσεις, με παραδοσιακούς χορούς και μουσική, ενισχύοντας τον χαρακτήρα της ως συνολικής γιορτής για την ευρύτερη περιοχή.

Με τη συμβολή εθελοντών και χορηγών, η Εκπολιτιστική Εταιρεία Νέων Νικήτης «Ο Σίθων» συνεχίζει να διατηρεί ζωντανό έναν θεσμό 56 ετών, που παραμένει ένα από τα σημαντικότερα αθλητικά και πολιτιστικά ραντεβού του καλοκαιριού στη Χαλκιδική. (Φωτ. σελ. 32)

ΠΗΓΗ. ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ POST

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΤΑ ΠΥΡΓΑΔΙΚΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (7/8/2026)

Σε μια συγκινητική εκδήλωση που μίλησε στις ψυχές των νεότερων και «ζωντάνεψε» τις αναμνήσεις των γεροντότερων, ο Δήμος Αριστοτέλη τίμησε τη συμπλήρωση ενός αιώνα από την εγκατάσταση των πρώτων Μικρασιατών προσφύγων από την Αφθόνη του Μαρμαρά στα Πυργαδίκια και τη σύσταση του οικισμού.

Η επετειακή εκδήλωση με τίτλο «100 χρόνια Πυργαδίκια – Από την αλησμόνητη Αφθόνη στη γη του Αριστοτέλη» διοργανώθηκε με την υποστήριξη του Εκπολιτιστι-

κού και Μορφωτικού Συλλόγου Πυργαδικίων «Αφθόνη» και κατά γενική ομολογία, συγκίνησε, όχι μόνο τους κατοίκους και όσους έχουν ρίζες στα Πυργαδίκια, μα και τους επισκέπτες εκείνους που έτυχε να βρίσκονται στον οικισμό την ημέρα της εκδήλωσης, αξιοποιώντας μια σπάνια ευκαιρία να γνωρίσουν σε βάθος την ιστορία του τόπου που είχαν επισκεφθεί, κάποιοι για πρώτη φορά.

«Δεν τιμούμε μόνο τα εκατό χρόνια ενός χωριού» τόνισε στον χαιρετισμό του ο **Δήμαρχος Αριστοτέλη Στέλιος Βαλιάνος**. «Τιμούμε εκατό χρόνια ανθρώπινης αντοχής. Εκατό χρόνια πίστης. Εκατό χρόνια δημιουργίας. Τιμούμε ανθρώπους που απέδειξαν ότι η πατρίδα δεν είναι μόνο ο τόπος όπου γεννιέσαι. Είναι και ο τόπος που έχεις το κουράγιο να δημιουργήσεις ξανά από την αρχή. Απόψε, στεκόμαστε με βαθιά ευγνωμοσύνη μπροστά στη γενιά εκείνη που δεν λύγισε. Μπροστά στις γυναίκες που κράτησαν όρθιες τις οικογένειές τους. Στους άνδρες που δούλεψαν με τα χέρια τους για να μετατρέψουν τον βράχο σε πατρίδα. Στους ηλικιωμένους που κράτησαν ζωντανές τις μνήμες. Και στα παιδιά που έγιναν η πρώτη γενιά μιας νέας ζωής. Έχουμε χρέος να μην αφήσουμε αυτή την ιστορία να ξεχαστεί. Να τη μεταδώσουμε στα παιδιά μας, όχι μόνο ως ανάμνηση ενός ξεριζωμού, αλλά ως μάθημα ζωής. Γιατί τα Πυργαδίκια δεν είναι απλώς ένας όμορφος τόπος. Είναι μια ζωντανή απόδειξη ότι η ελπίδα μπορεί να νικήσει την απώλεια.

Ότι η μνήμη μπορεί να γεννήσει μέλλον. Ότι ένας λαός μπορεί να ξαναχτίσει την πατρίδα του, όταν κρατά μέσα του τις αξίες του.»

Η **Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Μέριμνας και Πολιτισμού Μαρία Ενεχηλίδου** που έκανε και την παρουσίαση της εκδήλωσης, τόνισε πως «οι κάτοικοι της Αφθόνης, έφεραν κάτι που δεν χωρούσε σε καμία βαλίτσα. Μαζί τους έφεραν την εικόνα της Παναγίας Καστρέλας, τη μνήμη, την αξιοπρέπεια, τη γλώσσα, τα τραγούδια, τις συνταγές, τα ήθη και τα έθιμά τους, αλλά και την αποφασιστικότητα να αρχίσουν ξανά τη ζωή τους.»

Ιδιαίτερη συγκίνηση προκάλεσαν η ομιλία του **Νίκου Βαλασάκη** (βλ. σελ. 15) και η ομιλία του **Αθανασίου Γουλιανίδη** που εκπροσώπησε τον πρόεδρο της κοινότητας Γιώργο Δεβελέκη (απουσίαζε λόγω ασθένειας), ως εκρόσσωπος της γενιάς που μεγάλωσε με διηγήσεις των παλιότερων, όσο και η ιστορία του 15χρονου τότε (προ εκατονταετίας) Νόστη, μέσα από τις μνήμες και την έρευνα του εκπαιδευτικού-μαθηματικού **Νίκου Βαλασάκη**, που εμπνευσμένος από τις διηγήσεις του παππού Νόστη, έγινε και ο συγγραφέας του βιβλίου «Αφθόνη: Ένα χωριό, μια ιστορία».

Ιστορικά στοιχεία για τον ξεριζωμό των κατοίκων της Αφθόνης και την έλευσή τους στη γη που έμελλε να γίνουν τα Πυργαδίκια, παρουσίασε και ο διδάκτωρ φιλοσοφίας **Ιωάννης Παπαχρήστου**, ενώ η αφηγηματική και μουσική αναδρομή στην ιστορία των Πυργαδικίων, με τη συμμετοχή των ηθοποιών Στέλιου Καλαϊτζή, Γρηγόρη Παπαδόπουλου και Αίγλης Κασίκη, αποτέλεσε ένα ταξίδι στον χρόνο, από αυτά που μόνο η τέχνη μπορεί να υποστηρίξει.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν μεταξύ άλλων, ο βου-

λευτής Χαλκιδικής Γιάννης Γιώργος, ο Βουλευτής Β' περιφέρειας Θεσσαλονίκης και πρώην υπουργός Θεόδωρος Καραόγλου, ο Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής Γιάννης Κουφίδης, ο Διευθυντής της Γενικής Γραμματείας του Πρωθυπουργού Νίκος Μπλόςκας, ο πρώην υφυπουργός και πρώην δήμαρχος Χρήστος Πάχτας, ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Γιάννης Κοτσάνης, Αντιδήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, κ.α. (Φωτ. σελ. 33)

ΠΗΓΗ. ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Η ΜΠΑΝΤΑ ΤΟΥ Μ. MARKOVIC ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ

Μια βραδιά γεμάτη χάλκινα, ρυθμό και αυθεντική βαλκανική ενέργεια με τη μουσική ως γέφυρα πολιτισμού Ελλάδας και Σερβίας, έζησε στο πλαίσιο των «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΩΝ» η Ιερισσός με το λιμάνι της να μετατρέπεται σε μια μεγάλη υπαίθρια σκηνή πολιτισμού, υποδεχόμενη τη διεθνούς φήμης **Marko Marković Orkestar**, το Σάββατο 29/8.

Ο επικεφαλής Boban Marković και η δωδεκαμελής μπάντα του χρειάστηκαν μόλις λίγα λεπτά για να παρασύρουν τους εκατοντάδες θεατές στο ρυθμό. Για περίπου μιάμιση ώρα, τα χάλκινα, η ένταση και η αστείρευτη ενέργεια των μουσικών δημιούργησαν ένα αυθεντικό βαλκανικό γλέντι, με το κοινό να γίνεται από νωρίς μέρος της παράστασης. Χειροκροτήματα, χορός και αυθόρμητη συμμετοχή συνόδευσαν τους ήχους της μπάντας, ενώ ο Boban Marković, με τη χαρακτηριστική σκηνηκή του παρουσία, δε σταμάτησε στιγμή να παρακινεί το κοινό να αφεθεί στον ρυθμό.

Το λιμάνι της Ιερισσού «ζωντάνεψε» και οι ήχοι των χάλκινων απλώθηκαν μέχρι την Ακάνθια και την Αθωνική θάλασσα, δημιουργώντας μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα. Επί σκηνής, αλλά και κάτω από αυτήν, άνθρωποι διαφορετικών ηλικιών και εθνοτήτων ενώθηκαν μέσα από τη μουσική, επιβεβαιώνοντας για ακόμη μία φορά τη δύναμή της να ξεπερνά σύνορα και γλώσσες.

Η εκδήλωση εντάχθηκε στο πολιτιστικό-τουριστικό πρόγραμμα του Δήμου Αριστοτέλη «**ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ**», φέροντας τη σύμφωνη γνώμη του Ε.Ο.Τ., και ήταν αφιερωμένη στην ανάδειξη του μουσικού πολιτισμού της τιμώμενης χώρας, της Σερβίας. Η διοργάνωση πραγματοποιήθηκε από το Δήμο Αριστοτέλη, με την υποστήριξη και προσφορά του Υπουργείου Πολιτισμού της Δημοκρατίας της Σερβίας, σε συνεργασία με το Γενικό Προξενείο της Δημοκρατίας της Σερβίας στη Θεσσαλονίκη. Τελούσε, παράλληλα, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού της Ελλάδας, προσδίδοντας στη βραδιά ιδιαίτερο θεσμικό και συμβολικό χαρακτήρα.

Το γεγονός τίμησαν με την παρουσία τους οι δύο Υφυπουργοί Πολιτισμού της Ελλάδας και της Σερβίας, ενώ το «παρών» έδωσε και πολυμελής αντιπροσωπεία του Γενικού Προξενείου της Δημοκρατίας της Σερβίας στη Θεσσαλονίκη, με επικεφαλής τη Γενική Πρόξενο. Η παρουσία των εκπροσώπων των δύο χωρών έδωσε στην εκδήλωση μια ξεχωριστή διάσταση πολιτιστικής διπλωματίας, αναδεικνύοντας τους ισχυρούς δεσμούς φιλίας και συνεργασίας, που

συνδέουν την Ελλάδα και τη Σερβία.

Στη σημασία της διοργάνωσης για τη στρατηγική του Δήμου Αριστοτέλη αναφέρθηκε ο Δήμαρχος Στέλιος Βαλιάνος, υπογραμμίζοντας το διεθνή και εξωστρεφή προσανατολισμό των «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΩΝ»: «Ο Δήμος Αριστοτέλη προβάλλεται με τεχνοκρατικά και ποιοτικά κριτήρια. Ενισχύει την προώθησή του στη Βαλκανική μέσα από υψηλής ποιότητας παραγωγές πολιτισμού και ανταλλαγών, οι οποίες έχουν ως σημείο αναφοράς τις διεθνούς φήμης ιστορικές ταυτότητές του. Η συγκεκριμένη διοργάνωση εντάσσεται, έτσι, σε μια ευρύτερη στρατηγική εξωστρέφειας, με τον πολιτισμό να βρίσκεται στο επίκεντρο της προσπάθειας για την ανάδειξη της περιοχής ως προορισμού με ισχυρή ιστορική ταυτότητα, διεθνή προσανατολισμό και σταθερούς δεσμούς με τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.»

Από την πλευρά της, η Σύμβουλος Τουριστικής Ανάπτυξης του Δήμου, Μαρία Πάππα, έδωσε έμφαση στη σύγχρονη διάσταση του θεσμού, επισημαίνοντας: «Τα «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ» δεν κοιτάζουν μόνο πίσω, στη μεγάλη κληρονομιά του Αριστοτέλη. Κοιτάζουν μπροστά. Και ίσως αυτή να είναι η μεγαλύτερη αξία του θεσμού: να αποδεικνύει ότι η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι μόνο μνήμη. Είναι δρόμος προς το μέλλον.»

Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο στην εκδήλωση εκπροσώπησε ο Πρόεδρος κ.Ιωάννης Κοτσάνης. (Φωτ. σελ. 33)

ΠΗΓΗ. ERGOCHALKIDIKI

ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΟΥΦΙΝΗ Ν. ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ

Μια βραδιά αφιερωμένη στη Μητέρα, γεμάτη μουσική, λόγο και συναίσθημα, πραγματοποιήθηκε το βράδυ της **Τρίτης 8/9** στον προαύλιο χώρο του Ιερού Ναού Παναγίας Κορυφινής στα Νέα Μουδανιά.

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Παναγία Κορυφινή» παρουσίασε τη μουσικοαφηγηματική παράσταση «Μητέρα... ένας ύμνος στην αιωνιότητα», σε μια εμπλουτισμένη εκδοχή, ανήμερα της εορτής της Παναγίας Κορυφινής, προστάτιδας των Ν.Μουδανιών.

Ο προαύλιος χώρος του ναού γέμισε από κόσμο, με κατοίκους και επισκέπτες να παρακολουθούν μια καλλιτεχνική προσέγγιση στη διαχρονική μορφή της Μητέρας.

Μέσα από κείμενα, αφήγηση, τραγούδι και μουσική, η παράσταση ανέδειξε διαφορετικές πτυχές της μητρότητας, με την καλλιτεχνική αφήγηση να συναντά το συναίσθημα και τη μουσική να λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος της βραδιάς.

Στην παράσταση συμμετείχαν η Παναγιώτα Βεργίδου στη φωνή, ο Ιωάννης Βογιατζής στα κείμενα και την αφήγηση, η Μαρία Χρυσάλη, καθώς και οι χορωδίες των Πολιτιστικών Συλλόγων «ΦΛΕΓΡΑ» και «Παναγία Κορυφινή». Τη μουσική επιμέλεια και το πιάνο είχε ο Ιωάννης Τζιάστας, ενώ την καλλιτεχνική διεύθυνση ο Ραφαήλ Ασδρέας.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν ο βουλευτής Χαλκιδικής

Γιάννης Γιώργος, η αντιδήμαρχος Νέας Προποντίδας Αθηνά Εμμανουιλίδου, η οποία εκπροσώπησε τον δήμαρχο Μανώλη Καρρά, ο Εντεταλμένος Σύμβουλος Πολιτισμού του Δήμου Νέας Προποντίδας Παναγιώτης Σαρόγλου, ο πρόεδρος της Ένωσης Ξενοδόχων Χαλκιδικής Γρηγόρης Τάσιος ο πατέρας Συνέσιος Στάθης κ.α. Η παρουσία του κόσμου και η συμμετοχή των δύο χορωδιών έδωσαν στην εκδήλωση έναν ιδιαίτερο συλλογικό χαρακτήρα, μετατρέποντας τον προαύλιο χώρο της Παναγίας Κορυφινής σε σημείο συνάντησης της μουσικής και της τοπικής πολιτιστικής δημιουργίας.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου συγχαίρει θερμά τους συντελεστές της εκδήλωσης. (Φωτ. σελ. 34)

ΠΗΓΗ. FOCUS XALKIDIKI

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ

Με περισσότερους από 500 συμμετέχοντες όλων των ηλικιών πραγματοποιήθηκε στον Πολύγυρο το Σάββατο 29/8 το **10ο Πολύγυρος Run Χαλκιδική**, ένας αγώνας δρόμου που διοργανώνεται από τον Σύλλογο Δρομέων Υγείας Χαλκιδικής και έχει πλέον εξελιχθεί σε θεσμό για την περιοχή.

Η διοργάνωση τελεί υπό την αιγίδα της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής, του Δήμου Πολυγύρου και του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής.

Το πρόγραμμα περιλάμβανε τέσσερις αγώνες, δύο παιδικούς και δύο αγώνες ενηλίκων, έναν πόλης και έναν βουνού, προσφέροντας διαφορετικές επιλογές συμμετοχής σε μικρούς και μεγάλους και δίνοντας στον καθένα τη δυνατότητα να συμμετάσχει με βάση την ηλικία και τις δυνατότητές του. Συγκεκριμένα

Παιδικός Αγώνας 1000 μ. (για παιδιά γεννηθέντα το 2017, 2018, 2019) | Ώρα εκκίνησης: 17:15

Παιδικός Αγώνας 1000 μ. (για παιδιά γεννηθέντα το 2014, 2015, 2016) | Ώρα εκκίνησης: 17:30

Αγώνας Δρόμου Πόλης 5 χλμ. για τρέξιμο ή δυναμικό περπάτημα | Ώρα εκκίνησης: 18:00

Αγώνας Βουνού – Πόλης RUN 14,6 χλμ. | Ώρα εκκίνησης: 18:1

Στη διοργάνωση παραβρέθηκαν ο βουλευτής Χαλκιδικής Γιάννης Γιώργος, ο Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής, Γιάννης Κουφίδης, ο Δήμαρχος Πολυγύρου, Γιώργος Εμμανουήλ, ο Διευθυντής του Γραφείου του Γενικού Γραμματέα του Πρωθυπουργού, Νίκος Μπλόσкас, ο Πρόεδρος της Ένωσης Ξενοδόχων Χαλκιδικής, Γρηγόρης Τάσιος κ.α.

Η αυξανόμενη συμμετοχή στον αγώνα επιβεβαιώνει ότι το Πολύγυρος Run Χαλκιδική έχει κατακτήσει τη δική του ξεχωριστή θέση στο αθλητικό ημερολόγιο της Χαλκιδικής. Παράλληλα, αποτελεί μια σημαντική διοργάνωση που προβάλλει τον Πολύγυρο, ενισχύει την εξωστρέφεια της περιοχής και αναδεικνύει τα οφέλη του αθλητισμού και της συμμετοχής σε μια κοινή δράση που απευθύνεται σε όλους. (Φωτ. σελ. 32)

ΠΗΓΗ ΕΡΓΟΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

«Η ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ»

Κασσανδρώμενα 2026

Τα «Κασσανδρώμενα», ο θεσμός που ξεκίνησε το 2004 με αφορμή την τοπική εορτή της Γεννήσεως της Θεοτόκου, ολοκληρώθηκαν και φέτος με απόλυτη επιτυχία. Από τις 23 Μαΐου έως τις 7 Σεπτεμβρίου, τα τμήματα του Πολιτιστικού Συλλόγου «Η Κασσάνδρα», μαζί με φιλοξενούμενους συλλόγους και καταξιωμένους καλλιτέχνες, προσέφεραν ένα πλούσιο πρόγραμμα με μουσική, θέατρο, χορό, εικαστικά και παιδικές δράσεις.

Σύνοψη Προγράμματος

• 23 Μαΐου: 17η Χορωδιακή Συνάντηση «Αύρα Εσπερινή» (συμμετοχή χορωδιών Ν. Καλλικράτειας, Δημ. Ωδείου Ιωαννίνων, Βουνιατάδων Κέρκυρας και Π.Σ. «Η Κασσάνδρα»).

• 20-21 Ιουνίου & 14 Ιουλίου: Θεατρική παράσταση «Άλλος για την Τήνο...» από τη θεατρική μας ομάδα «Πολύμνια» (σκηνοθεσία Νίκος Ορτετζάτος) στο ΕΠΑΛ Κασσάνδρας και στο 34ο Φεστιβάλ Κασσάνδρας (Σίβηρη). • 23 Ιουνίου: Αναβίωση εθίμου Αι Γιάννη του Κλήδονα και παραδοσιακοί χοροί από το παιδικό χορευτικό τμήμα μας. • 27 Ιουνίου: Μουσική εκδήλωση «Νοσταλγικές μελωδίες της εποχής του Αττίκ» (επιμέλεια: Β. Παντέρη).

• 21 Ιουλίου: Έντεχνη & λαϊκή βραδιά στην προβλήτα Σίβηρης με τους Β. Κοντό, Δ. Τριχάκη και Ν. Τσακαλίδη.

• 6 Αυγούστου: Βραδιά παραδοσιακού χορού με το τμήμα ενηλίκων και την ορχήστρα Δ. Λειβαθινού (Σίβηρη). • 8 Αυγούστου: Ελαφρολαϊκό πρόγραμμα με τον Σάκη Καρανικόλα. • 23 Αυγούστου: 17η Περιπατητική διαδρομή (Καλάνδρα – Μένδη) με οδηγό τον Π. Μάγειρα. 24 Αυγούστου: Συναυλία με τους Η. Μαρνάρη, Γ. Γελαράκη, Ο. Εξαδακτύλου και Γ. Κουκουνίτσα • 28 Αυγούστου – 3 Σεπτεμβρίου: Έκθεση Πηλογλυπτικής των μαθητών του εργαστηρίου εικαστικών (καθοδήγηση: Π. Μάγειρας). • 28 Αυγούστου: Επετειακή συναυλία για τα 20 χρόνια της Λαϊκής Ορχήστρας του Συλλόγου μας (επιμέλεια: Λεωνίδας Μουλαγιαννιός). • 30 Αυγούστου: Αφιέρωμα στο ελληνικό τραγούδι από την χορωδία του συλλόγου μας και τον μαέστρο Γ. Ζγούρα στο πιάνο.

• 1-2 Σεπτεμβρίου: Προβολές κινηματογράφου για μικρούς και μεγάλους. • 3 Σεπτεμβρίου: Παιδική εκδήλωση με τη Βιργινία Γιουβανούδη. • 6 Σεπτεμβρίου: Μουσικοθεατρική βραδιά «Γκρεμό δεν έχουν τα πουλιά» στο Δημαρχείο με τον Λουδοβίκο των Ανωγείων και την ηθοποιό Εμμανουέλα Μαργιούλα. • 7 Σεπτεμβρίου: Παραδοσιακό πανηγύρι παραμονή εορτής της Γεννήσεως της Θεοτόκου, με την «Κομπανία Γκαϊντέ» και τα χορευτικά τμήματα του Συλλόγου μας και του Εργαστηρίου Δασκάλων & Νηπιαγωγών Θεσσαλονίκης.

Ευχαριστήριο

Εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες στον Δήμο Κασσάνδρας για τη διαρκή συμπαράσταση, στους χορηγούς και τους επαγγελματίες της περιοχής για την έμπρακτη στήριξη, καθώς και στους ακούραστους εθελοντές και τα μέλη των τμημάτων μας. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τους συνδημότες και επισκέπτες που κατέκλυσαν κάθε εκδήλωση, καθώς και

τους εκπροσώπους της Πολιτείας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των φορέων που μας τίμησαν με την παρουσία τους.

Και του χρόνου με υγεία, να ανταμώνουμε και να γλεντάμε παραδοσιακά! (Φωτ. σελ. 34)

Μαρία Παπαδοπούλου

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΟ- ΝΙΜΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε το **Σάββατο 5 Σεπτεμβρίου 2026**, στην πλατεία του Ταξιάρχη Χαλκδικής, το 19ο Αντάμωμα Ταξιαρχιωτών, μια εκδήλωση που έχει πλέον καθιερωθεί ως θεσμός για το χωριό και αποτελεί κάθε χρόνο σημείο συνάντησης για κατοίκους, απόδημους Ταξιαρχιώτες και φίλους του τόπου.

Η κεντρική πλατεία γέμισε από κόσμο, μουσική και χορό μέχρι το ξημέρωμα, σε μια όμορφη βραδιά αφιερωμένη στην παράδοση, την παρέα και στις αναμνήσεις που συνδέουν τις παλαιότερες με τις νεότερες γενιές.

Το μουσικό πρόγραμμα της βραδιάς ανέλαβαν ο Δημήτρης Καγιός στα πλήκτρα και το τραγούδι, ο Δημήτρης Καρατζιόβαλης στο μπουζούκι και ο Γιάννης Βασιλούδας στο κλαρίνο, παρουσιάζοντας ένα πλούσιο πρόγραμμα με έντεχνα, λαϊκά και παραδοσιακά τραγούδια καθώς και το χορευτικό τμήμα του Λαογραφικού Ομίλου Πολυγύρου που χόρεψε νησιώτικους χορούς.

Τη διοργάνωση είχε ο Σύλλογος Απανταχού Ταξιαρχιωτών, με τη στήριξη κατοίκων, επαγγελματιών και φίλων του χωριού που συνέβαλαν στην πραγματοποίηση της εκδήλωσης.

Για ακόμη μία χρονιά, το μήνυμα του Ανταμώματος ήταν ξεκάθαρο: «Η παράδοση μας ενώνει».

Με την ολοκλήρωση του 19ου Ανταμώματος, οι Ταξιαρχιώτες ανανέωσαν το ραντεβού τους για το 1ο Σάββατο του επόμενου Σεπτεμβρίου, κρατώντας ζωντανή μια διοργάνωση που επί σχεδόν δύο δεκαετίες ενώνει ανθρώπους, γενιές και αναμνήσεις κάτω από τον ορεινό ουρανό του Ταξιάρχη

ΗΜΕΡΙΔΑ ΥΓΕΙΑΣ

Με μεγάλη συμμετοχή πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 13/9, στην αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου Ταξιάρχη

Χαλκδικής, η ομιλία της εξειδικευμένης και εξαιρετικής ακτινοδιαγνώστριας ιατρού και συγχωριανή μας **Μαρίας Μαλανδρή**, Διευθύντριας του τμήματος Μαστού της ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΓΕΝΕΣΙΣ με θέμα: «Νεότερα δεδομένα στην πρόληψη του καρκίνου του μαστού».

Η εξαιρετική ομιλία της και η παρουσίασή της καθήλωσε το ακροατήριο και τόνισε ιδιαίτερα πως η πρόληψη και η έγκαιρη διάγνωση είναι η μεγαλύτερη πράξη φροντίδας για τον εαυτό μας. Ήταν τόσο αναλυτική, τόσο επεξηγηματική, που στο τέλος δεν υπήρχαν ερωτήσεις από το ακροατήριο.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκε η Αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Καρατζοβάλη Παρασκευή, ο Πρόεδρος τους χωριού μας Ξάκης Ιωάννης, ο πατέρας Μάξιμος, ο Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου κ. Καραμούζης Μιχάλης, ο απόστρατος ιατρός Ακτινολόγος κ. Παπαγιάννης Χρήστος, η Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Ταξιάρχη κ. Ελένη Τσιολάκη και η εκπρόσωπος των ΚΑΠΗ Ταξιάρχη κ. Μαρία Μπίτσιου - Μαλανδρή. Την παρουσίαση της ομιλήτριας και την ανάγνωση του βιογραφικού της έκανε ο Πρόεδρος του Συλλόγου των Απανταχού Ταξιαρχιωτών κ. Αστέριος Λυρτζής, ο οποίος ευχαρίστησε τους παρευρισκόμενους για τη συμμετοχή τους και το Δήμο Πολυγύρου για την παραχώρηση της αίθουσας του Δημοτικού σχολείου. Μετά την ομιλία προσφέρθηκε στην κ. Μαλανδρή, από τον κ. Αστέριο Λυρτζή, εικόνα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ και προστάτη του χωριού μας, καθώς και το βιβλίο του Ηλία Σάρρη «ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ».

Σε όλους τους παρευρισκόμενους, κατά την είσοδό τους μοιράστηκε το διεθνές σύμβολο στήριξης και ευαισθητοποίησης για τον καρκίνο του μαστού, που είναι η ρόζ κορδέλα.

Στο τέλος της εκδήλωσης προσφέρθηκαν κεράσματα και αναψυκτικά σε όλους τους παρευρισκόμενους, προσφορά του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών, του Πολιτιστικού Συλλόγου Ταξιάρχη και του ΚΑΠΗ Ταξιάρχη. (Φωτ. σελ. 34)

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Από 18-25 Οκτωβρίου ένα γκρουπ 45 ατόμων ταξιδεύει στην Αίγυπτο, για να επισκεφτεί το Κάιρο, την Αλεξάνδρεια, το Λούξορ, το Ασουάν, το Abu Simbel, στη γιορτή του ήλιου που πραγματοποιείτε δύο φορές το χρόνο κλπ

Λυρτζής Αστέριος, Πρόεδρος Συλ. Απανταχού Ταξιαρχιωτών

ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΕΦΗΒΙΚΟ-ΠΑΙΔΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Ο Παγχάλκιδικός Σύλλογος στην προσπάθειά του για την διάσωση και διάδοση της Χαλκιδικιώτης και κατ' επέκταση της Ελληνικής Μουσικοχορευτικής παράδοσης, αποφάσισε να επαναλειτοουργήσει τμήματα παραδοσιακών χορών για παιδιά, νέους και εφήβους, παράλληλα με τα τμήματα ενηλίκων που λειτουργούν αδιάλειπτα τα τελευταία 15 χρόνια.

Τα μαθήματα θα γίνονται στην αίθουσα του Συλλόγου, «ΕΣΤΙΑ ΒΡΑΣΙΑΔΑΣ ΚΥΡΙΑΦΙΝΗΣ» σε ημέρα και ώρα που θα ανακοινωθεί.

Οι παραδοσιακοί χοροί διατηρούν τον λαϊκό μας πολιτι-

σμό. Μέσα από τους χορούς εκφράζονται έντονα συναισθήματα για τον τόπο και τον λαό, την ιστορία του, τη λεβεντιά του. Γενικότερα ο χορός είναι η τέχνη, η οποία καλλιεργεί το σώμα και το νου. Μέσα από τον χορό, εκφραζόμαστε, ψυχαγωγούμαστε, επικοινωνούμε, ασκούμαστε.

Περιμένουμε δηλώσεις συμμετοχής μέχρι **15 Νοεμβρίου** στα τηλέφωνα των υπευθύνων μελών του Δ.Σ. των χορευτικών τμημάτων, **Αστέριο Λυρτζή** Γενικό Γραμματέα: 6944779345 και **Αγγέλα Μητσιά** Μέλος του Δ.Σ.: 6940824599

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 15/9/2026

1. Παπαγεωργίου Μαρία	Στρατώνι	Αρ.Μητρ. 2201	4. Γκολέκα Ελένη	Αρναία	Αρ.Μητρ. 2204
2. Παπαγεωργίου Γεωργία	Στρατώνι	2202	5. Γκολέκα Χριστίνα	Αρναία	2205
3. Τσολάκη Ευθυμία	Πολύγυρος	2203	6. Θεοδώρου Κλεοπάτρα	Σέρρες	2206

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και την δράση του Συλλόγου μας.

ΠΕΝΘΗ

Έφυγαν από την ζωή

♦ **Ασημινάρης Χρήστος.** Καθηγητής από τον Πολύγυρο.. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 1369. Συμμετείχε ενεργά στα εκπαιδευτικά, συνδικαλιστικά, πολιτιστικά, πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα της Χαλκιδικής. Διετέλεσε πρόεδρος της Ο.Λ.Μ.Ε. και μέλος στο εποπτικό της Ο.Λ.Μ.Ε. Ήταν ο ιδρυτής και οργανωτής του Εσπερινού Γυμνασίου Πολυγύρου στο οποίο διετέλεσε Διευθυντής καθώς και του Εσπερινού Λυκείου. Τελευταία εκλέχθηκε πρόεδρος των συνταξιούχων δημοσίων υπαλλήλων Ν. Χαλκιδικής.

♦ **Αικατερινάρης Ιωάννης.** Αρχιτέκτων από τον Πολύγυρο. Συνεργάτης σε εκδηλώσεις του Παγχαλκιδικού και αρθρογράφος στον Παγχαλκιδικό Λόγο. Διετέλεσε πρόεδρος και Αντιπρόεδρος του ΤΕΕ. Ασχολήθηκε με την Ιστορία, την Λαογραφία και την παράδοση του Πολυγύρου και της Χαλκιδικής. (Βλέπετε και σελίδα 23)

♦ **Κυπαρισσάς Αργύριος.** Δάσκαλος από το Μεταγίτσι. Επίλεκτο και από τα παλαιότερα μέλη του Παγχαλκιδικού με Α.Μ. και συχνή συμμετοχή στις εκδηλώσεις και εκδρομές του Παγχαλκιδικού κυρίως την προηγούμενη δεκαετία.

♦ **Καραμύχος Δημήτριος** του Χρήστου Ελεύθερος Επαγγελματίας από την Αρναία. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 489. Συμμετείχε συχνά σε εκδηλώσεις του Παγχαλκιδικού

Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στους οικείους των μεταστάντων ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία.

Σ.Σ.: Παρακαλούνται όλα τα μέλη, οι συγγενείς και οι φίλοι, να ειδοποιούν για εκδημίες μελών μας, ώστε να ενημερώνεται το Περιοδικό, και να παρίσταται, αν είναι δυνατόν, αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

ΠΟΙΗΜΑ

"ΨΥΧΗ ΜΟΥ"

ΠΑΝΤΕΛΙΑΔΟΥ ΜΑΙΡΗ

τ. Εκπαιδευτικός - Ποιήτρια

Ψυχή μου, ήσουν αετός που στα ψηλά πετούσες με τα μεγάλα σου φτερά, τα ουράνια κατακτούσες, ανέβαινες σ' απάτητες κορφές και τραγουδούσες είχες τ' αστέρια συντροφιά, με το Θεό μιλούσες.

Τώρα κατέβηκες στη γη, έσπασες τα φτερά σου σε μονοπάτια δύσβατα, μετράς τα βήματά σου μετράς αυτά που φύγανε, κι αυτά που δε θα ρθούνε αυτούς που σ' αγαπήσανε και πια δε σ' αγαπούνε.

Ψυχή μου μην πικραίνεσαι, κρατήσου μη λυγίσεις υπάρχουν κι άλλες κορυφές, για να τις κατακτήσεις, δεν τελειώνουν τα όνειρα και οι αναζητήσεις και με σπασμένα τα φτερά, μπορείς να τραγουδήσεις.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ 67ου ΤΕΥΧΟΥΣ

Στο προηγούμενο 67ο τεύχος στην σελίδα 50, όπου περιγράφεται η προβολή της ταινίας "Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ" την οποία δημιούργησε η δημοσιογράφος κ. **Σουζάνα Καζάκα**, από λάθος αναφέρεται, στο τέλος του Ρεπορτάζ στα συγχαρητήρια του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, το όνομα κ. Σουζάνα Μπασάκα, αντί του ορθού κ. **Σουζάνα Καζάκα**. Ζητούμε συγνώμη.

Επίσης αναφέρουμε ότι.

Στην ταινία συμμετείχουν οι ηθοποιοί: Μαργαρίτα Καραϊτζίδου, Αναστασία Δεδελούδη, Ζωή Ρίγκου, Βλασ-

σία Κουτσού, Δημήτρης Σούρλας και Αθανάσιος Παπαστεργίου. Την επιστημονική τεκμηρίωση υπογράφουν οι Μιλτιάδης Πολυβίου και Ελένη Πασχαλάκη

Την παρουσίαση και την αφήγηση στο ντοκιμαντέρ είχε η Σουζάνα Καζάκα, ενώ υπήρχαν και αφηγήσεις της Αθηνάς Παντελιάδου. Το μοντάζ της ταινίας επιμελήθηκε η Όλγα Τσιακίρη, οι αερολήψεις πραγματοποιήθηκαν από τον Γιώργο Σάλιαρη, ενώ τη φωτογραφία και σκηνοθεσία υπογράφει η **Ζωή Γανίτη**. Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου τους συγχαίρει όλους θερμά.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ Ν. ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΛΥΚΕΙΑ-ΓΥΜΝΑΣΙΑ-ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΑ ΕΤΗ 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2024 & 2026

ΛΥΚΕΙΑ	2017	2018	2019	2020	2021	2024	2026
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ.Ε.Λ.	126	149	161	165	165	198	143
ΑΡΝΑΙΑΣ Γ.Ε.Λ.	218	214	191	140	215	175	154
ΙΕΡΙΣΣΟΥ Γ.Ε.Λ.	157	131	123	122	123	130	151
ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ Γ.Ε.Λ.	285	284	280	267	257	290	277
Ν. ΚΑΛΙΚΡΑΤΕΙΑΣ Γ.Ε.Λ.	195	204	191	198	212	214	203
Ν. ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ Γ.Ε.Λ.	400	452	437	463	445	454	347
Ν. ΤΡΙΓΛΙΑΣ Γ.Ε.Λ.	162	167	159	171	195	167	239
ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ Γ.Ε.Λ.	194	180	199	208	192	214	225
ΣΥΚΙΑΣ Γ.Ε.Λ.	95	84	80	67	80	92	94
ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ ΕΣΠ.	55	38	54	63	51	53	37
ΟΡΜΥΛΙΑΣ Γ.Ε.Λ.	97	105	111	97	87	92	111
ΕΠΑΛ ΝΙΚΗΤΗΣ	76	79	80	94	89	73	39
ΕΠΑΛ Ν. ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ	270	233	225	227	219	347	344
ΕΠΑΛ Ν.ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ ΕΣΠ	43	59	58	58	99	151	43
ΕΠΑΛ ΑΡΝΑΙΑΣ	191	203	219	264	215	244	229
ΕΠΑΛ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	193	190	181	200	213	224	211
ΕΠΑΛ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ	177	162	146	145	152	194	122
ΗΜΕΡ. Γ.Λ. ΠΕΥΚΟΧΩΡΙΟΥ			164	156	158	209	184
ΗΜΕΡ. Γ.Λ. Ν. ΜΑΡΜΑΡΑ			55	64	67	15	80
Σύνολο Μαθητών Λυκείων	2.934	2.934	2.895	3.169	3.234	3.536	3.233

ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (Εσπερινό)	33	38	31	34	17	28	32
ΟΡΜΥΛΙΑΣ	118	114	114	117	118	164	147
ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑΣ	46	45	54	56	55	50	49
ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ	69	77	64	63	63	63	57
ΠΑΛΙΟΥΡΙΟΥ	67	64	74	82	87	76	53
ΠΕΥΚΟΧΩΡΙΟΥ	319	175	185	185	177	175	145
ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	324	368	341	341	359	367	326
ΣΗΜΑΝΤΡΩΝ-Λ.Τ.	162	155	161	159	163	188	150
ΣΤΡΑΤΩΝΙΟΥ	26	22	18	25	29	40	22
ΣΥΚΙΑΣ	93	99	98	101	107	111	92
Σύνολο μαθητών Γυμνασίου	3.707	3.538	3.543	3.554	3.640	3.658	3.222

ΕΕΕΕΚ	2017	2018	2019	2020	2021	2024	2026
Ν. ΠΟΤΙΔΑΙΑΣ	17	16	19	18	18	20	22
ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	18	15	13	19	17	16	16
Σύνολο Μαθητών ΕΕΕΕΚ	35	31	32	37	35	36	38

ΔΗΜΟΤΙΚΑ	2017	2018	2019	2020	2021	2024	2026
ΑΓ. ΜΑΜΑΝΤΟΣ	58	59	63	58	59	39	30
ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ	120	108	104	102	110	97	91
ΑΜΜΟΛΙΑΝΗΣ	23	27	27	30	33	24	21
ΑΡΝΑΙΑΣ	162	168	161	151	137	110	110
ΑΦΥΤΟΥ	80	76	75	73	73	71	65
ΒΑΡΒΑΡΑΣ	28	28	31	30	31	25	21
ΒΡΑΣΤΑΜΩΝ	42	42	44	39	42	48	44
ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ	177	158	154	138	130	123	123
ΓΕΡΑΚΙΝΗΣ-ΚΑΛΥΒΩΝ	91	103	99	98	92	70	66
ΕΙΔΙΚΟ Ν.ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ	28	25	27	28	31	32	32
ΕΙΔΙΚΟ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	14	17	16	10	16	24	22
ΖΕΡΒΟΧΩΡΙΩΝ	109	110	99	95	91	69	65
ΙΕΡΙΣΣΟΥ 1ο	102	108	109	106	111	115	122
ΙΕΡΙΣΣΟΥ 2ο	115	124	130	129	130	103	94
ΚΑΛΑΝΔΡΑΣ	68	59	56	51	49	38	38
ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	116	109	105	104	102	81	72
ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ 1ο	127	127	118	114	110	92	89
ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ 2ο	115	109	114	116	103	81	88
ΚΡΗΝΗΣ	15	13	15	14	13	9	-
ΛΑΚΚΩΜΑΤΟΣ	100	109	107	99	97	60	51
Μ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ	142	142	140	137	128	131	130

ΜΕΤΑΓΙΤΣΙΟΥ	53	54	50	49	42	38	55	ΟΥΡΑΝΟΥΠΟΛΗΣ	49	54	50	50	53	59	61	
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ	34	39	38	38	41	49	58	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ	61	52	53	56	53	48	46	
Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	24	9	24	24	24	-	-	ΠΑΛΙΟΥΡΙΟΥ-ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	100	102	97	99	91	67	66	
Ν. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑΣ 1ο	227	235	232	215	205	182	170	ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	61	62	53	41	44	36	43	
Ν. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑΣ 2ο	233	234	239	231	216	176	186	ΠΕΥΚΟΧΩΡΙΟΥ	178	190	176	160	160	132	144	
Ν. ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ 1ο	258	262	262	263	247	237	234	ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ 1ο	205	209	201	200	194	164	147	
Ν. ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ 2ο	255	261	271	262	255	250	253	ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ 2ο	192	210	209	211	221	170	145	
Ν.ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ 3ο	142	144	135	126	123	145	145	ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ 3ο	99	95	94	89	80	87	79	
Ν.ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ 4ο	165	169	165	157	132	153	145	ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΥ	95	86	71	80	73	88	87	
Ν. ΠΟΤΙΔΑΙΑΣ	100	112	101	96	84	92	106	ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	78	83	83	86	81	60	62	
Ν. ΣΙΔΑΛΤΩΝ	74	68	58	61	54	50	46	ΣΑΡΤΗΣ	69	68	67	62	60	39	41	
Ν. ΣΚΙΩΝΗΣ	59	58	52	58	47	36	30	ΣΗΜΑΝΤΡΩΝ	125	116	114	115	125	115	106	
Ν. ΦΛΟΓΗΤΩΝ-Ν.ΠΛΑΓΙΩΝ	176	167	104	159	94	135	136	ΣΤΑΠΙΡΩΝ - ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗΣ	37	35	38	40	34	26	23	
Ν. ΦΩΚΙΑΣ	170	169	172	173	149	146	135	ΣΤΑΝΟΥ	74	74	66	60	52	46	46	
Ν.ΜΑΡΜΑΡΑ	194	205	197	197	195	191	167	ΣΤΡΑΤΩΝΙΟΥ	59	65	60	59	61	49	52	
Ν.ΤΡΙΓΛΙΑΣ 1ο	151	140	144	134	134	124	121	ΣΥΚΙΑΣ	136	138	132	141	134	116	97	
Ν.ΤΡΙΓΛΙΑΣ 2ο	113	117	123	127	123	121	119	ΤΑΞΙΑΡΧΗ	54	51	45	38	29	10	14	
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	32	26	22	19	22	25	21	ΤΟΡΩΝΗΣ	12	12	9	8	0	-	-	
ΝΕΩΝ ΡΟΔΩΝ	65	59	59	58	66	65	60	ΦΟΥΡΚΑΣ-ΚΑΣΣΑΝΔΡΙΝΟΥ	72	71	71	66	64	51	56	
ΝΙΚΗΤΗΣ	193	195	190	199	196	178	182	ΧΑΝΙΩΤΗΣ	62	65	67	66	63	64	58	
ΟΛΥΜΠΙΑΔΑΣ	42	45	38	43	36	22	16	Σύνολο μαθητών Δημ. Σχολείων	6.679	6.708	6.524	6.467	6.143	5.577	5.355	
ΟΛΥΝΘΟΥ	59	62	73	74	76	68	64	Γενικό Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο-Λύκειο Εκκλησιαστικής Ακαδημίας							59	37
ΟΡΜΥΛΙΑΣ	206	219	225	225	222	225	159	Ενιαίο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο-Λύκειο Ν. Προποντίδας							40	38

ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΜΑΣ

(μικρό σημείωμα)

Με την έναρξη του νέου σχολικού έτους επιθυμούμε να σας ευχαριστούμε πολύ όλους για τους κόπους και τις θυσίες που κάνατε για τη μόρφωση των παιδιών μας. Εργασθήκατε, για άλλη μια χρονιά, με ευσυνειδησία και υπευθυνότητα στις σχολικές αίθουσες, αλλά και έξω από αυτές με ποικίλες εκδηλώσεις. Τα αποτελέσματα των προσπάθειών σας είναι ορατά και από τις επιτυχίες που σημειώνουν τα Σχολεία μας, κάθε χρόνο, στις πανελλαδικές εξετάσεις, αλλά και από τις λοιπές εσωσχολικές και εξωσχολικές δράσεις και συμμετοχές, μερικές φορές και εκτός Ελλάδος.

Για την ανεκτίμητη αυτή προσφορά σας συγχαίρουμε όλους, διοίκηση και διδακτικό προσωπικό και σας ευχόμαστε να συνεχίστε το υπέροχο έργο-λειτούργημά σας και την νέα σχολική χρονιά που ξεκίνησε.

Η αποστολή του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ σε όλα ανεξαιρέτα τα Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια από τότε που άρχισε να εκδίδεται συνεχώς χωρίς διακοπή, αποτελεί ένα μικρό ελάχιστο δείγμα αναγνώρισης από μέρους μας της μεγάλης προσφοράς σας. Ελπίζουμε να το «βλέπουν», όλοι οι διδάσκοντες. Για περισσότερα αντίτυπα απευθυνθείτε στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο (Τηλ. 6936950188, email panchalkidikos@gmail.com)

Σας υποσχόμαστε ότι και στην προσεχή σχολική χρονιά οι σελίδες του περιοδικού πρόθυμα θα δημοσιεύουν καινοτόμες δραστηριότητες μεμονωμένων τάξεων είτε σχολικών μονάδων, αλλά και προσωπικές ή ομαδικές συμμετοχές μαθητών μας που διακρίνονται σε εκπαιδευτικά προγράμματα εντός και εκτός Ελλάδας, εφόσον μας ενημερώνεται, ώστε να βγαίνει προς την κοινωνία η δουλειά που συντελείται στις σχολικές αίθουσες. Με την ίδια προθυμία θα περιμένουμε για δημοσίευση άρθρα και σημειώματα δικά σας, πάντοτε σύμφωνα με τις αρχές και το πνεύμα του περιοδικού μας.

ΣΑΣ ΣΥΓΧΑΙΡΟΥΜΕ, ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΚΑΙ ΠΑΛΙ

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Από την αρχή (2009) μέχρι σήμερα, χορηγοί του Περιοδικού είναι:

ΤΕΥΧΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ ή ΦΟΡΕΑΣ	ΟΝΟΜΑ
1-4, 40	ΒΑΓΙΩΝΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
5-6	ΖΩΓΡΑΦΟΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΣ
7	ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ	ΕΥΡΥΔΙΚΗ
8	ΜΟΣΧΟΣ	ΜΟΣΧΟΣ
9	ΓΡΑΜΜΕΝΑ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑ
10	ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	
11	ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ
12, 45, 52, 56, 60, 65	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
13	ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
14	ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ	
15	ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ	ΜΑΓΔΑ
16	ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΑ
17	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ	ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ ΚΑΙ ΠΩΡΓΟΣ
18	ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	
19	ΜΙΧΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
20	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ ΘΩΜΑΣ	
21	ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ
22, 28	ΤΖΙΤΖΙΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
23	ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ	
24	ΔΕΑΣ	ΠΑΥΛΟΣ
25	ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
26, 32, 46, 47	ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	
27, 33	ΣΙΜΩΝΗΣ	ΟΡΕΣΤΗΣ
29	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ	
30	ΖΩΓΡΑΦΟΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΣ
31	ΚΙΣΚΙΝΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
34	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ	ΕΛΛΗ
	ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
35	ΣΧΟΙΝΑΣ	ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ ή ΦΟΡΕΑΣ	ΟΝΟΜΑ
36	ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ
37	ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ	ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
38	ΤΣΑΚΝΗΣ	ΑΡΓΥΡΙΟΣ
39, 53, 68	ΒΑΛΙΑΝΟΣ	ΣΤΕΛΙΟΣ
41	ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε.	
42	ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ-CONDITO Α.Ε.Β.Ε.	
43	ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΧΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ	
44	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ)	
48	ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΤΖΙΚΑ	ΑΦΡΟΔΙΤΗ
49	ΚΑΤΣΙΑΜΟΥΡΗ-ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ	ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
50	ΙΕΡΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΥΤΡΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
51	ΤΑΣΙΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
54	Γ.Γ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	
55	ΣΤΡΑΤΗΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
57	ΠΑΧΤΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
	ΠΑΧΤΑ	ΔΕΣΠΟΙΝΑ
58	ΜΠΟΥΛΑΚΗ - ΛΥΠΗΡΙΔΗ	ΜΑΡΙΑ
59	ΜΑΛΑΝΔΡΗ	ΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
	ΧΩΡΙΝΟΣ	ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΣ
61	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ	ΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΙΤΗ
62	ΧΑΛΚΙΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
63	ΜΟΣΧΟΥ ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
64, 66	ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΡΙΑ
67	ΚΛΑΠΑΝΑΡΗΣ	ΖΗΣΗΣ

Η ΧΟΡΗΓΙΑ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 68ου τεύχους είναι

ο κ. Στυλιανός Βαλιάνος, από την Αρναία
ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ
Δικηγόρος

Εις μνήμην του αιμνήστου πατρός του

ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΒΑΛΙΑΝΟΥ

Ο Θεολόγος Βαλιάνος (1949-2020) υπηρέτησε ως υπάλληλος της Εθνικής Τράπεζας στην Αρναία και ασχολήθηκε, για πολλά χρόνια, με τα Πολιτιστικά – Αθλητικά και Κοινωνικά δρώμενα της ιδιαίτερης πατρίδας του.

Διετέλεσε Αντιδήμαρχος, Δημοτικός Σύμβουλος 4 τετραετίες, Πρόεδρος της Πολιτιστικής και Επιμορφωτικής Εταιρείας Αρναίας, Εκκλησιαστικός Επίτροπος, μέλος του ιδρύματος Αγάπης της Μητροπόλεως και πρόεδρος του ΚΑΠΗ Αρναίας.

Άφησε αγαθή μνήμη στους κατοίκους της πατρίδας του, που θα τον θυμούνται παντοτινά.

Το Δ. Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

Ευχαριστεί

Εκ βαθέων τον αξιότιμο, κ. **Στέλιο Βαλιάνο**, για την ευγενική του χειρονομία-χορηγία, με την οποία δίνει την ευκαιρία για την συνέχεια της έκδοσης του περιοδικού, που κυκλοφορεί ανελλιπώς από το 2009 σε 2.000 - αντίτυπα και στοχεύει στην ενημέρωση και καλλιέργεια των αναγνωστών του, καθώς και στην ανάδειξη της ιστορίας, της παράδοσης και του πολιτισμού της Χαλκιδικής.

Ο συμπατριώτης μας Στυλιανός Βαλιάνος, επέλεκε και από τα παλαιότερα μέλη του Συλλόγου μας με Α.Μ. 567, γεννήθηκε το 1979. Είναι Δήμαρχος στον Δήμο Αριστοτέλη από το έτος 2019. Διετέλεσε Περιφερειακός Σύμβουλος και Αντιπρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου της Κεντρικής Μακεδονίας, εκλεγμένο μέλος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας και μέλος της Επιτροπής Θεσμών και διαφάνειας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος.

Είναι παντρεμένος με την Ευθυμία Καμάρη, επίσης δικηγόρο και έχουν μία κόρη την Δέσποινα.

Σημειώνουμε ότι ο κ. Βαλιάνος ήταν χορηγός και στα τεύχη Νο 39 και 53.

Αξιότιμε κ. Βαλιάνο, ακριβέ μας φίλε και Συμπατριώτη, ευχαριστούμε θερμά για άλλη μια φορά και σου ευχόμαστε υγεία, μακροήμερευση, καλή επιτυχία στα καθήκοντά σας και κάθε οικογενειακή χαρά και ευτυχία.

και εγγράφουμε το όνομά σας στον κατάλογο των χορηγών για παντοτινή ανάμνηση

Το Δ.Σ.

Βρέθηκε χορηγός για το επόμενο 69ο τεύχος

Χορηγός του 69ου τεύχους θα είναι η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής, μετά από εισήγηση της π. Αντιπεριφερειάρχη κ. Ζωγράφου και την σύμφωνη γνώμη του νέου Αντιπεριφερειάρχη κ. Κουφίδη.
Τους ευχαριστούμε θερμά.

Παραλία Καραγάτσια Αμμουλιανής